

B
426-
428.

תורת חכמים

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

ה'תק"ל

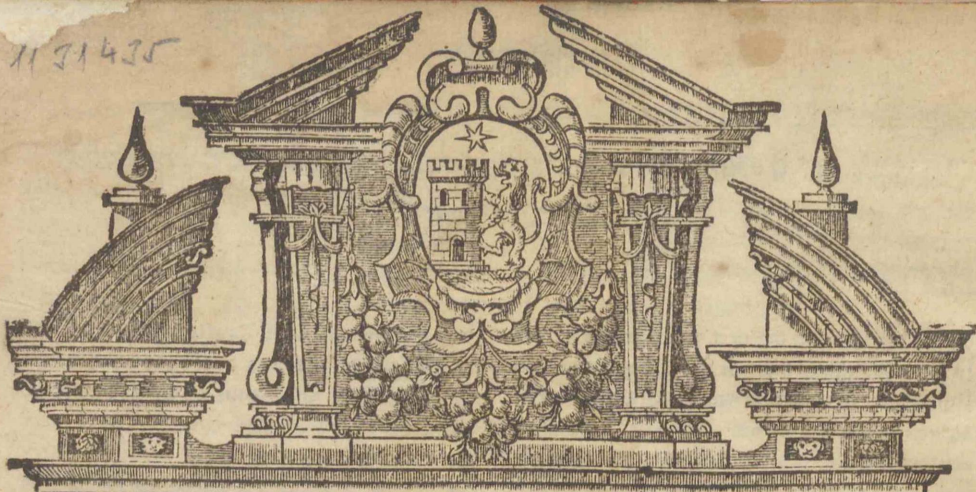
ה'תק"ל

ה'תק"ל

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 426-8.

מסכת
מגילת העניית
337

ראה זה חרש אשר לא היה לעולמי' מסכת זו
עם פירוש מספיק שגלקט מן סוגיות ומסקנת
תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי מן רש"י ותוספו'
ולפעמים סחרש המחבר פירוש מספיק מדעת
עצמו ונקרא שמו פירוש כולל של מהרא"ה על
שם שכולל כל הפירושים פירוש רש"י ותוספות
וחפש אותם בקצור נמרץ * גם פירוש על
המלו' ורות ע"ם ספר הגחמיר עירך חרש והמה
מצד א' של זה הספר ומצד הב' חידושי המחבר
שירר לעוסקו של הלכה בדברי רש"י ותוספות
וצלל במים אדירים דברי הפוסקים וגם
ר'פ'עמים סחרש חידושי רד"ש ודברים
מחוקים מדבש ונפת צופים * ונקראים
חידושי מהרא"ה על שמו ה"ה האלוף
והתורני מוהר"ר אברהם הלוי בן האלוף
והתורני מוהר"ר יוסף סנ"ל וצ"ל בן האלוף
וממופלג והחסיד מוהר"ר אברהם פרץ סנ"ל
וצ'ל"סק"ק קראקא מרינת פולין קטן :

נדפס באמשטרדם

שנת תמ"ו ל"ק

היקרים והישרים הנרביים האחים הגבירים האלופים והמרוכזים כמ"ר אהרן סיניאור
יצו וכמ"ר דוד סיניאור בני האלוף והמרוכז לכבוד ולמעלה הגביר יעקב סיניאור
ז"ל מגזע ספרדים יצו :

הגרת

היום לה' אלהינו סמונני כפוי טובה
ולחזיר מסדו של מקום שבאתי אל
הארץ הזאת ואל מקום הארזים ק"ק המבורג בדרך ה' אשר
לא עוב מסדו ואחתי מארבעה עשר והבטני בדרך אמת
ללכת אל בית מעלתכם אנשי חסד וחלשי מעשה והכרתי
את מדת טובכם וענותותכם וכמאמר כל מקום שאתם
מוציא גדולתו שם מוציא אתם ענותותו ובתיכם פתוחים
לרומה ומתוקים ידי לומדי תורה ונכבם לא מנעם
מפי והייתי מחובלי שלמכם אמרתי בלפי להעלו
על שלמכם מה שעולה על שלחן של חלבים מאן מלכי
רבני ועתה הבנה הבאתי את ראשית פרוז התורה
שקרא ראשית אשר נתן לי ה' כפי חלקי שקבלתי על ידי
סיכוי והקפתי למיכס כי יש למעלתכם חלק גדול במנוה
זו בהדפס הספר ותהיה מנחת כבודים הספר הזה רמיה
לפניו להינתן לכבודכם ולכבוד בניכם ומחובות היות בני
לימודי ה' לומדי תורה בתי שאמרתי אל מן דפוס הבין
היוני לה' בן רבני ה' שלום הקולכם ושלום האמונות
הואיל ואתא ענינת כבודים לידן ומוציא בהו מילתא
לכבודכם כי רש' אפרש על הפסוקים ארמי
אבד אבי וירד מצרימה * יגד עם בתי מעשיהו עם לגוי
גדול עמו רב וירשו אתנו הגוים ועבדנו ונתנו פליגי
עבודה קשה וכנעק ה' עלי אבותינו וישמשי את קולנו
וירא את פנינו ואת עמלנו ואת למינו כדי להוכיח אסחו
אל מקום שגשה לישראל וקשה לי מאן הזכרת חסד הוא
שהיו ישראל לגוי גדול במציהו להיות עבדים לפרעה עיקר
הכס היה שהוציא הק"ב את ישראל מארץ מצרימה שעבוד
הקשה והלל ארמי אבד אבי וירד מצרימה וירשו לנו
הגוים וגו' וישמש ה' את קולינו וירא את עינינו וגו'
וכל לתרץ כי יש שלשה תרומים על הקטואי שתקשים כל
המפרשים לא יאיש אל ויכוב הוא ארד ועבדו וענו אותם
ארבע מאות שנה וישראל לא היו דק רדו שנים ועיקר
השעבוד קושי לא היה רק פ"ג שנה משנולד מרים ובמקום
אשר ארד ומשנה בני ישראל אשר יבנו במצרים שלשים
וארבע מאות שנה היתרון הראשון הוא מי קבד בארץ
מצרים בארץ לא להם כתב הנירות התמיל משמולד ימק
כיש פעמים בתי בתורה ויגר אברהם ויגר יצחק ומאוחו

באור
הפסוק
ארמי אבד
אבי וגו'
ענין כבוד
למה היו
ישראל כנלו
בשעבוד
הקשה פ"ג
שנה לא
פחות ולא
יותר
באור
הפסוק
וימת מלך
מצרים
ויאכזו
בני ישראל
מן העבודה

הזמן יש ארבע מאות שנה כי קודם ירדת ישראל למצרים
היו בבלות משנולד יצחק והתירון השבי * שמעתי ענין
כבוד למה באמת היו ישראל בשעבוד הקשה פ"ג שנה ולא
פחות ולא יותר משנולד מרים : אלא באמת הק"ב ארד
ועבדו וענו אותם ארבע מאות על ישראל מה שהם על
הרוב כ' רבו וישראל היו במצרים יותר מזה ארבע פעמי
כמו שמצינו בפסוק וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרי'
אחרו אל ארבע מלקים יתו בשלשת ימי אפילה בתוך
מצרים ומלך ארד יצאו מארץ מצרים וישראל עכ"פ יאזו
מארץ מצרים כ' רבו והיו במצרימה קשה פעמים כמה א"ב
עבדו במצרים כ' שנה מה שהיה להם לעבוד בת"ל שנה
כי ימשה פעמים פ"ג הוא כחכין ת"ל ע"כ שפיעתי ולזה
אמרתי זהו כוונת הפסוק וימת יוסף וכל אחי וכל הדוד
הוא ובני ישראל פרו וישרנו כי אמרו אל כל זמן שיוסף
ואחיו מן השבט יהיו קיים לא התמיל השעבוד אל כיון
פאתו כולם התמיל השעבוד ועיקר חקתה היה שפרו ורבו
והיו זמן קצר בבלות לכן אמר וימת יוסף וכל אחי וכל
הדוד הוא והתמיל השעבוד לכן ובני ישראל פרו וישרנו
וזהו כוונת הפסוק וימת פרעה מלך מצרים * ויאכזו בני
ישראל מן העבודה אמרו אל עיקר אלתם היה שעבדו
פרעה ורופאים אמרו לשאש אצנים קטנים של ישראל
בלחמן אותם בלמים שלים וצביל זה נאכזו והקשו כל
המפרשים אל הפסוק ואחר העם אלתם מן העבודה
ויאכזו בני ישראל מן העבודה אבל לדרבננו יופן דבשליח
קודם לכן היה להם נאמה ובני ישראל פרו וישרנו שיהיו
זמן מועט בבלות כמו שאמרנו אבל עכשיו שנשחטו בני
ישראל א"ג והזמן רב בבלות לכן בשליל זה ויאכזו בני
ישראל מן העבודה שהיו התירון השבי והתירון השלישי הוא
השעבוד הקשה שהיו משלים הזמן וצבר הארבותי בזה
בתיבורי כבוד שהתמיל לעבד על התורה ולזה אמר
הפסוק ארמי אבד אבי להוכיח מסדו של מקום שהוציא את
ישראל מצרימה ויוקשה לך עדיין לא היה כחן יאושל לכן אמר
שלש תרומי שאמרנו הראשון ארמי אבד אבי וירד מצרימה
ה"ל בתפילה בקם לבן לעקור את הכל זה היה קודם ירדה
מצרימה ואחר כך וירד מצרימה ובכירוף בבלות שהיה להם
קודם ירדת מצרים והבלות שהיה להם במצרי' הזמן כשלים

הקדמה

היתה לאחד אבי דקש לעקור את הכל וה' הציל אותי וצאתי
 אל המקום הזה ונזאתי מן בעיניכם לכן להראות שאיני
 כפוי טובה ארמתי לפני מכתת בכורי לפניכם וזכור ששית
 דורש מזה האמורה בענין וזו תכנסו לארץ הקדושה
 וזוכה לבנין ירושלים אמר :
 שלומכם ומקש טובתכם כל שלם וכפש מפיה :

והתירוץ השני ויגרש ממתי ממש ויהי שם לגוי גדול א"כ
 היו טובים כפוי שכה ויה שהיה להם לעבוד בת"ל שנים
 כמו שאמרנו והתירוץ השלישי וירעו לנו המזדים ויענונו
 וימנו עלינו עבודה קשה והעבוד הקשה השלים הזמן לכן
 כשכיל זה וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו ונר
 והגדה כשהייתי בתוך המהפכה של מדינת סלוניקי הגדולה

נאם אברהם בן כוהר"ר יוסף וצ"ל בן האלוף והכופלג החסיד כוהר"ר אברהם ברוך

פנ"ל מקראקא מדינת פולין קטן :

הקדמה

למודין בנרות ואין הנרות חנויות לבוא עליהם אלא בזמן
 הוה שהם למודים בנרות והנרות באות עליהם בכל שנה
 ושנה אם היו כל הימים היו וכל האנשים קולמוסי וכל בני
 אדם לבגלין אינם משפיקין לכתוב הנרות הלאות עליהם
 בכל שנה ושנה : ד"א אין שוטה כפגע ולא כשר המת
 מרגיש באיזו של עכ"ל : זאם זה כאמר בימיהם ומה כאמר
 ומה כדבר בזמנינו בימים האלו שגרתה מרובה מקדמתה
 בודאי אלו כל הימים היו וכל האנשים קולמוסי וכל בני
 אדם לבגלין אינם משפיקין לכתוב הנרות הלאות עלינו
 שכתת ת"מ לפ"ק עד שנת תת"ק לפ"ק ועדין לא שקטה
 הארץ מחרדות מלמחה כמעט בכל העול' ק"מ יזיל את
 פלישת ישראל וראיתי בניגילת תענית כפופו בותב כל
 הימים שמקובים להתענות בהם מן התורה ומן הראר
 להזכיר התענית בזכור מה שרבינו גאון ארץ ומקובים
 של מדינת סלוניקי בהסקת ארבע ארצות גורו תענית
 במדינת פולין ביום כ' סיון שנת ת"מ לפ"ק קבלו עליהם
 לקיים לעולם ונס לי לזכרון כתבתי תענית שלי ר"פ
 אייר שנת תת"ל לפ"ק :

ואגב זה

ראיתי בניגילת תענית שאין למסכת
 ופירושו כלל ויש בתוכה כמה שמות
 חמורות ועמוקות שכתעים כמעט לכל התלמוד בבלי
 ולכפמים לתלמוד ירושלמי וה' גילה זה הספר שכל לירי
 מיום שכתברתי מארץ מולדתי ובאתי א"ק המבורג אל
 המכה שתי ישיבות של הספרדיים שני חכמים מופלגים
 השלמים מאורות הגדולים אשר אור תורתם וורת למרחוק
 עלמתי ישם בישיבות שלהם והם עורולי שלא להיות נע
 ונד בארץ והקהל של ספרדיים ק"ק המבורג עשו לי טובות
 הרבה ולכל אנש' בני הגולה הםם שלם פעלם ומשכרתם
 וערבה להם שנתם כימי עולם וכשנים קדמיות נס לפי
 הכשמי

אמר המחבר

אני הנבר ראה עני נכשט
 עברתו עשה ה' אשר זמס
 בצע אמרתו השליך ממשים ארץ תפארתי • שכתת ת"י אוד
 ג"ו לפק וכתמבר האות מ"ס אל ת"י אוד י"ו וכעשה ה' את
 כמו שאונו כספר גלאנטי כשנאה הכתם אל מה המשיכה
 בדברים עד שפתחה באות מ' דהיינו מפרי העץ בן כאכל
 חוד כטל הכתם אות מ' וסס אותו על ורעו השמאל והיה
 מומתין ו'ת יצפיה כדי להיות מו'ת ככון לפניהם התחיל
 לפתחה עד דכתוב ותרא האשה וגו' שרנו ו'ל למכר עס
 אות מ' ל'יו' מות ככון לפניו אות מ' ה' ביתה עולה ויורד'
 ולא רכתה למכר עמהם עד שכתפתחה ויבת ו'ת ד' זוכין
 נאסיקת לאות מ"ס דכתוב 'ותרא ו'תקת מפריו ותאכל
 ו'תתן וכעשה מות ח' ד'ד'ד' עכ"ל : וכשנינו בפרש' כמה
 וכמה קבלות קדושות ובתי מקדשות מעש שלום ב"מ אייר
 שנת ה'כ' ונהרבו כמה וכמה מאות בעלי הבתים ובתוכם
 היו גאונים ארץ ובעלי התריסין הם וכשומיהן ועפס ומעש
 נמלטו מפני הקרב ואני הנבר הייתי בתוך המפס' וזו וכפפע
 היה ביני ובין המוות מי יוכל לספר גדול הכם והכפלאות
 וסכד גדול שעשה הק"ה לעבדו אברה' י"ע על דאבה לפי
 זאקה עיני על שראתי באשר האויבים קרבו אלינו כפפז
 כמה וכמה כפשות מישראל לתוך הימים על קדושת השם
 ואני הייתי כיונה בנפשו הסלע' וה' המשיח ממים דבי' ככן
 כתבתי לי זה היום ר"פ אייר שנת תת"ע לפ"ק מגילת תענית
 וקבלנו עלינו אני ואנשי ביתי כל שנה ושנה בזה היום
 תענית ולשאשם בליה אחר התענית כמו שמסתפורים על
 גדול הכת שטעה לי הק"ה ביום ה'כ"ל • וראויתי מקראתי
 כוונת מגילת תענית שכתב שם פרק י"ב ז"ל ומי לכת
 מגילת תענית סיתתו של רבי אליעזר בן אחיבא בן חזקיה
 בן גרון כתבו מגילת תענית ומה כתבו מפני שאין

לפעמי' נדרסאות המולקי' בן מגילת תענית וכן תלמוד
בבלי ותלמוד ירושלמי הכל ישנתי על ככון כדי שילמדו
הכל מסכת זו בלי פיקסוק כלל :

ואף

על פי שרוב הפוסקים מסכימים לדעה זו
שבטלה מגילת תענית - אעפ"כ הראב"ד
והרא"ש והטור מסכימים שלא בטלה מגילת תענית
לענין תענית ימ"ד אבל לענין תענית צבור לא בטלה ודאיה שלם
הוא וימסכת תענית בני יום טובויכנסו ואת"פ ש"ה ר"ק
דמה את ספרת הראב"ד חכם סוף פ"ק דר"ה בשמעתא
אם בטלה מגילת תענית או לא - אעפ"כ בהוכחת שיתחם
מסתבר כדעת הראב"ד ותרגמי שלא יהא קשה על הראב"ד
מספ"ק דר"ה אבל ממוסכת תענית הוא קשה על הר"ן לכת
ב"ל שהסכימו הראש והטור לדעת הראב"ד ש"ן מה
שכתבו ומה בדושים שלי בפרק"א וכדעיינתי בשמעתא
לעומקה תמוזא שכונ דעת הראב"ד ואת"פ בזה בסתלק
מתיבתא ה"ב על הטור ורבינו יוחס שבטלו ואת"פ
כלי מולק ולא כתבו עליו שאין המכהב כן דל הטור ורבינו
ירוחס מסכימים לדעת הראב"ד מטעם שאמרו ונס
לפעמים חדשי כזה הכפר חידושי דרוסי על אנדות
שנמצאו בספר הזה מתוקים מדגש ונכופת פוסים וה' מוכה
אות לגמור ביאור על התורה ע"פ שלמה חלקים שלק
הראשון ע"פ אנדה והמלק השני ע"פ חכמי המקובלים
והמלק השלישי ע"פ הדין כאשר התמלתי למכרי' זיען
וביטן שוסכת זה מגילת תענית אינו נכמא' ויש בזה
תוספת גדול לתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי מילות
המאמרי' של תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי שנמצאו במסכת
מגילת זו ובפרט בחלוק הכוסא' כדי לעיין בו כדי
לזכות את הרבים הבאתי זה הספר לבית הרפוס כמו
שאמר הפסוק עשות ספרים הרבה אין קץ ובזו כוכה לקץ
הימין ונרותינו ואכלנו יהפוך לרכון - לביאת המשיח
שמו יפון :

המש"ע עשו כל אנשי ספרד טובים הרבה לאנשי בני
הגולה שלנו בק"ק אמטורדס ובשאר קהלות אשר הם שם
השם ישלם להם גמולות מכ"ט מה שעשו בארץ אשכנז
ונפרע הקהלה הקדושה עיר ואם אינשאר ק"ק פרנקפורט
טוב' הרבה לאנשי בני הגולה שלנו ושאר הקהלו' שבמדינ'
זו עשו טובות הרבה לאנשי בני הגולה שלנו השם ישלם
פעלם להיות על יוכנסו יהי שלום בארץ לישוב איש תחת
שמו ותאכנו - ופעם אחד הוצרכתי לעיין בספרי' הלכתי
לבית הנביא אהרן סיניאור לעיין בספרי' של המכס השלם
מזהר"ר שלמה סיניאור ז"ל אחיו ואנאחי בתוך הספרים
מסכת מגילת תענית מה שלא ראיתי מעולם במדינת פולין
על טוב יוכר שמו מגלגלין וכות על ידי זכאי ועל ידו
כעשה מזהו זו יהיה לו לנקת דוחבנ"ג עם נשמת שאר
דתיקס זכ"ל - מיד ארמתי חלני כנכור שיל לעיין בתלמוד
בבלי ותלמוד ירושלמי וירדמי בנמוקו של הלכה ונרש
ובתוספות על כל עניינים הנמצא בהם ומוסכת מגילת
תענית זו וכללתי הפירוש של רש"י ותוספות נחד פירוש
ותפשתי אותם בקיצור כמרן - גם תפשתי מסקנת
התלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי הכללתי אותם הכל כפירוש
אחד ע"פ אותם של הלכה זו ונס פרשתי על המאמרי' של
מגילת תענית מה שלא נמצאו בתלמוד בבלי ותלמוד
ירושלמי והם מחורזי פרשתי פירוש מספיק כפי אשר הורני
יון השמים - ונס כללתי בפירוש זו פירוש הגולות ורות
שנמצא במסכת זו ע"פ ספר שרוך חדש ואותו פירוש
כתפתי מזר אחד בספרי' וקראתי לאותו פירוש פירוש כולל
של מהר"אה על שם שכולל את הכל מה שכתבתי למעלה
ובד השני של הספר הזה כתבתי חידושים שלי שחדשתי
ברש"י ותוספות על השטות מחורות שנמצאו במגילת תענית
ואותם השמות המה בתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי ירדתי
וכללתי במים אדירים כפי אשר הורני מן השמי' ונס כללתי
בדברי הפוסקים השי"כ' למאמרים של מגילת תענית ע"פ
המוסקא להלכתא ותרגמי הדקדוקים מה שראוי לדקדק
בהם וקראתי זה חידושי מהר"אה על שם שמי' - גם

היום יום ה' י"ג לסודש תשרי תמ"ל לפ"ק

אלה רב"ר המחבר

אברהם בן האלוף והמרום מוהר"ר יוסף סג"ל זצ"ל בן האלוף והמופלג החסיד

כוהר"ר אברהם פריץ סג"ל זצ"ל מקראקא :

פירוש כולל של מהרא"ה

מסכת מגילת תענית
פרק ראשון

חידושי מהרא"ה על
רש"י ותוספות ז"ל

א דלא להשתאח בהון אכלל אילן יומיא : א דלא להתענאח דלא לתוספת וכו' כלל הנרסא
למספר שרי במקמתן בהון ומקצתהון דלא למספר כוונתו שלפניו הוה יומיא
ומקצתהון איכא דמאיר כולה סמי אהון מן ריש ירחא דניסן ועד חמניא ביה כוונתו שלפניו הוה יומיא
דאפילו למספר אסויים : ב דאיהוקס תמירא : ג דלא למספר דלשנושא נהם דלא למספר לא כוונת
איהוקס תמירא הוקס התמיד על שהו צרוקין אומרים מביאים תמירים משל דאיתא במסכת תמירא דף ס"ה
יושבנו כדמפר לקמן ואף על פי שחידו זה מביא שבח אחד וזה מביא שתי ס"ו כדמספר וכל מריס ירחא דניסן
דלא בגו הוה י"ט והכלל שבהו זה מביא שלשים יומיא ומרה הוה ועד תמירא ניה איהוקס תמירא
תמירא כניסן ועד תמירא כיה וכו' דורשי אמרו כתוב בחורה את הכנס אחר דלא למספר כך הוה יומיא בכל
ככה הקשו קושא זו בגמר במסכת תענית בבקר ליהודי משמע אמרו להם הספרים ונקיטתם קדוש הענין
תענית דף י"ט סמי ומתוך כך לאו חכמים אין אתם רשאים לעשות כן לפני דלא הוה שנתא בשל עזרת כשכל
כנראה אלא לאסור יום שלפניו שאין קרבן ציבור בא אלא משל כל ישראל תמיד משום דנעשה לא היתה שום
והקשו שלפניו כמי תיפוק ליה שנאמר צו את בני ישראל וכו' קרבניהם הוה להם למכרי ביי תוסין אבל בתמיד
דמה ליה יום שלפניו דלא ומתוך כך הדרם לחמי אלוהלים לאשיות הקטורת והיה קצת האוה למכרי ביי תוסין
דלא דאורייתא הוה דאורייתא ליה רחמי הלבונה ניהויה אלוהלים וכלל ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
בשי איווק דתניא היום האלה הוא ברוח ניהויה תשמרו להקדים ליה ואפילו למספר ונטווק סדר תענית
דכתובין במגילת תענית לפניהם במועדו שירא כולם באים מתרומת כיצד כתבנו הנירסא להיפק
ולאשר הם אסורין שבתות נמיס הלשכה : ד רעקיבא אומר מניין שלא איהוקס תמירא דלא להתענאח
טובים לפניהם והלאה הלל דברי יצא וירעה בעדרה ל תשמרו להקדים ליה ואפילו למספר ונתוודעו ונתוודעו
ועד הפקש בן ובלילה הלל דברי יצא וירעה במועדו ולהלן הוה אומר והיה לכם ונתוודעו ונתוודעו
תורה דברך תורה אף כריבין מיוק : ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
הללו דברי סופרים ודברי סופרים ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
דקובין מיוק ודלא כרשב"ג דרייק דהוה ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
מלשון דלא להשתאח בהון דלא למספר בהון ומה ת"ל דקובין מיוק ודלא כרשב"ג דרייק דהוה ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
בהון בהון ונמר לך שהן אסורים לפניהם ולתאריהם מותיין אלא כהיך רשב"ג דמכרש כדמלילת מה ת"ל
בהון בהון שלי פעמים אלא תלמד שהילה מותר היום אסור בן כלל : ג דלא למספר רש"י ז"ל גרס במקלות אכל
תמיד דלא למספר ואכל קנא דשנועיא דלא להשתאח בהון אכל למספר שרי דלא הוה שנתא ונתוודעו ונתוודעו
בהון אכל למספר שרי דלא הוה שנתא ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו ונתוודעו
כבשל תמיד משום דענך לא היה עם ראייה לדברי ביתוסין אכל בתמיד היתה ראייה לדבריהם ואעפ"כ כקס משום זה
אסור אפילו למספר ותוספות מסכימים לנרסא כמו שאית במסכת תענית להיפק אכל תמיד דלא להשתאח
בהון ואכל קנא דשנועיא דלא למספר בהון ומוכיח זה מן הגמרא עיין בדושים שלי בדוף פ"ק פנע כזה וכך
במסכת זו נהם כמתיין דלא למספר ועיין בדושי תוספות שלי מה שכתבתי מזה ליישב הנרסא בתיקן דלא
למספר הנרסא הוה טוב מכל הנרסאות ונס גרסת דף ז' שגרס אכל תמיד דלא למספר ואכל עזרת דלא להשתאח
וליישב ולדמות הוכחה של תוספות דלא היה קשה על רש"י טוס קושא :

וא"כ כלל דיתר טוס הוה לגרס כמתיין דלא למספר
כמו שאית לפנינו מלגרס אכל קנא דשנועיא דלא
למספר ואכל תמיד דלא להשתאח דא"כ קשה למה לא
תקשה

פרק ראשון

ותוספות

ד ותתמניא ביה ועד סוף מועדא וכו' והקשה בגמרא חס במסכת תענית פרק כ"ד למה לי עד סוף מועד לימא עד מועד ומועד גופיה ט' הוא ואסור ומתוך לאסור יום שלאחריו כר' יוסי דאמר בין לפניו בין לאחריו

אסור והקשה למה לי ותמניא ביה לימא ותתמניא ביה ותמניא גופיה אסור דהוה ליה יומא דאיתוק' ביה תמידא ומתוך כיון דאלו מקלע ליה מילתא ובטליה ליה לשבעת תמניא גופיה אסור דהוה ליה יומא קמא דאיתותב ביה תנא דשכנוי והקשה רש"י ז"ל ואי קשיא אכתי לימא תשעה ואפילו אם אירע מילתא דבטלי אכתי הוא אסור תמניא גופיה משום קמא יומא דאיתותב מן שבעות דהוה יום שלפניו ולא פירכה הוא דהא י"ט נופא בטלי ואכא ליקום ולגוד קמיה יומא דהן דאיתותב תנא דשכנוי וכו' ג'

מתוך לקמן ביום טורדיכום עכ"ל ועיין בדפוס שלי שכלאו הכי הוא מתוך ואינו דומה ליו טורדיכום ועיין בשמעתא לקמן שאמר כי הא דרב קמין גור תעניתא בתריסר אמרו ליה רבנן יום טורדיכום הוא אמר להו יום טורדיכום גופיה בטולי בטליה הוא' וכו' ותמניא שכנוי הוא עה שכתבתי דלא קשה מידי :

מקשה קוד' לכן כמאן כר' יוסי אריש' ומה שמתוך התוספו' ז"ל שם אסור עד לבסוף והו' שנינו דמיקא דומד טוב הוה ליה להקשות ארישא כמאן כר' יוסי ויכול להקשות לפי מה אי הכי כר' יוסי מוקמת לה למה אמר מר"ם כדי לאסור

יומא דשכנוי ותשעה דאדר דהוה יומא דקמא דליתוק' תמידא הא יומא דבתרתמניא ועשרים הוא ותמניא ועשרים הוא י"ט ו' יוסי סבד דאף יום שלאחריו הוא אסור אבל אם הוא כער עד לבסוף ומקשה ח"כ אי הכי זה אין שייך על הסיפא לא היאך שנתת לרבנן ועבדת כר' יוסי ואם כן אין שייך לומר ח"כ לומר אי הכי' אבל אי נרבינן נשתיק' דלא למוספד אתי שפיר דלא מקשה ארישא אתמיד כלום משום דאף כממס' מווד לר' יוסי דלכנוי אסור במקום שאחריו דלא למוספד . אבל אם יפא מוכח שפיר דאיתא כר' יוסי ולא כר' מאיר דאלו לר' מאיר לאחריו הוא מותר ואם כן בוודאי רישא נס כן כר' יוסי דבוודאי אין לומר רישא איתא כר' מאיר וסיפא כר' יוסי לכן פריך שפיר כמאן כר' יוסי ושנתת רבנן ואתי שפיר לשון אי הכי דמוכח עכשיו מסיפא דכולה טיטה אולא כר' יוסי למה אמר מר"ם כדי לאסור יומא דשכנוי ותשעה דאדר הא כללו הכי הוא אסור דיום דבתת עשרים ותמניא

יומא דקמא דליתוק' תמידא הא יומא דבתרתמניא ועשרים הוא ותמניא ועשרים הוא י"ט ו' יוסי סבד דאף יום שלאחריו הוא אסור אבל אם הוא כער עד לבסוף ומקשה ח"כ אי הכי זה אין שייך על הסיפא לא היאך שנתת לרבנן ועבדת כר' יוסי ואם כן אין שייך לומר ח"כ לומר אי הכי' אבל אי נרבינן נשתיק' דלא למוספד אתי שפיר דלא מקשה ארישא אתמיד כלום משום דאף כממס' מווד לר' יוסי דלכנוי אסור במקום שאחריו דלא למוספד . אבל אם יפא מוכח שפיר דאיתא כר' יוסי ולא כר' מאיר דאלו לר' מאיר לאחריו הוא מותר ואם כן בוודאי רישא נס כן כר' יוסי דבוודאי אין לומר רישא איתא כר' מאיר וסיפא כר' יוסי לכן פריך שפיר כמאן כר' יוסי ושנתת רבנן ואתי שפיר לשון אי הכי דמוכח עכשיו מסיפא דכולה טיטה אולא כר' יוסי למה אמר מר"ם כדי לאסור יומא דשכנוי ותשעה דאדר הא כללו הכי הוא אסור דיום דבתת עשרים ותמניא

הוא' וגם לפי דברי תוספות עצמם משמע שהו' דמוק שאחריו כלשון עמא כער עד לבסוף ולא ח"כ כלשון וודאי וי"ל דכער עד לבסוף אלא דמשום שהו' דמוק לומר שהמתין אם יוכל להקשות מרישא במקומו כדאמרן :

ואין להקשות

לפי זה דברים נשתיהן דלא למוספד וא"כ לר' יוסי יום שאחריו ג"כ הוא אסור ואם כן למה אמר מר"ם כיון ועד תמניא ביה איתוקס תמניא ה"ל עד שבעה ביה ותמניא ביה איתוקס תמניא ביה ותמניא גופיה הוא אסור משום דהוה יום האחרון : ואין לומר דילמא באמת איתא דאיתוקס שהקשה ליה למימר ותמניא ביה איתוקס גופיה ותמניא גופיה הוא אסור משום דהוה יום האחרון : דאם כן הוה דער ולא ע"כ כלל א"כ לא איתוקס תמידא ביה וכך ה"ל דהא יומא דבתת דאיתוקס ביה תמידא הוא אלא עכ"ל דער ועד כלל הוא לכן איתוקס תמידא ביה ותמניא גופיה הוא אסור משום דהוה יום האחרון : דלא קשה מידי דבאמת יבול אמר עד תמניא גופיה הוא אסור משום יום שלאחריו אלא יותר נוח לו לומר דאסור משום יום דאיתוקס ביה תמידא דיש בו קומרא יתירה דאפי' למוספד כמו הוא אסור אבל אם אמר דהוה אסור משום יום שלאחריו לא הוה אסור לא בתענית והספד שרי כמו שאמר רב אשי בשמעתא נופא כל שלאחריו . בתענית הוא אסור אבל בהספד שרי וכן מה שניקט בגמרא למה לי מר"ם ר"ח גופיה י"ט היינו משום ר"ח גופיה י"ט וא"כ כלאו הכי הוא אסור בהספד ובתענית וגם במקום מקשה

הסכמי' אבל מה שמקשה רש"י ל' למה' מתעשה ביה ותמיא
נופה הוא אסור מאוס יום שלפניו ולכאן לן כפקותא לענין
דיכא יותר טוב לו לומר שאסור מאוס עיקר מלומר שאסור
מאוס איסור התפל :

ומה שהביא רש"י ל' דכא"ל מתרין לקיין ביום
טוריינוס אינו דומה זה לזה דמס אמר כי הא
דרך כפאן גזר תעביתא בתריסר אמרו ליה רבנן יום
טוריינוס הוא אחר להו יום טוריינוס נופיה בטולי בטליה
וכו' ופרין ותיסוק ליה דהוה יום שלפניו וכו' וא"כ שיש לן
כפקותא גדול לענין דיכא דהוה גזר יום תעביתא ואתרו ליה
רבנן יום טוריינוס ולכל הפאות אסור הוא להתענות בו
והשיב הוא לן טוריינוס נופיה בטולי בטליה וא"כ הוא
מותר להתענות בו ופרין ותיסוק ליה דהוה יום שלפני
כקבוראס כן הוא אסור להתענות בו יש לן כפקותא
גדול לענין דיכא דאף לפי דברי רב אשי שאמר כל בלארתי
בתעביתא הוא אסור אבל בהספד הוא שרי וכן יום שלפניו
מ"מ כ"ט מורו בתעביתא הוא אסור אבל בכאן הם שוין
לענין דיכא יותר טוב לומר שאסור מאוס עיקר ולא מאוס
איסור התפל : וזה כ"ל ברור להמעין היטב בשמעתתא
בתעביתא דף י"ט וכן הוא מוכח מתוך ירושלמי של מסכת
תעביתא ומנילה יעויין ס"ט :

וגם אף לרש"י ו' שגרם אבל תמיד ללא למספד
ואכל מנא דשבושיא ללא להתעבאה הוא דבר
תמו' מילוד דא"כ הדרא קושיא לדוכתא ה"לל מתמיא ועד
מועד ומועד נופיה הוא י"ט ולא שייך לומר על זה תירוצן של
רב פפא לאסור יום שלאחריו דהא ר' יוסי מודה דיום
שלאחריו הוא מותר :

וביתר תמוה על רש"י ל' לפי גרסת שלנו במסכ'
תעביתא גרס רש"י ל' איתוקס תמידא
ללא למספד איתותב מנא דשבושיא ללא להתעבאה וז"ל
של רש"י ס"ט ה"ג איתוקס תמידא ללא למספד גרס ולא
גרסינן להתעבאה כדמוכח בסמוך דקתני לא נכרע אללא
לאסור את שלפניו ואי גרסינן ללא להתעבאה א"כ היינו
ליום דאמר לפניו אסור והא ליכא לחיור דר' יוסי היא
דקא פריך כותאן בר' יוסי בתמיה ואלא ככלל דרבינן פסיקא לה
עכ"ל : וא"כ הרביש רש"י ל' בקושיא של רישא דאיתוקס
תמידא ולא הרביש כפישא של מנא דשבושיא לפי גרסתו
שגרס אללא מנא דשבושיא ללא להתעבאה ואתא ללא כמאן
אפי' ללא כר' יוסי מאוס דלכ' יוסי אללא מנא דשבושיא שהוא
ללא להתעבאה יום האחרון הוא מותר וזהו קשה להולמו
על רש"י שגרס במסכת תעביתא כמו שגרס בתקנות פריך רבי
ישמעאל

מקשה שפיר למה' מתעשה ביה ותמיא אסור דהוה
ליה יומא דאיתוקס ביה תמידא ואסור בהספד :
ומה שהקשה רש"י ל' כמאן אכתי למה' תעשה
ואפי' א"ס אירע מילתא דבטלי' אכתי הוא אסור
תמיא נופא מאוס קמא יומא דגזר שבושיא דהוה יום
שלפניו עכ"ל ומאיתוקס דאדרבא יותר טוב לומר שאסור
מאוס יום שלפניו מטעם שאתרנו * דל' מאוס דרש"י
אזיל לטעמיה דגרס אללא מנא דשבושיא ללא להתעבאה
וא"כ משמע דנוקא לללא להתעבאה כהו הוא דקרי ליה י"ט
אללא למספד כהו שרי וא"כ בן מקשה שפיר הא יום שלפניו
כמי קד דיכא הוא ככל' פשוט :

ובאמת תמיא על רש"י ל' דאפי' מסד דיכא
הוא אפילו הכי כותא ל' לומר שאסור
מאוס דאיתותב מנא דשבושיא כעצמו מלומר שהוא קמא
יומא דהוה יום שלפניו מאחר דאין לן כפקותא לענין דיכא
דאלת"ה קשה למה ליה להמקסן להקשו' למה' מתעשה ביה
ותמיא נופיה הוא אסור מאוס יומא דאיתוקס ביה תמיד'
ה"לל בקיבור למה' מתעשה ותמיא נופיה אסור מאוס יום
שלפניו ורש"י ל' מקשה זה לפי האמת על התרנן ואפילו
א"ס אירע וכו' אללא אכי מקשה על המקסן ונדון היטיב ללא
שייך לתרן תירוצן שלרש"י לא ע"כ דבמאן דמד די' הוא יותר
טוב לומר שאסור הוא מאוס עיקר דהיינו י"ט נופא ולא
מאוס תפל דהיינו יום שלפניו גיוס שלאחריו לכן מקשה
דהא יומא דאיתוקס ביה תמידא וא"כ אף להספד הוא
אסור ואללא מנא דשבושיא הוא רק לא להתעבאה אללא
להספד הוא שרי וא"כ יש לן כפקותא גדול לענין דיכא
וגם למעלה מקשה למה' ער ומועד ומועד נופיה הוא י"ט מן
התורה וגם מה שמקשה למעלה ליומא מתרי בניסן ור"ח
נופא הוא י"ט נ"ב ר"ס נופא הוא י"ט מדאורייתא וא"כ
שיטא לפי גרסת רש"י ל' שגרס אללא מנא דשבושיא ללא
להתעבאה וא"כ למספד כהו שרי מקשה שפיר למה ליה עד
סוף מועד למה' ער מועד ומועד נופיה הוא י"ט מדאוריית'
וא"כ כן אף למספד הוא אסור ויש לן כפקותא גדול
לענין דיכא וכן מה שהקשה דמ' נופיה הוא י"ט וא"כ אף
להספד הוא אסור * וילפי דברי תוספות שגורסים
אללא תמידא ללא להתעבאה א"כ יש כפקותא גדול לענין
דיכא ואף לפי גרסת התוספות ולפי גרסת שלנו שגורסים
אללא מנא דשבושיא ללא למספד ליכא כפקותא לן
לענין דיכא אפי' הכי פריך שפיר למה ליה לעד סוף מועדא הא
מועד ככלל והוא י"ט מדאורייתא וא"כ למה ליה לשידוש

שמעאל ולא כנידתת התוספות שגורסי' כמסתת תענית
 אכל תמיד ללא להתענה ואלא מנא דשנושי' ללא למספד
 דהא גרסת התוספות הן נודקין יותר כדי ליישב הסוגיא
 דמתעין
 ליישב דרש' יהי לנו נרסא ג"כ בתענית
 אכל מנא דשנושי' ללא למספד ואלא
 תמיד ג"כ ללא למספד כמו שיש בנמרות שלנו והוא הסכי'
 בנרסא וו בתענית אבל זה הוא דוקא גדול לומר שבמקומות
 הסכים בנרסא אכל מנא דשנושי' ללא להתענה ונתעני'
 הסכי' ללא למספד שרש' יתור מדעתו ממה שכתב במכתו'
 אבל ליישב להיות הכל כסגנון אחד כ"ל דרש' ז"ל אמר זה
 לפי המסקא שמקשה כמאן כר' יוסי תמיד והיאך שבת
 לרבנן ואם לפי באו' חגי גורם ללא להתענה ולהורות
 שאכור יום שלפניו אי"כ ע"כ הוא כר' יוסי ולא כרבנן והו'
 תימה דהיאך שבתין לרבנן ועבדין כר' יוסי' אבל רב ורב
 פפא שמתניס לאכור יום של אחריו הם סברו הלכה כר'
 יוסי דמסתם הכרייתא כוותיה דתיבא הימים האלה
 הכתובין בתבילת תענית לפניהם ולאחריהם אכורין וע"כ
 אחי' כר' יוסי וכפשוטו לא יכול להיו' שכל הימים הכתובין
 במגילת תענית אפילו ללא להתענה לפניהם ולאחריהם
 אכורין אח"כ לא אחי' ללא כמאן דהא ר' יוסי מודה
 שמותר יום האכרון אכל ללא להתענה אלא עכ"ל ללמדן
 קמי' הימים האלה הכתובין במגילת תענית לפניהם
 ולאחריהם אכורים דהיינו אכל מנא דשנושי' אכור ללא
 להתענה וכיוצא בזה דכתיב ביה ללא להתענה אכור
 לפניהם ולא לאחריהם ואלא תמיד וכיוצא בזה דכתיב
 בהם ללא למספד אכור לפניהם ולאחריהם וא"כ ע"כ הוא
 כר' יוסי ולא כרבנן דחי כרבנן לא מנינן בשום מקום
 דאכור יום האכרון לכן הם גורסין בעתניתא אכל
 תמיד ללא להתענה ואלא מנא דשנושי' ללא למספד
 כדי שיהא כולה מתניתא דת"כ כר' יוסי אבל רש"י סבר
 הלכה כרבנן ולכן גורם לפי האמת אבל תמיד ללא למספד
 כדי לאוקמא כרבנן ואלא מנא דשנושי' ללא להתענה
 ועל הקושיא שמקשה בגמרא למה אמר עד סוף מועדא
 ולא אמר עד מועד ומועד נופא י"ט הוא משום זה אוקעא
 לאכור יום שלאחריו זהו רב ורב פפא דסברו הלכה כר' יוסי
 אבל לרש"י ע"כ על זה תירוץ אחד דאמר עד סוף מועד ולא
 עד מועד דהא בלא זה קשה על רש"י דדייק בלשון בהון
 בהון והיינו ללא למספד בהון ולא להתענה בהון לומר
 בהון בעצמם ולא לפניהם ולאחריהם אח"כ למה אמר מריש
 ירחא הא ר"מ גופיה י"ט הוא גם למא' אמר אכל מנא

ואפשר

דשנושי' עד סוף מועדא הא גופיה י"ט הוא היינו כל
 הקוסיות של הגמרא אלא עכ"ל אחי' לאשמועינן מידוש
 גדול ללא כר' יוסי דאם אמר דאכור משום ר' מרדכי'
 נופא י"ט הוא ה"ל דמה שאמר בהון כהון להורות שאין
 אכור לפניהם ולאחריהם היינו משום דר"מ מדאורייתא
 גם י"ט ומדאורייתא אין צריך מיווק כמו שאמר בגמרא
 בדיא אבל אם הוא אכור מדרבנן שצריך מיווק אכור יום
 שלפניו ולאחריו כר' יוסי לכן אמר מן ריש ירחא דניסן גם
 עד סוף מועדא לומר שאש"פ דאכורו הוא מדרבנן אש"כ
 הוא דווקא בהון הוא אכור ולא לפניו ולאחריו דרש"י ג'
 הוא מולק על ר' יוסי ועל רבנן אח"כ רש"י ז"ל דפוסק כמכמי'
 ולא מדקדק הלכות של בהון וכונן דקדוק אמת
 דבשלמא ברשא אכל תמיד קשה למה אמר מריש ירחא הא
 ר"מ גופיה י"ט הוא אלא עכ"ל לאכור יום שלפניו ללא
 הווכר בזה מיעוט אבל כפיא אמר עד סוף מועדא אמר
 הלשון עד משמע מיעוט עד סוף מועדא הוא אכור
 ולא יום שאחר מועד כר' יוסי דאכור יום שלאחריו לכן אמר
 ג"כ עד סוף מועדא ולא עד מועד ומועד בכלל י"ט דה"ל
 דמה שמותר יום שלאחריו משום דמועד נופא י"ט הוא
 מדאורייתא ומדאורייתא אין צריך מיווק לכן אמר עד סוף
 מועדא דהיינו אכור מדרבנן ג"כ ואפילו הכי עד הוא
 מיעוט ולא יום שלאחריו כמו אליביה דרשב"ג והיינו
 כרבנן ודוק היטב :

לפי

דברי התוספות שגורסים אכל תמיד ללא
 להתענה ואלא מנא דשנושי' ללא למספד
 לכאורה קשה איפכא מתברא דגם של תמיד היה גדול
 משל מנא דשנושי' ללא תמיד היה לבימוסין קצת ראייה
 ואש"כ כגמס הדין כותן דאפילו למספד אכור ואלא מנא
 דשנושי' לא היה להבימוסין שום ראייה וא"כ אין מידוש
 כ"כ שגמס ואם כן הדין כותן רק ללא להתענה אבל
 למספד שרי כמו שפירש רש"י ז"ל במסכת מנחות שם
 ובראה שתוספות סברו דגם של מנא דשנושי' היה גדול
 ללפי סדרתם היו מקריבין עומר זמנין לאחר רגל כנון
 שאל פסח באחד בשבת וגם שתי לחם של עצרת היו
 מקריבין אחר עצרת ובעצרת של תורה לא היו מקריבין
 רק בעצרת שלהם ועבר זמנו בטל קרבנו אבל קרבן תמיד
 היו מקריבין בזמנו רק הביתוסין אמרו תעשה אפילו ביסוד
 לכן בתמיד ללא להתענה אבל למספד שרי ואלא מנא
 דשנושי' אפילו למספד הוא אכור :

אחד

עשר ימים מקורב דרך הר ששיר עד קדש
 ברכענונ' וכתבו התוספות ז"ל וז"ל ורש"י פ'

פרק הראשון

ותוספות

ה עזרת לאחד שבת וכו' * משום דכתיב ומחמת
השבת וכו' ומפירו חמישי יום וביתוסין אמרו ומחמת השבת
היינו יום א' לאחר שבת וא"כ לעולם מסיימין שבע שבתות
בשבת וזוים א' עזרת אבל האמת מחמת השבת היינו
ימחמת י"ט של פסח כדלקמן :

ו לפיכך עמד ותקנה לאחר
השבת וכו' * ומפרשים התוספות
ז' וז' והק"ה הסכים על ידו
עכ"ל כ"ל משום דקשה לתוספ' א'
דכן יומין הן וכאי' לבייתוסין שזוים
אינו לכס פי' מן התורה שזוה
הסם לעשות עזרת לעולם אחר
שבת והזקן השיב לו משום שמשא
אזעב ישראל היה כדי שיתענגו שני
ימים משום עונג שלהם תקן לעשו'
עזרת לאחר שבת לכן מפרשים
תוספות והק"ה הסכים על ידו
משום דלריה שלהם היה בלחמת מן
התורה ומחמת השבת משמע
ימחמת השבת ומש אף דלמא
בלחמת מחמת השבת היינו ממחמ'
י"ט כמו שהאמת כן הוא לכן אמר
הזקן משה אוהב ישראל היה ומסכנ'
תקן עזרת לאחר שבת כדי
שיתענגו שני ימים ומחמת אותו
סנה בודלוי הק"ה הסכים
על ידו ומסתמא אמר הסם גם כן
ממחמת השבת ומש כדי שיהא
עזרת שני ימים וק"ל כ"ל : ז
אחד עשר ימים ממורב דרך הר
שעיר וכו' * ואם היה משה מוליך
את ישראל דרך הר שעיר היו באין
באחד עשר יום לקדש שהיא סמוכ'

כפי' מומש אין לך דרך קצרה ממורב לקדש זרבע כדרך
הר שעיר ואף הוא מהלך אחד עשר ואחם הלכתם אותו
בשלושה ימים שהרי בשערים באייר כסמו ממורב ע"י ויהי
בשכה השנית כדודש השני בשערים כדודש נעלה העין וכו'
בשערים ותשעה בסיון שלמח

ה עזרת לאחר שבת * נטפל להם
רבין יוחנן בן זכאי אמר להם שושים זו מנין
לכס ולא היה בהן אדם שהחזיר לודבר
הזין מזקן אחד שהיה מפטפט כנגרו אמר
משה רבינו אוהב ישראל היה ויודע שהעצר'
יום אחד הוא : ז לפיכך עמד ותקנה
לאחר השבת כדי שיתענגו שני ימים ורז'
אחר זה קרא לו המקרא חזה : ז אחר
עשר ימים ממורב דרך הר שעיר עד קדש
זרבע אם משה רבינו אוהב את ישראל
היה מפני סח עכנם במדבר ארבעים שנה
אמר לו ר' ובכך חתה פוטריני אמר לו שוטה
שבעול ולא תראה תורה שלמח שלנו כשיחה
בטלה שלכם אמר לו ובסח אתה פוטריני
אמ' לו הכתוב אומר וספרתם לכם ממחמת
השבת וגו' : ט יכול לא היה הסנין הלוי
אלא לשבתות ת"ל חספרו חמשים יום הא
כיצד אירע יום ש"ו להיות בשבת מונה
שבע שבתות חל להיות אחר שבת מונה
חמשים יום וכשאתה קורא ממחמת השבת
ממחמת י"ט הראשון של פסח ור' אליעזר
אומר אינו צריך הרי הוא אומר חספרו לך
סהחל : ט הספירה התלויה בבית דין
יצאתה שבת בראשית שספירתה בכל
אדם : ר' יהושע אומר אמרה תורה כמה
ימים וקדש ראש חדש מנה ימים וקדש
עזרת מה ראש

כן קשה למה תפרש רש"י כאן פירוש מה שלא פירש
במומס דהא פירושו כדמוס ג"כ סוכל הפי' של במדא כבאן :
ובאמת כ"ל לפרש דמני פרושים של רש"י ז'
דקין יסדיו דבאמת כדמוס תפרש רש"י
ז' שהיה משה מוכיח את ישראל אמר להם אחד עשר
יום וכו' ראו מה נרמזת אין דרך קצרה ממורב לקדש זרבע
כדרך הר שעיר ואף היא מהלך אחד עשר יום ואחם הלכת'
אותה

לא' ואם אוהבן למה ארבעים שנה ודמיו בעלמא
קאמר ליה : ח יכול לא יהא הסיימין תלוי אלא לשבתות
וכו' מדכתיב שבע שבתות היינו ו' שבועות ושבעות לא קרי
אלא אותן המתקלין באחד בשבת ומוסימין בשבת ת"ל
חמשים יום משמע ימים ולא שבועות אלא הא כיצד וכו' :
ט הספירה תלויה בנ"ד מדכתי' תפספס לך משמע לך
כאמר הספירה דהיינו לנ"ד שהם קובעין את המועדות
ונרדך

וזריך לשאול אימתי תל י"ט ראשון של פסח שמתקיל למכות
הספירה ממחרת וכן כתוב שם במכחות בהד"י: י מה
ר"ט סמוך לביאתו פגרת ה"ג שם במכחות מה ר"ט סמוך
לביאתו ניכרת שהוא מפורש מיום שלפניו וזהו קדש וזה
קול אף עצרת סמוך לביאת' ניכרת
וא"ת עצרת לעולם אחר השבת
היאך תהא נכרת והלא זה קדש וזה
קדש ונפרש רש"י ז"ל שם מה ימי'
וקדש קדש עד קדש ימים מכה
תשעה ועשרים יום ויקדש קדש
ביום שלשים: מה קדש סמוך
לביאתו נכרת סמוך לביא' קשכוכו
ניכר מאימתי מתקיל למכו' דהיינו
מיום כ"ט תשעת מולד הלככה אף
עצרת סמוך לביאת מוכן הממשים
ניכר להם יום קדוש שיתקילו
לימכות בו דהיינו ממחרת י"ט

אותה בשלשה ימים וא"כ ראו מה נדמתם לעצמכם' נקטא
שלכם אבל כאן היה דומה רבן יוחנן בן זכאי להזקן בדמיו
בעלמא אס' היה מוגלה לו האמת של פסוק הוא שמש
הזקיקן את ישראל שמתפילה הלכו מהלך אחד עשר יום
בשלשה ימים שוב לא היה יכול לנת'
לו רבן יוחנן בן זכאי אס' מש
אזכבן מפני מה עכבן במדבר
ארבעים שנה דילמא באמת משה
היה אזכבן אך הקטא שלשה נרס
לעכב במדבר אך ארבעים שנה לכן
מפרש רש"י כאן דלא גילה לו רבן
יוחנן בן זכאי כלום שגלו בשלשה
ימים אלא אמר להם פסח אחד
עשר יום מפורד דרך הר שעיר עד
קדש ברנע שאס' היה מוליד את
ישראל דרך הר שעיר היו הולכים
באחד עשר יום לקדש שהיא סמוכא
לא' ואס' משה אזכבן למה חמרן
מ' שנה במדבר זק"ל וזהו כ"ל פסוטה:
ת"ל

סליק הפרק הראשון

ראשון שאס' ממתנין עד לאחר השבת אין שם היכר יום קדוש דפעמים שמתקיל
למכות (בט') פעמים ב'יו פעמי' ב'ש עכ"ל של רש"י ז"ל וכו' שבדאי שלא היה
לרש"י ז"ל נרמא במכחות כמו שהוא לפניו רק סתם כמו שנכתב כאן במגילת
תענית מה ראש קדש סמוך לביאתו נכרת אף עצרת סמוך לביאתה נכרת ותו לא
דא"כ שהיה לפניו נרמא כמו שהו' לפניו אס' בן למה ליה לרש"י לפרש שאס' ממתנין עד
לאחר השבת אין שם היכר יום
קדוש דפעמים שמתקיל למכות בט' פעמי' ב'יו ופעמים ב'ש אף כלא זה כתי סותר דברי ביטוסין כמו שפרש בהד"ה
משום שזה קודש וזה קודש וק"ל וזה נראה לי פשוט: יא מה להלן רגל אף כאן רגל ותקילת הרגל ה"ג שם בנאמ' שה
להלן רגל ותקילת הרגל כמו שמסיים בה"פ אף כאן רגל ותקילת הרגל וזהו נרמא ככוכה לפי דעתו ו"פ מה להלן רגל
מה להלן בשתי הלשם בעצרת רגל הוא ותקילת הרגל אף כאן יום הכאת עומר רגל ותקילת הרגל ואס' נמתין עד לאחר
השבת פעמים שהיו כאים בסוף הרגל כשאל פסח בשני בשבת עכ"ל של רש"י ז"ל ותוספות פרשו לה מה להלן רגל וכו'
ולבריהם וימתין דהוי אחר רגל כגון דאל פסח באחד בשבת עכ"ל של תוספות ועיין בחדושים שלי בענין קמפלי רש"י
ותוספות למה העוספו אחרו כגון שאל פסח באחד בשבת: יב מה להלן רגל ותקילת הרגל בסמוך לו במכחות מסיים
אף כאן רגל ותקילת הרגל בסמוך לו פי' באחד שבת למטה עד ומחרת השבת השביעית ונו' והקדמתם מוכה חדשה
דהיינו העצרת ובאחד שבת למע' וספרתם לכם ממחרת השבת ונו' מה להלן בשבת שלמטה האומר בשתי לשם רגל ותקילת
הרגל סמוך לאותו שבת דהיינו העצרת המתקלת למחרת השבת שביעי' לאחר שבירה שבוע דאותו שבת היינו שבוע אף
שבת שלמעלה האמורה בעומר רגל ותקילת הרגל סמוך לו דהיינו יום ראשון של פסח שהיא סמוך לרגל עומר אלא
ממחרת השבת מחרת י"ט קאמר ד"ט קרוי שבת דכתיב ביום הראשון שבתם: ובבבארא מסקינן לכולה אית להו פירכא
לכד דר' שמעאל ודר' יהודא בן בתירא לית להו פירכא דאי מדר' יוחנן בן זכאי דילמא כבאי' דאמר אביי מנוה למימני
ימי ונו' ומנוה למימני שבועי אי מדר' אלעזר ור' הושע ממאי דב"ט ראשון קאי דילמא ב"ט אחרון קאי ופירש"י ז"ל אי
מדר' אלישור דאמר תלויה כב' כהי' דאיקתי' משבת ממש אלא ממאי דממחרת יום הראשון מוכה דילמא מ"ט אחרון
וכן לר' יסושת דאמר סמוך לביאתה נכרת דילמא מ"ט דאחרון קאמר קרא דהוה כמי' היכר קדוש הוא יום כא' לביטן:
ונתוספות שם כתב רבינו תשולם נירמא אחרת מכה שמים
וקדש יוכל ומאריך שם עיין שם:

ת"ל

תספרו חמשים יום כתבו תוספות עם ברכת
מנחות וז"ל וז"ל וז"ל והלא לא פסדין לא מ"ט יום
ויל שלא גייה הכתוב לספור חמשים יום זה קרא עד
מומרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו א"כ
חמשים יום אהקרתם דבריהם קאי וז"ל עד מומרת
השבת השביעית תספרו ולא עד בכלל כ"ס והקרתם מנה
חדשה עכ"ל של תוספות וז"ל דלפי השני פשוט של
תוספו קשה למה באמת לא אמר הפסוק בסדר עד מומרת
השבת השביעית תספרו מ"ט יום אבל עכשיו אמר תספרו
חמשים יום דריבין אבטו לסרך הפסוק ולומר עד מומרת
השבת השביעית שהוא חמשים יום תספרו גם לפי הפירוש
השני שופרש חמשים יום אהקרתם קאי כלומר וספרתם
לכם מומרת השבת וזו עד מומרת השבת השביעית ועד
מומרת השבת קאי על וספרתם וא"כ אמר חמשים יום
זהקרתם נ"כ קשה למה אמר שתי פעמים ספירה בפסוק
אחד אף לפי רבן יוחנן בן זכאי דאמר אמרה התורה
פעם אחד שבע שבתות ופעם אחד חמשים יום להורות אם
תל ט"ו של פסח להיות בשבת מוכה שבע שבתות תל להיות
אחר שבת מוכה חמשים יום עדיין קשה למה לא אמר
וספרתם לכם מומרת השבת שבע שבתות וזו עד מומרת
השבת השביעית חמשים יום ולאו ידענו שחמשים יום קאי
על וספרתם תחילת הפסוק בס' לאביי קשה זה דאמר מנה
למומיני יומי ומונה למומיני שבועי קשה זה :

ונ"ל

לייטז א"ל ב"א רבן יוחנן בן זכאי ור' יוסי בר
יהודא דמשום זה כתוב לנו התורה תספרו
חמשים יום כדי לכתוב דברי הביטויין שאמרנאין עזרת
אלא לאחר שבת וא"כ לפי דבריהם צריך להתייב בהבאת
עומר אף של פסח ביום ה' או ברביעי בשבת עד לאחר
שבת כדי שיהא עזרת גם כן לאחר שבת לכן אמרה תורה
תספרו חמשים יום להורות לנו לחמשים יום קאי על עזרת
שהוא חמשים והקרתם דלפי דברי ביתוסין יהיה לפעמים
יותר מחמשים יום מומרת השבת שהוא י"ט של פסח כמו
שאמר רבי יוסי בר יהוד בהדיא אבל אם היה אמר הפסוק
כסדר וספרתם מ"ט יום ה"א כמו שמתקשה בנמרא לקמן אי
יזכרן יוסקן בן זכאי דילמא באביי דאמר מנה למומיני

יומי ומונה למומיני שבועי לכן אמר הכתוב שלא כסדר
תספרו חמשים דהיינו עזרת ונאמת זהו מיותר להספירה
איכה לא מ"ט יום לא לומר לעול תספור שיהא י"ט של עזרת
דמוק מ"ט של פסח נשוא חמשים יום ולא פעמים כ"כ או
כ"ג אבל לרבא כראה לו דמוק קצת לומר טעם זה וקילם
תשובת ר' שמעון ר' יהודא בן בתירא שנית להו פירכא כלל
וגם זהו טעמו של רבי יוסי בר יהוד שאמר כל ספירי שאת
בשפר יהיה בשנה לעולם חמשים יום ודקדוקו כמו שאמרתי
וזהו שאמר בלשוננו הרי הוא אומר תספרו חמשים כלומר
הא באמת לא אמרה התורה לספור אלא מ"ט יום לא עכ"ל
כדאמרן חמשים יום קאי על עזרת לומר שלעולם
תמסור חמשים יום שיהא עזרת לעולם בשנה ואם כן רבן
יוענן בן זכאי ור' יוסי בר יהוד קרובים דבריהם להדדי אך
רבן יוחנן בן זכאי למד מרבתי חמשים יום משמע אם של
פסח להיות באמצע שבוע מוכה חמשים יום שיהיה יום
חמשים עזרת להוציא מדברי הביטויין כנזכר :

כתבו

תוספות ז"ל וז"ל מה להלן רגל וכו' ולדבריהם
זימין דהוי אחר רגל כגון דתל פסח בא'
בשבת עכ"ל : ולא כורה קשה בחי' קמפלני רש' ותוספות
רש' אחר כגון שאל פסח בשני בשבת ואם כן העומר בא
בסוף הרגל ותוספות אמרו ולדבריהם זימין דהוי אחר
הרגל כגון דתל פסח באחד בשבת : וז"ל האמת שמר
אמר קרא וזר אחר תדא ולא פל"ג שהתוספות סוברי גם
הפירוש של רש' אך קשה להם דאם פירושו כפי רש' לאוד
אם כן למה אמר מה להלן רגל ותחילת רגל למה לא אמר
מה להלן תחילת רגל אף כאן תחילת רגל אבל לפי דברי
ביתוסין הוה בסוף רגל לכן מפרשי התוספות ולדבריהם זימין
דהוי אחר הרגל כגון דתל פסח באחד בשבת לכן אמר
שפיר מה להלן רגל ותחילת רגל ואם כן בשמיהו כסתרו
דברי הביטויין מה להלן רגל ולפי דברי הביטויין הוה
אחר הרגל כגון דתל פסח להיות באחד בשבת ומה להלן
תחילת רגל וזימין הוה סוף רגל לפי דברי ביתוסין כגון
שאל פסח בשני בשבת לכן אמר שפיר מה להלן רגל ותחילת
הרגל וכאן הוי זימין אחר רגל וזימין סוף רגל :
וק"ל והוה כראה לי כדור :

וה דליתא ברש פירק זה ועיי' לקמן בסוף הפרק הנשאל במקומו הראונו בדף ה"א והוא
ד"ה לפי דברי התוספות :

סליק פרק הראשון

א. המבי' כ' ליעור אומר אבר מן המת הוא טהור פי' דאורי'
בשאיין על האבר ביות בשל אכל אס' יש עליו כיות כפר הכל
מודים שהוא טהור מאס כיות כפר ונמטא' למעט ונמטא'
ובאהל כדון המת בעמנו אפ"י שיש באבר עגס ומטא'

כותבין על מצחו של שור ועל מצחו של חמור וכו' :
פרא' לי הטעם באמת למה היו כותבין דווקא על מצחו
של שור ועל מצחו של חמור ולא על דבר אחר ויובן על פי
הזכר דאיתא בזהר הטומאה תמיד תיאונתה לקטרנ

פרק שני גמרא

אייר

בשבעה באייר חנוכה שור(פ'
חומה) ירושלים דלא למספדי
בשני מקומות כתוב במילח הזאת חמכת
ירושלים דלא למספד אחר כשעלו ישראל
מהגולה ואחר כשפרצוהו מלכיון ונדרוהו
בית חשמונאי שנאמר ותשלם החומה
בעשרים ונר' ואפ"י שנבנתה החומה ערין
השערים לא עמדו שכן הוא אומר גם עד
העת ההיא לא העמרת השערי' ואומר הוא
יבננו ויטללנו ויעמד שנעליו ננו' ואומר
ויקחו המשרבים והשערים ועושי המלאכ'
ובשגמרו למנות אותו היום עשאוהו יום
טוב: בארבעה עשר ביה גביסת פסחא
זעירא דלא למספד וזו השיב ר' יהושע את
ר' אליעזר: א שהיה ר' אליעזר אומר אבר
מן החי טמא ואבר מן המת טהור אבר לו
רבי יהושע אם אבר מן החי טמא לא כל
שכן קל וחום מן המת מה אם מן החי שהוא
טהור אבר הפורש ממנו טמא המת שהוא
טמא לא כל שכן: נ וכתוב במגילת
תענית פסחה זעירא דלא למספד קל
וחומר לפסחה רבא ועו' דבר אחר השיב
ר' יהושע שהיה ר' אליעזר אומר זכין לקטן
ואין זכין לגדול ואמר ר' רבי יהושע אם
לקטן אסרת ק"ו לגדול וכמצות פסח
גדול כן מצות פסח קטן: בב' ותלוא
ביה נפקו בני הקרא מירושלים הוא דכתב
וילבוד דור אח מצודות ציון היא עיר דור
זה הוא מקום הקראים עכשיו שהיו מצרים
לבני ירושלי' ולא היו ישראל יכולין לצאת
ולבוא מפניהם ביום אלא בלילה וכשנבר'
בית חשמונאי הגלו אותם משם ואותו היום
שעקרום עשאוהו יום טוב: בעשרים
ושבעה

בכשטורה כהי דומטא' במוט
ובמטא' ע"מ' באהל לא מטמא אכל
אבר מן החי עיקר טומאתו הוא
משם אבר ולא משם כפר דכפר
הפורש מן החי הוא טהור לכן הוא
טמא משם אבר במוט ובמטא'
ובאהל אפי' אין עליו כיות כפר
מש"כ באבר המת עיקר טומאתו
הוא משם כפר המת ואם אין כיות
כפר שהוא שור לטמא אינו מטמ'
משם אבר ליהו כמות עמנו לטמא
אף באהל וטהור שאמר ר"ה היינו
מטומא' אהל אכל במנוט ומטא' מטמ'
וכן הוא מוכח בהרע"ס בפ"ב
מהלכות טומאת עת א"כ טהור
לגמרי קאמר ר"ה ואיירי באבר
מכפל שאין בו עגס כשטורה וכמו
שהמליץ ופי' הרב כסף משנה דברי
הרמב"ם ומה שהשיג עליו בזה
הרא"ז דס' בפ"ב: ב וכתוב
במגילת תענית פסחא זעירא וכו'
כלומר בתמיה פסחא זעירא דהיינו
פסח שכי' דלא למספד אכל פסחא
דכא היינו פסח ראשון מותר
לספור לא ק"ו לפסחא רבא שהוא
דלא למספד ה"ה כתי' אבר
מן המת מטמא באהל עק"ו דאבר
מן החי וכן מפורש במגילת כסף
הטור והרובט דף קכ"ט ע"ב: ג
וקרא לא יוצא ננו וזהו הפסח
פיס ונר' פסוק הוא בשמו' ד' אכל
תקלת מלכות שאלו מפורש רש' זל
לא היו מצוי בתקלת מלכות שאלו
כי הפלשתיים המושלים בישראל
העבירו כל תרשי ברול מישראל פן
יעשו כלי ויין להלסם: וידון כל
ישראל הפלשתיים וכשקיו ישראל

לירד אל ארץ פלשתיים: והיתה הפצירה פים למקדשות המה המזרים: לכן כל שזהו הפסע של מלך שאמר על והיתה להם לאותם שהיה להם טורח לרדת אל הפלשתיים ללמטה: היתה הפצירה פים לימא בלעז שיש לה הפצירה בית כלומר פיות ויודוים הרבה היתה להם למד

המקדשות והאחים עכ"ל: וקסה ל'י מאי שייכות זה למעלה למעשה של יון שהיו כותבין על מטפו של שור ועל מלחו של שור שאין לבעליהן חלק בבאלי ישראל: וכל כמו שאמרו הר"ק ז"ל עבר הכתוב לנו זה כי לא כנעני מרוב ופניו כבוד כל העם כי אם ביד שאלו ויהונתן להודיע כי לא במקרה ופניו יושיע' ולו לכדו התשובה אע"פ שהיה כנגדם עם רב כמול הים והם לא היו אלא ארץ ושעו מאות איש אע"כ היתה תשובה גדולה ביום ההוא ואם כן הפלשתיים קשבו נ"כ שאין להם שלק בבאלי ישראל להושיע להם בלא מרוב ומניין ועיין בקדושי דרושים שלי עטס ומפסיק למה היו כותבין דוקא על מקחו של שור ועל מחור דוקא ולא על דבר אחר:

ושבעה ביה איתגמיל כלילאי מיהודיה ומירושלים שבמי מלכות יון היו מביאים עטרות של וורד ותולין אותן על פתחי בתי ע"ז שלהם ועל פתחי החנויות ועל פתחי החצרות ושרין כשיר לע"ו וכותבין על מצחו של שור ועל מצחו של חמור שאין לבעליהן חלק בבאלי ישראל כמו שהיו פלשתיים עושים כמו שנ' נ וחרשלא ימצא וגו' והיה הפציר פים וגו' וכשבברה יד בני חשמונאי בטלוהו יומם שבטלוהו עשאוהו יום טוב:

והיה להם לאותם שהיה להם טורח לרדת אל הפלשתיים ללמטה: היתה הפצירה פים לימא בלעז שיש לה הפצירה בית כלומר פיות ויודוים הרבה היתה להם למד

ביאור טיחור פקד יפקד פקד בע"הו יפקוד בע"הכ

סליק פרק שני

בשבועה עשר בסיון אחירת פי' אחירת זו אחיות תרגום אחיות כאלה אחיות אחסנתא פי' כללך העיר נור החולות מודיכה שהיא מלך ואינו עושה פירות ערוך מגדול צור זו קסרי בת ארום שהיתה יושבת בין החולות והיא היתה לישראל יחד רעה בימיונים וכשבברה יד בני חשמונאי בכבשוהו והוציא משם והושיבו ישראל בתוכה ואותו היום שכבשוהו עשאוהו יום טוב:

סיון

לקטרנה בקדוש' כמו שהיה תמיד תיאורתה לקטרנה בקדושה אבל אם לא תעלו את עצמותי א"כ יהיה דניקות גדול הטי קליפות ביחד ויהיה כח להטומאה מ'ו לקטרנה בקדוש' ואם נרמתם את זאת שמירת' אותי למזרים שהמה חמורי' וא"כ המטא שלכם יהיה בודאי שמור לע"כ ולא יהיה לכם חלק עה"כ בשבילי מאמר שהטומאה יהיה לכם למקטרנה אבל אם העלייתם את עצמותי א"כ פקד יפקד בע"ה ובע"כ וכו' המטא שלכם במקם: ר"ל כוללת מלך בפסוק שמעון ולו אחים כלי חמש וגו' כ'י באפס הרגו איש זה שכם ומתיר כאיש אחד וברצונם עקרו שור זה יוסף סנקרא שור וקסה מאי שייכות הרגית שכם למכירת יוסף אלא הוא הדבר אשר דברנו בשם הוהר שיעקב הוכיח לשמעון ולוי שהגדילו מטאם במכירת יוסף שהיו מחבר' השתי קליפו' יחד שור ומגור וכמה נפשך מטא' נכאד מסתיהן או בכערת יוסף או אכל הרגית שכם כי נכאס הרגו איש זה שכם ומתיר וא"כ למה באמת הרגתם לא ע"כ כדאמרו בשם הוהר כדי להפריד בין השתי קליפו' בין שור ומגור ואם כן וברצונם עקרו שור כמגור עקרו שור זה יוסף ומתרתם השתי קליפות יחד ומלך זה כתעורר על ישראל כמה נדות לכן אמר וברצונם עקרו שור ר"ל כמגור שידענו נודל הנרמת ההיוק נבנתר אלו הקליפות יחד דמשום זה הרגו שכם ומגור כל לבעלם ואע"כ מכרו ליוסף לכן אמר ארור אפס ועל זה איתא כוהר שאלח יעקב אל עשו כה אמר ענדך יעקב ויהי לי שור ומגור כאל ועבר דמסת' ר"ל כל הקליפות של שור ומגור נוס שטר הקליפות טומאה של כאל ועבר ושפחה הם בידי ואכי מושל עליהן ומיד כשהודיע זה לעשו היה מתירא עשו וראה גדולה ועשה שלום עם יעקב ולא היה צריך יעקב להכטיע את עצמו כד תעו' לאמר כמה פעמים ענדך יעקב וכשבני זה כעש' כלל עולה מדכרינו

עשאוהו יום טוב:

ביאור פסוק שמעון ולוי אחים

ועיקר הקליפות להטומאה הם שור נחמור וכשהם נכחד או יד האומות על עליזות ישראל לכן גזרה מלכות יון לכתוב במנחו של שור ושל חמור שאין לבעליהן חלק באלהי ישראל שהם משנו שלעולם הקליפות אליו יעמדו להם ואין ת"ו תקומה לישראל חמת סמאל שנקרא שור אבל הק"ב יפקד נכא מרום במרום ואמר כך על מלכי אדמה ויגאלו ישראל במהרה :

סליק פרק שני

א איתנמלו דיומנכאי מיהודה בתפלה אני רוצה לכתוב השטות נדרסאות בין הכא ובין מדרש רבה והוא בליקוט חמת שקרובים דכריהם להדרי אך קנת שנוים כיניהם ואמ"כ אכתוב שנוים רבים מה שיש בין הנמרא של מסכת סנהדרין שפרק סלק כי שנוים רבים בין נמרא דבאן ובין הנדרסאות של מדרש רבה ונמרא דסרק חלק בין שלשת שנוים רבים : נכאן אמרו ישמעאלים ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר ונ' ואכלו מורטו של אברהם שיטמעל בן אברה' ונחלוק עמכם משמע שלא בקשו לטול רק חלק שטות וכמדת גרם כתיב את הכבוד בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים וישמעאל כדן הוא שיטול פי שנים א"כ היה מנקה לטול חלק הכבדה ואם כן זריכין ליתן טעם לשכפוע על כמאי קא מפלגי הכהו תרין נדרסאות : ועוד גרם טס א"ל נביאה בן פסיסא אדוכי המלך וכו' אין אדם עושה חפצו בין זכיו א"ל סן וא"ל והכתיב ויתן אברהם כל אשר לו ליצחק א"ל והיכן הוא נותן לכני קטורה א"ל ולכני הפלגשים ונ' וכסתלקו עמם בנושת פנים וא"כ אמר לו בתיל' הססוק ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ואמ"כ כשאמר לו המלך והיכן הוא נותן לכני קטורה השיב לו נביה' ולכני הפלגשים ונ' וזכאן

במ"ו ביה ובשיחא עשר ניה גלו אנשי בית שאין ואנשי בקעתה ואף הם הויתר רעה לישראל בימי יונים כלפו היזרבים מפני שלא נתחייבו גלות בראשונה ולא הגלה אותם לא יהושע בן נון ולא רוד מלך ישראל וזכיו שנתחייבו גלות נבחר יום של בית חשמונאי והגלו אותם ואותו היום עשאוהו י"ט ששמהה היא לפני המקו' שמלכות הרשע' ניקר' מן העול' שנ' ועלו מושיעים בהר ציון וגו' מלך עולם ועד אימתי כשיאבדו גוים מארצו ואומר יתמו חטאי' מן הארץ וגו' בעשרים וחמשה ביה א איתנמלו רימסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני ישמעאל לעורר על ישראל על הבכורה ובאו עמהם שתי משפחות רעות כנעניים ומצרים אמרו מי ילך וידון עמהם אלהם גביהא בן פסיסא שיער הבית לחכמים אני אלך וארון עמהם אמרו לו הוחר שלא (חחלוט) אתי שראל אמר להם אלך וארון עמהם אם יצאנוי אמרו להם הדינש שבנו נצחתם אמרו ישמעאלים כתוב בתורה ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך אחן את הארץ ואנו מורעו של אברהם שיטמעאל בן אברהם ונחלוק עמכם : השיב להם נביאה בן פסיסא כתוב בחזרה ולכני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וכתוב בחזרה ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ברחו להם : כנעניים אמרו ארץ כנען שלנו היא שכן כתוב בחזרה ארץ כנען לנבולותיה אמר להם גביהא בן פסיסא וכי ישגורין שמקצתו בטל ומקצתו קיים הרי כתוב בחזרה ויאמר

השיב לו נזיר שני פסוקים ביחד ומתילה הפסוק ולכני הפלגשים ואמ"כ הפסוק ויתן את כל אשר לו ליצחק גם גם וכסתלקו עמם בנושת פנים וזכאן גרם סתם מיד דקאו להם : ועוד אבל כנעניים גרם טס בתשובה של נביאה כתיב ארור כנען וכסתלקו עמם בנושת פנים ולא גרם יותר כמו נכאן שגרם ולא ענ' וכו' : ועוד' אלל מצריים גרם טס סתם ששים רבוא וכו' ולא גרם טס הפסוק של ויתנללו את מצרים ונ' כמו שגרם כאן גם בתשובה של נביאה גרם טס רבוא עשו אללס ר' שנים עהס כספי' ומהם זהבים יתנו לנו דיכר כל יום ויום ולא גרם טס הפסוק של ומושב בני ישראל כמו נכאן רק ר' שנים וכו' זריכין ליתן טעם על זה גם גרם טס דיכר כל יום ויום ובכאן סלע כל יום ויום :

ובכאן

אכתוב השמו' הכופלים בנמרא של מסכת סנהדרין פרק סלק ושם גרם הכי ת"ד בעשרים וארבעה זביטן איתנמלו דיומנכאי מיהוד' ומירושלים כשבאו בני אכריקא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו ארץ כנען שלנו הוא וכו' דכתיב ארץ כנען לנבולתיה וכו' ולא גרם טס כמו שגרם כאן וזכאן וזכאו עמהם שתי משפחות רעות וגם קא משיב טס כנעניים בתחילה ואמ"כ מצרים ואמ"כ ישמעאל וכאן משיב ישמעאל בתחילה ואמ"כ כנעניים ואמ"כ מצרים וא"כ הנדרסא של מסכת סנהדרין הוא נכד כאן וכנד מדרש רבה : ועוד גרם טס אלל המצרי' סכ' וכו' את קן העם כעניי מצרים וישאלום ובכאן בתגילת ונכודרש תענית גרם אלל מצרי' הפסוק של ויתנללו ונ' ונתן גרם טס

אבל מצדדים שאמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים וכו' מ'ד ברמו והכימו שדויתין וכו' כמו למעלה אבל כעכ"י וא"כ זהו כנ"ד
באין וכנ"ד מדרש רבה: וצ"ד גרם שם אבל ישמעאל שישמעאל בא כמעשה מהפסוק את תולדו ישמעאל כן אברהם וכתב אלה
תולדות יצחק בן אברהם א"כ ארץ כנען שלנו ושלבס הוא וא"כ קנת. הוא כשם פנחסא של מוסכת זו אך הוא מחולק
בפסוק דכאן מביא הפסוק של ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית וכו' וא"כ קנת הוא מחולק וא"כ לטעין דיכא ליכא
כפסוקא דבשתייהן לא כאו אלא על

חלק פשוט ולא על חלק בכורה
ופסיסא שהוא מחולק כמלכותא
דמוקדא מן הגרמא של מדרש רבה
דמכרת רבה גרם של הפסוק כי
את הכבוד יכיר לתת לו פי שנים
והיה רובה ליעול חלק הככורה:

ו צ"ד על התשובה של נשיאא בן
פסיסא גרם שם כמו
שכמוסכת זו שאמר הכל בכת אמת
שכ"ויתן אברהם את כל אשר לו
ליצחק ולבני הפלגשי אשר לאברהם
כתן אברהם מתנות ולא כמו שאית'
במדרש רבא שהבאתי לעיל ואם כן
בזה סס שונים בנרמאות לנרמא
דכאן ונגרמא דמוסכת סנהדרין
אך עדין סס ומולקיס בזה כי סס
במוסכת סנהדרין מסיס מיי שכתן
מוטבו לבניו בקייו ושיגר זה מעל
זה כלום יש לזה כלום על זה ולא
גרם שם ברמו להם כמו שאית'
במוסכת מגילת תענית וגם לא גרם
בסתלקו משם כבוסת פסיס כמו
שיס במדרש רבה: ו צ"ד גרם
שם מ'אוי מתנות א' רבי רימיה בר
אבא מלימד שזמר להם שם טומאה
ובכאן ובמדרש לא גרם כלום מ'אוי
מתנות וכו' ולפוס ריהטא כוכל
לומר דסס בכהדרין גרם בעשרי'

וארבעה כניסן איתכטילו דיומכאי וכו'
זא"כ בעשה זה המעשה שתי פעמים וכל פעם ופעם סיפר המעשה כמו שהיה * אך קשה במדרש רבה המעשות מיומו
מדכתב סתם כיומי אלכסנדרוס מוקדון ומספר המעשה כמו שמספר המעשה במגילת תענית משמע ששתיים * ופספרי' סד
מעשה כמו שהיה א"כ יש לתמונה למה משנה בלשוננו ממה שאיתא במוסכת זו ומכ"ש ממה שאית' במוסכת סנהדרין פרק
חלקי עץ ביניהם שנים הרבה * ובספר כותנות אור מאריך סס בישוב הגרמאות של פנחסא רבה ושל מוסכת סנהדרין
יינון סס: ו צ"ד פי הקדמה זו שיש במוסכת זו שמזכיר באו כמעשה בשביל שכתב בתורה ויתכנלו את מצדדים יתנו לנו
כפסימו ווהיבנו ונביאין להם פסיסא השיב להם שישארל כעלו שבר עבודה שלהם שעבדו ר"י פסיס על פי זה שמעתי עכין
בחדר מפי בעל כותנות אור על פסוק ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר ישעבדו דן אנכי ואחרי
כן יבאו ברבונ גדול דק"ל קיס ליה ברבי מ'איה מ'י שתיים מיתה פטור ממון נא"כ קשה למה לקה הק' בזה את העברי'
בשתייהן במיתה ובמון אלא גריד לומר הק' בזה עשה הכל על פי הדין דהיינו דמיי' מיתה פטור ממון היכא דמיי' ב

סליק פרק שלישי

מיתה ומיוז ממוז בלא נבנת אמת אבל אם חיוז מיתה בא
 בתחילה ואח"כ חיוז ממוז או חיוז ממוז בתחילה ואח"כ
 חיוז מיתה כמו הנזכר כיב נבנת טיין בהלכות שבת חייב
 בשמיהו: ועוד יש נד אמת דלא אמרינן קיס ליה דנרנה
 מנייה אלא נבי מיתה כ"ד אבל נבי מיתה נדיי פמים חייב
 שמיהו לכן אמר הכסוק וענדוס ועכו אותם ארבע מאות
 טפה ר"ל בתחילה בדרך עבדות ואחר כך נענוי קשה כמו
 שאמרו מ"ל בפרך נכה רך בתחילה רך ואחר כך בכריכה
 בקשה וידוע הוא דעל עבדות שמגדים עכו עבדות שלהם ועל
 על זה היו המצרי חייבין לפלס לישראל שכירות שלהם ועל
 ענוי קשה שמחו בנהו וכמה נפשות מישראל נמחת ענוי
 שלהם מלבד מה שעשו לילדים קטנים על זה היו חייבין
 המצריים מיתה וכבר אמרנו בפרך בתחילה נכה רך ואח"כ
 בכריכה א"כ היו חייבין מתחילה ממוז ואח"כ מיתה ועל
 זה אמר הכסוק וענדוס ועכו אות' ר"ל בתחילה עבדות זה
 ממוז ואח"כ ועכו אותם זה מיתה ועוד וגם את הנני אשר
 יענדו דן אכני ר"ל אני אדון אותם במיתה נדיי פמים
 לכן ואמרי בן יצאו ברכוש גדול ר"ל שדנין יצאו ברכוש גדול
 ויטלו ממוז שלהם וגם דן אכני אמרו מ"ל זו עשר הכות זו
 מיתה דמייבין הם שתיים אבל בלא זאת קשה למה ואמרי
 בן יצאו ברכוש גדול זו ממוז ודן אכני זו עבר וכו' הוא ק"ל
 בדרכה מנייה אבל השתא אחי ספיר כדאמרין ע"כ שמעתי:
ועל פ"ה אמרתי שזה היה בזכות פרעה בה'דרומה
 זאת עשיתי כי שלטנו את ישראל מעבדנו אמרו
 מ"ל כך אמר פרעה לקינו ונטלו ממוזיניו ושלטנו וקשה
 נואי שייכות אלו שלטנו זה לזה הוא נכסוק אינו מוכיר
 רק מה זאת עשיתי כי שלטנו ולא מוכיר שום דמו שהיה
 מתרעם על לקינו ונטלו ממוזיניו אבל לפי דברינו הוא יודן
 דלמ"ל קשה להם נפסוק על אומות פרעה מה זאת
 עשיתי כי שלטנוה' ע"כ נכרם היה צריך לשלם אותם
 מטת עשר מנות שהביא הק"נ עם עליו לא כך אמר כרעה
 טיקרא דדיבא פירכא הוא לקינו ונטלו ממוזיניו הלא הדין
 בותן דמקוס שש חיוז מיתה אין שם חיוז ממוז לכן אמר
 לקינו זו מיתה ונטלו ממוזיניו דמ"ז פטורין אכננו מטרא

אלא עכ"ל כדאמרן דלא אמרינן דפטור אלא היכא דחיוז
 מיתה וחיוז ממוז בלא נבנת אמת אבל היכא דבא מתחילה
 ממוז ואח"כ מיתה חייב בשמיהו ואכננו חייבין להם ממוז
 מקמת עבדות שלהם שמתחילה ענדנו כהם ואח"כ מקמת
 ענוי עשוינו כהם חייבין כי שלטנו למה נבנת שלטנו אותם
 שתיין א"כ השתא קשה כי שלטנו למה נבנת שלטנו אותם
 קודם זמנם הא הק"נ אמר וענדוס ועכו אותם ארבע
 מאות טפה ואם כן עדיין לא השלימו הזמן ולמה שלטנו
 קודם זמנם ואע"פ שהיה נכרחה לשלם אותם ונקמת
 המכות שהביא הק"נ אע"כ קשה למה שלטנו למה
 נבנת עשה זה הק"נ לשלם אותם קודם זמנם הא הוא
 נענמו אמר וענדוס ועכו אותם ארבע מאות טפה בשלמא
 בלא זאת הקדמו שבקדמנו על קושי' לקינו ונטלו ממוזיניו
 הוא אמרינן תירוך יפה על שלימת קודם זמן כמו שאמרו
 המכרשים ל' דישראל היו עושים ברי' שנים בדרך ענוי
 ובקושי שהיה משעבד בהם כרעה בנהו שהיה ישראל דאין
 לעשות בת'ל שנים וענוי היה משלים לזמן ת'ל שנים אבל
 השתא הדר' קושי' לדוכתא לקינו ונטלו ממוזיניו אם כן
 קשה למה נבנת לקינו ונטלו ממוזיניו הא חמ"כ מטרא
 אכננו כטורין אלא ע"כ כדאמרן דעל עבדות היו המצרי'
 חייבים ממוז ועל ענוי היה חייבין מיתה וא"כ בא תחילה
 חיוז ממוז ואחר כך חיוז מיתה מקמת ענוי הלא עכשו
 אמרו מה שלא השלימו הזמן שהענוי היה משלים לכפל
 העבדות וא"כ הענוי היה נענוי בכלל עבדות ואין שכירות
 משתלמת אלא לבכור ואם כן היה המיתה מקמת ענוי
 ושכירות מקמת ענדוס נבין נבנת אמת ומח"כ אכננו
 כטורין מטרא אלא עכ"ל שלא היה הענוי משלים העבדות
 ואם כן שפיר אכננו חייבים שמיהו א"כ אין שום תירוך על
 מה שלטנו קודם הזמן שאמר הק"נ אבל נבנת תירוך על
 לקינו ונטלו ממוזיניו כשאר במקומו מקמת שלא בא נבנת
 אמת ועל שלימות ישראל קודם זמנם יש להק"נ תירושי
 אחרים על זה הק"נ מטרא את הקן משכולד יצחק וכמו
 בן תירושי רבי' בנדרשים ובמכרשים על זה ודוק

היבט

סליק פרק שלישי

דרושים

פרק רביעי

תמוז

כארבעה עשר
 בחמנו א ערא
 ספר נורחא דלא למספר
 ספני עריה כרוז ומונה
 לצרוקים ספר נורחא אדיו
 שנפקין ואלו שנשפין אלו

פירוש
 א ערא ספר נורחא
 לשון יפ"א יכורו ממנו
 תרנוס לא יעדון מניה
 ר' לנחמל הספ' נורחא
 וכן הוא בס' משנה

כה

שומר צדק הפרק שיהם נפיהם אלו הלכות דש'
 לפי זה נתיישבו הפסוקים על נכון דלעיל מניה
 אמר ויאמר ה' אל משה הכן שכב עם אבותי וקם
 בעם הזה ונכה אחרי אלתי נכר הארץ וגו' וסרה אפניו
 ביום ה' הוא וצובתים וקמתת פני מהם והיה לאסוף

שהרג זמרי פרק' בשמות מומנו וכתנולנו בשמות של נדב ואביהו בתוכו וא"כ כנסם בעצמו היה בן אהרן ע"כ בזה"י ואזני הוספתו נוכח משלי על דברי הוזהר כפי מיעוט שכלי כפי אשר הורונו מן השמים דטעם של נגלול הוא כדי לתקן עכשיו הסטא האדם שמתנבלל בו מזה ש"כר כפגמה הכשמה וא"כ היה נ"ך לתקן כנסם הסטא של נדב ואביהו מיה שהם קלקלו ובאמת לכוס רהיטא הא כנסם נס כן קלקל במטא ביה שטטאו נדב ואביהו דיש פלוגתא בנמר באיזה מטא מתו נדב ואביהו דלמד מ"ד דושוטם שהורו הלכה בפני משה רבן וכל המור' הלכה בפני רבו הוא שייב מיתה ופנסג"כ קלקל באותו מטא שהורה הלכה בפני משה רבו כל הבעול ארמית קחאי' פונשין בו ועל זה הרב את זמרי ובאמת בנמרא חכמת כנהדרין אמר וירא כנסם ויקח רמח בידו מאי ראה ראה שאין חכמה ואין תבונה נבד ה כל מוקס שיש קלול שם אין מולקין כבוד לרב ומוטם זה לא נטל רשות ממשה רבו דכנסם קטל לשם נבאות ד"א ראה שגולף השמית בשם וא"כ אם היה נוטל רשות נמוך כך היה המלך משמית העם כולו מוטם זה לא נטל רשות כדי לפגור המבכה : ולפי זה והו כוונת הכסוק' כנסם בן אלעזר בן אהרן הכהן וכבר אמרנו בשם הוזהר כנסם בעצמו היה בן אהרן הכהן מחמת שנתנולנו בתוכו בשמות של נדב ואביהו והקסה הכתוב בעצמו הקושיא שהקשינו הא כנסם בעצמו כתקלקל במטא של בשמות נדב ואביהו שלא נטל רשות ומשה רבו דבריית זמרי ומתוך הכתוב בעצמו אלו שני תרומים שאמרו קד ונקאו את קנאתי בתוכם שקינא לשמים ובמקום שיש קלול שם אין מולקין כבוד לרב והתירוץ השכי ולא כלית את בני ישראל אם היה נטל רשות משה רבו הוה בתוך כך ישראל כלן מכולין בדבר שהשמי' נהם המלך לכן לא נטל רשות לכן והיתה לו ולזרעו אמריו נרית כהונת עולם דלקד מ"ד שמתו נדב ואביהו מחמת שלא היה להם נכים אבל לפנסם והיתה לו ולזרעו מחמת שיש לו ורע לכן בדין הוא מוטל שכרו משלם

חלק ההכונה בשביל נדב ואביהו דהוא תקן המטא שלהם בהלכותו וכבר ידוע לזידע קן שמש רבינו ע"ה התפלל להק"בה אעברה ב"א וזרחה את הארץ ר"ל להיו' מתעבר משפתי בשמות של נדב ואביהו זהו שאמר כ"א ר"ת 'נדב אביהו ואעברה הוא לשון של הריון והיה מתאוה להיות מונולג'י' בו בשמות של נדב ואביהו כדי לכנסם לא"י כמו שהיה פנסם משום מלחמה והשיב לו הק"בה ר"ך אל תוסף נדב אלי עוד דבר זה ר"ל כד נתנבלל אלו הכשמות בתוך פנסם ופנסם כבר תקן הסטא שלהם וא"כ אין צריכין עוד לשום תקון וכבר אמרנו אם היה משה נכנס לא"י לא הוה לישראל שעבוד מלכות ויהטעם שלא ידע איש את קבורתו של משה דאם היו יודעין מיד הולכי' על קברו להתפלל ותתטל שעבוד מלכות וישעבוד מלכות הוא בהכרח להיות נקמות שאברהם צירר לו מלכות דאם לא היה מלכות היה ג"ה הכס וא"כ אם משה נכנס לא"י לא הוה שעבוד מלכות ולא היה צ"ה מרבו ישראל הוה שריון בלא מטא והיה רה"י שידעו קבורתו של משה דלמה לא ידעו כדי שלא להתבטל השעבוד מלכות דתפלתם על קברו הא בלא זה ג"כ לא הוה שעבוד מלכות אם היה משה נכנס לא"י ובוו נבוא לביאור לפי שכתבנו משה שלא עשה מעשה כנסם זה היה סיבה שלא כתקבל' תפלתו שהתפלל אעברה ב"א להיות בתוכו מתנבלל בשמות של 'נדב ואביהו שהשיב לו הק"בה דלך אל תוסף נדב אלי עוד נדבר הוה כמו שאמרונו דכנסם כבר תקן הסטא שלהם וא"כ אין משה נכנס לא"י ובהכרח להיות שעבוד מלכות ולכך ולא ידע איש קבורתו כדי שלא להתפלל על קברו להתבטל שעבוד מלכות אבל אם לא היה מתעל והיה עושה מעשה פנסם הוה בתוכו בשמות של נדב ואביהו ונכנס לא"י כמו שנכנס לא"י פנסם ולא הוה שעבוד מלכות והיו יודעין את קבורתו אבל עכשיו שלא עשה מעשה פנסם נתנבלל הדבר שלא נכנס לא"י ובהכרח להיות שעבוד מלכות לכך ולא ידע איש את קבורתו וזוהי הסיבה ותפלתו שפירוש נאמר הו"א

פי' כחמד
על פסוק
כנסם בן
אליעזר בן
אהרן הכהן
ונ' ו' כוסף
על פירוש
הוזהר

סליק פרק רביעי

פרק חמישי

פירוש

א זמן אשי כהנים * במסכת
מענית בפרק בשלטה פרקי' בשנה
קא קשוב שם במשנה זמן עני
כהני' והעם תשעה באחד נכסין
בני ארץ בן יהוד' וכו' במשנה עשר
באב בני זמרי בן יהודה וכו' :

אב גט'ו באב א זמן אשי כהני' דלא לספד מפני שכשעלחה גלות
הראשונה לא היו מביאין בו קרבן עצים אמרו חכמים לסחר בשיעול
הגלויות אף הם יהיו צריכין להביא התקינו להם חכמי' את יום חמשה עשר באב
שהיו מביאין בו קרבן עצים וכל מי שהוא מעלה קרבן למקדש אפי' עצים פטור
מאותו הספד של אותו היום ואינו צריך לומר חמאות ואשמות נדרים ונדבור
בבורות ומעשרות חמורות ושלמים לכך הוא זמור בל אינש דאית' גלוהי אעין
או בכורים נמאי' הוא זמן אשי כהני' זה הוא שאתה אומר כס"ו בו בני זמרי בן

ב פדרסאות עס נרס פרוזאות והיא היא ובעל עירן פ'אלו הזמורים ובערוך קדש ס'פרדסאות נלשון חמי אכזי מלקחיה כוכבים בעיר על הדרך לשמרו ותרגום בפסוק את הכל עשה ופה בעתו ומי פרוזדיון על שכיאל: ג והעלום על כתיפס ורש' גרס סס והפלי על כתיפסיה נוכיח לכן אמרו לעזר' שכי פלמי דכילא נמכתת וז שלפנינו ובעלי הלז ששל כתפיו ספרדס' אל נמכתת שלפנינו שהיא נמקום אחר לפני כסמוך וזהו נוככי עלי על סס שמתנגכים פן הפרוזדוא'ל עסקי עלי עכ"ל: ד נמכתת וז שלפנינו ה"ג סס כירושלמי וכותן את הכל על כסמוך וכוטל את העלי בידו וכיון שהיה פניע כאותו השמור היה אומר לו לאיכן אתה הולך והוא אומר לו איכי הולך לא לעשות מעט קשיעו' הללו כפות אחת של דבלה בעלי הוה שבידי ולא נרס נמכתת שלפנינו וכל' שיותר טוב הוא לנרום הכי כמו שאיתא בירושלמי דכחאן קשה הא לא מוכידי סוס דכר נמכתת שהיה עמקן ונשביל זה דוק רש' עממו ומרס כלכתת' וז שלפנינו שהיא נמקו' אחר ולא אחר בעלי שבידו לא לסיקן בעלתא והדרך הוא לישא העלי בידו ולא על כסמו לכן אחר שס בעלי הוה שבידי:

פ' נמקו על וזכר נמ' לברכ' ושס השש' ירקב

מה שאמר וזכר נדיק לברכה ושס רשעים ירקב נדיק' אכתבו ליתן טעם לברכה למה אחר וזכר נדיק לברכה ושס רשעים ירקב הא וז אין לזכר והוא כן ה"לל וזכר רשעים לקבלה ועוד למה אחר אלל נדיק ליתן יסוד וזכר נדיק ולא נדיקים ואלל רשע אחר ושס רשעים ירקב נלשון חמי' הלא דבר הוא וכל' דרך אחר' וזכר נדיק לברכה ר"ל מיד כשזכר האות ראשון של תבת נדיק הוא ז' וכשאכתוב האות הכ' במלואו הוא נדיק ואס כן יציד האות ראשון של נדיק כעשה עוד נדיק כפל נדיק לכן אכי מותן לו כפל ברכה וזכר נ"כ הוא נוסרי' כמכין ברכה הוא רכז' וזכר נ"כ כמכין זה לכן אחר וזכר נדיק לברכה כפל ברכה כנר כפל נדיק אלל שס רשעי' ירקב ר"ל נ"כ בדרך הפוך אלל רשע אס איני וזכר האות ראשון של רשע הוא ר' וכשאיני אכתוב ר' במלואו הוא ר"ש וזהו נוסרי' קון' שס' רשעים ירקב ואס כן כשזכר תבת רשע האות ראשון של מלת רשע נרמו ז' כ' מלת רשע כמו שאמרנו כנוטריקון עס שאר אותיות ש"ע נ"כ רשע וא"כ כפל הוא רשע לכן אמרו ושס רשעים ירקב לנשון רבי' וגם נמלת נוסריקון ר"ש הוא שס' רשעים ירקב אלל כנדיק אחר וזכר נדיק הוא על אות ראשון של מלת נדיק הוא נדיק' אס האות כן אלל אחר וזכר נדיקים לא פיה פן המשמעו' סקאי על אות נדיק' של מלת נדיק וגם רמו במלת רשע נלשון נוסריקון שס' רשעים עכר וק"ל:

יבד' וצמחם כהנים ולוים וישראלים גרים ועברים ותינים ומסורים וכל מי ששצרה בשבטו בני נגובי עלי ובני קוציעי קציעות ובני סלמי הנשופאי: ומה הן בני נגובי עלי ובני קוציעי קציעות אלל פעם אחת גורה מלכות יון על ישראל שלא יעלו בכורים לירושלים והושיבו מלכין יון ב פדרסאות על הרכים בדרך שהושיב ירבעם בן נבט משמרו על החומין שלא לעלות לירושלים ולא היה אדם מעשרת השבטים יכול לעלות לירושלים מה עשו הכשרי' שבאותו הדור ויראי חטא שבאותו הדור הביאו בכורים ונחנשו בסלים והיפו אותם בקציעות וגיטלים הסלים ג והעלו על כתיפ' כיון שהניעו למשאר אמרו להם לירושלים אחס עולים אמרו להם לאו אלא לעשות שני פילחי דבילה ד במכתת וז שלפנינו ובעלי הלז שיעל כתפיו וכיון שצברו מהם עטרום בסלים והעלום לירושלים: ומה הן בני סלמי הנשופאי אלא פעם אחת גורה מלכות יון הרשיעה שלא יבאו עצים למערכה והושיבו מלכות יון פדרסאות על הדרכים בדרך שיעשר ירבעם בן נבט משמרות על החומין שלא לעלות לירושלים ולא היה אדם אחר מעשרת השבטים יכול לעלות לירושלים מה עשו הכשרים ויראי חטא שבאותו הדור כיון שילמו ומניחים אותם על כתפם ועליון:

היו מכיין שני גיורין ועושם אותם כמין עילמו ומניחים אותם על כתפם ועליון: כיון שכאו לאותו המשמר אמרו להם לירושלים אחס עולין אמרו להם לאו אלא להביא נוזלות פן השוכן הזה שלפנינו כסולם הוה שעל כתפיו וכיון שצברו מהם הותיר השלבים ופרקום והשליכום מעל כתיפם ונשלו הגורים ועלו לירושלים ולפי שמסרו עצמם על המצות לכן נכתב להם שס טוב במגילה הוואת כיוצא בהם נאמר וזכר צריק לברכה ועל ירבעם בן נבט נאמר ושס רשעים ירקב: ומה ראו בני ותואל בן יהודה ליטול להם שס טוב וזכר טוב לרורות אלא שכל הרוצה ליטול את חשם יטול וכשעלו בני הגולה ולא מצאו עצים בלשכה עמדו אלו וחתגברו עצים משל עצמם ומסרו אותם לציבור וקרבו מהם קרבות ציבור וכך חתנו עצמם הנכיאים שביהם שאפילו הלשכה מלאה עצים ואפילו משל ציבור יהו אלו מתגברים עצים זמן הזה ומכיין כל זמן שירצו ולא יהיה קרבן מתקרב אלל משלהם תח לה שואמר והגדרלות הפלגו על קרבן העצים והכהנים והלוים והעם להביא לבית אלהינו ולבית אבותינו

ה אמר ר' אלעזר בר דוקא . אני הייתי מכני כתיב
 על פסוק וכו' ה"ג בירושלמי עם מסכת תעני'
 מתכתיבין פליג על ר' יוסי אומר ימים מנהיגין בהן בשעת
 קרבן שלא בשעת קרבן ר' יוסי אומר אינן מנהיגין אלא
 בשעת קרבן וסוד מן הדא דתני אמר ר' לעזר בר' יוסי
 אני הריני מכני סבאא בן בכימן וכל תשעה באב להיות
 בשבת ודמינו אותו למוצאי שבת והיו מתעבין ולא
 משלימין : ונ"ל דהם משולקים בזה הנהו תרי גרסאות
 ירושלמי . כוכר מן ר' לעזר בר' יוסי הוא מוכח כמו
 מתכתיבין שאין מילוק בין בשעת קרבן ובין שלא בשעת קרבן
 לכן אמר שכל תשעה באב להיות בשבת ודמינו אותו למוצאי
 שבת אף על פי שבשעת הקורבן הוא אעפ"כ דמו אותו

ביתים מזומנים שנה בשנה לכיזר על נאכה ה' אלהינו
 ככתוב בתורה . ואומר כי עזרא הכין את לבבו לדרוש
 בתורה ה' ולעשות וללמד בישראל חוק ומשפט ראיה
 שהסכימו עליהם הרבים ועשו יצאתו יום טוב ואותן
 הימים אסורים בהכפר וכתענית בין נושחרב הברית
 בין שלא חרב ר' יוסי אומר משחרב הבית מותרין מפני
 שאבל הוא להם ה אמר ר' אלעזר בר צרוק אני הייתי
 מכני בניו של סגואה בן בנימן ואידע השינה באב להיות
 בשבת והתענינו בו ולא השלכנוהו מפני שיום טוב שלנו
 היה : ו בעשרים וארבעה ביה חבנא דריננא בימי
 מלכות

למוצאי שבת ה"ה אלו ימים שעצמם כמו י"ט ב"כ הם מנהיגין אף
 בר' דוק בשמע כמו ר' יוסי שאומר משחרב הבית מותרין מפני
 משלימין מפני שהוא מיוק ל"ט שלנו שהוא י' באב זמן קרבן עמים להם ועשו מיוק לדבריה יומת משל תור' אף שהתענו
 בשבת לא השלימו מפני י"ט שלהם ו בעשרים וארבעה ביה תבנא לדיכ' וכו' מירש הבת עם הבן וכו' הכו גרסינן .
 במסכת בבא בתרא פרק י"ג דף קט"ו אמר רב הונא א"ר כל האומר מירש הבת עם בת הבן אפילו נשיא שנישראל אין
 שומעים לו שאינן אלא מעשה גדוקין דתני' בארבעה ועשרים בטבת תבנא לדיכא שהיו גדוקין אומרים מירש הבת עם
 בת הבן כיטפל לכן רבן יוסמן בן אבאי וכו' א"כ כ"ל לגרסא ג"כ הכא במגילת תענית מירש הבת עם בת הבן אכל בת עם
 הבן עמנו אפילו גדוקין מודו שאינו יורשת הבת עם הבן עמנו דזהו מפורש בתורה אבל עם בת הבן היו לומדים ק"ג
 בדלקמן : ומפרש רשב"ס דאם שכיב מרע ציוה לפני מותו מירש הבת עם בת כנו אין שומעים לו אפילו בלא מעשה
 גדוקין דמתכה על מה שכתוב בתורה שהרי הבת אינה ראויה לירש כלל עם בת הבן אבל תוספות מפרשים אפילו נשיא
 שנישראל שרונה לתקן לפי גורף שעה שתיירש בת עם בת הבן כעין שמצינו בבני בכימן שהתנו שלא יירש בת הבן עם
 אחיו אין שומעים לו משום גדוקין עכ"ל וא"כ משמע מזה בלא מעשה גדוקין יכול לתקן הכשיא לפי גורף שעה אפי' נגד
 התורה כמו מעשה בכימן אף משום מעשה גדוקין הוא אסור עיין סם בזה מיושב קצת מהי' משולק תוספות עם רשב"ס
 דלפי רשב"ס קשה מהי' אפי' נשיא שנישראל וכי אטו משום שהוא נשיא יכול הוא לעשו נגד התורה ועוד למה אמר הטעם
 משום מעשה גדוקין הוא אסור אפילו בלא מעשה גדוקין כמו אסור להתנות נגד התורה לכן אמרו התוספות הטעם
 מעשה גדוקין הוא אסור לתקן לגורף שעה אפילו כשיא כמו מעשה בכימן ודו"ק : ו קרא עליו המקרא הזה ואלה בני
 אחיו של בכנען כמו שכתוב למעלה אלה בני שעיר וכנעון ועכה משמע שהוא אחיו ואחר כך אמר ואלה בני בכנען ואיה
 ועכה משמע שהוא היה בנו של בכנען אלא וילמד שכל בכנען על אמו והוליד עמה והיה מיוזר וכן הוא מפורש שם בנמרא
 בהדי' ומפרש סם הרשב"ס ואין לומר דכני היה של בכנען והאי דקרי ליה בן שעיר לא משום שהיה אחיו של בכנען אלא
 לאשמושתן דכני בניס הרי בן כנבים א"כ לא לכתביה גני בכנען (ר"ל משום דבכנען היה בנו ממש של שעיר ועכה היה
 בן בנו ככ"ל) אלא מדקאמר בכנען ועכה אחיס היו וא"כ בזה ראייה שבת הבן יורש עם הבן מדכתיב בן שעיר והוא היה
 בן בנו וקאמר יושבי הארץ כלומר שענה ירש ארץ שעיר מאבי אביו וכוננאו שבני בניס יורשים כמלת אני אביהם ככניס
 עמנו והוא הדיון לבת בנו והילכך לא מירש בת עם בת הבן כי היכי דאינה יורשת עם הבן : ח כדך אתה פוטריני מפרש
 הרשב"ס בתמי' הלא גם אני מורה לך דבן הבן יורש את וקמו ואפילו במקום בת אבל בת הבן אמרינן שתיירש הבת עמה :
 ט ולא תהא תורה שלמה שלנו וכו' איני צריך לדמותך בקס וזיהו משיקרא לא היה ספק לגלות לו טעמו של דבר
 דאסור לגלות להם טעמי תורה : כ כשיחה בטלה שלכם קל ומומר שאתם דנין מעמיכם שיש עלינו תשובה מה לבת
 בנו שיטה כמה במקום אחיס שירשת במקום אביה כגון כמות כלפחד שירשו כככסי מפר אבי אביה עם בני ספר שכל'
 כתיב תתן להם אמות כמלה בתוך אחי אביהן : יא נאמר בננו שהורע בזה במקום אחין כסם שאינה יורשת עם אחיה
 כככסי אביה כך אינה יורשת עם בת אחיה הלא וראה שנקות כלפחד ירשו כככסי ספר ולא לקמו בני ספר וכתיב מפר

פירוש של מהרא"ה מסכת מגילת תענית פרק חמישי חרדשי של מהרא"ה

כל נכסי חפר כנומא בת הבן קודמת לבת דהיינו כנות
 כלפחד שקדמו לבנות חפר עכ"ל רשב"ם ז"ל ועיין בהדושי
 שלימה שכתבתי עוה שיש לתמונה לפנים רהיטא על פירוש
 השנ"ס דעיקר ראייה לפי פירושו הוא מה שלא לקחו בני
 חפר ובנות חפר כל נכסי חפר

כמות נת הבן קודמת לבת דהיינו
 בנות כלפחד שקדמו לבנות חפר
 וכוה כסתר דברי גדוקין דילמא
 גדוקין מוודו כוה מאתר שהיה
 למפר בניס ובנות כלפחד בנו מה
 שאין כן אם אין לאחד רק בת ונת
 הבן ועיין שם מילתא בטעמו ועיין
 שם היטב ותמונא סודוסיס רביס :

מלכות יון היו הנין בדינים נכרים מפני
 שהצדוקים אומרים תירש הכת עם הבן
 נישפל להם רבן יוחנן בן זכאי אמר להם
 שוטים זו מגין לכם ולא היה בהם אחר
 שהחזיר לו דבר חוץ מזקן אחר שרהיה
 מפטפט כנדרו ואומר ומה בת בני הבאה
 מבח כחי תירשני ומה בת בני הבאה מבחי לא
 כל שבן ז קרא עליו המקרא הזה ולא בני
 שעיר החרי יושבי הארץ וכתיב אחר אומר
 אלה בני צבעון ואיה וענה אלא מלמד שבה צבעון על אמו והוליד ממנה ענה
 אמר לו ר' ח ובכן אתה פוטריני אמר לו שיטה שבועולס מ ולא תהא
 חורה שלמה שלנו י כשיחה בטלה שלכם אמר לו ובכך אתה פוטריני אמר לו
 ומה נת בני שבן יפה כחה במקו' האחין האמ' יא בבח שבן הורע כחה במקום
 האחים דין הוא שלא תירשני וכשב' ברה יד בית חשמונאי ובטלום והיו דבין בדיני
 ישראל ואותו היום שבטלו עשאוהו יום טוב :

מלכות יון היו הנין בדינים נכרים מפני
 שהצדוקים אומרים תירש הכת עם הבן
 נישפל להם רבן יוחנן בן זכאי אמר להם
 שוטים זו מגין לכם ולא היה בהם אחר
 שהחזיר לו דבר חוץ מזקן אחר שרהיה
 מפטפט כנדרו ואומר ומה בת בני הבאה
 מבח כחי תירשני ומה בת בני הבאה מבחי לא
 כל שבן ז קרא עליו המקרא הזה ולא בני
 שעיר החרי יושבי הארץ וכתיב אחר אומר
 אלה בני צבעון ואיה וענה אלא מלמד שבה צבעון על אמו והוליד ממנה ענה
 אמר לו ר' ח ובכן אתה פוטריני אמר לו שיטה שבועולס מ ולא תהא
 חורה שלמה שלנו י כשיחה בטלה שלכם אמר לו ובכך אתה פוטריני אמר לו
 ומה נת בני שבן יפה כחה במקו' האחין האמ' יא בבח שבן הורע כחה במקום
 האחים דין הוא שלא תירשני וכשב' ברה יד בית חשמונאי ובטלום והיו דבין בדיני
 ישראל ואותו היום שבטלו עשאוהו יום טוב :

סליק פרק חמישי

יורש בת עם הבן אבל בת הבן יורש עם הבנים לכן בנות כלפחד בטלו חלק אביהן עם אחי אביהן אבל עיקר ק"ו שלהם
 היה ראש איון רק בת הבן לבד בלא בנים ויש לאבי אביה של בת רק בנות א"כ כוה לומדו הבנות ק"ו עם בת הבן
 ונמוה אין ראייה מוכסי חפר שמכרש כפמקן שהיה למפר בניס וכרסו כמו שכתוב בתן מתן להם אמות נקלה בתוך אחי
 אביהם והעפרת את נחלת אביהן להן גדוקין : ויש ליישב משום דכתיב בתן מתן להם אמות נקלה בתוך אחי אביהם
 א"כ מיר בכל המקל הוביע על בנות כלפחד לפני בנות כלפחד אם כן אין יכולין לומר בני חפר אכתנו בטול את כולו
 משום בנות כלפחד דהם עמוד במקום אביהם ואם כן אחר כך יכולין לומר בנות חפר לבנות כלפחד אכתנו בטול את
 חלקם מק"ו אבל אעפ"כ גרין עיין והתוספות מקשים על פי רשב"ם ז"ל קשה לר"ת דאמאי אהדר ליה מענה דילמא
 בן הבן היה כבנו אבל בת כבנו לא יהיה כבנו אלא כבנו ונראה לר"ת דענה אשה היתה כדמוכח קראי דכתיב ואלה וגו'
 אהליבמה בת ענה בת צבעון אלא אשה היתה וכו' וליכא למימר דענה חפר היה דהא חפר הכא דנבעון הוליד ענה וכו'
 והשתא אהדר להו עפיר רבן יוחנן בן זכאי דבת הבן משוכה כבן לירש עם שאר בניס שהן קודמים לבת מדקרי ליה
 יושבי הארץ וכך היא קודמת לבת ומכאן קוטר לבסוף ק"ו שלהן והא דכתיב הוא ענה בלשון זכר דהיינו משום שירשה
 עם אחיו צבעון כזכר וק"ו והיאך ירשה ענה והלא היה לה אם דכתיב ובני צבעון איה וענה י"ל דמת איה מדע מדלא
 תשוב בני איה כדמשכז בני ענה ורש"י פי' בני אמוש דאהליבמה היתה בת ענה ובת צבעון וכי היכי דאמר הכא שרא
 צבעון על אמו והוליד ממנה ענה ולכן משיב ליה בני שעיר הכי כמי בא ענה על אמו והוליד ממנה אהליבמה ולהכי קרי
 לה אהליבמה בת ענה בת צבעון עכ"ל ז"ל וכו' מה שמפרש תוספות בלשון זכר ומכאן קוטר לבסוף ק"ו שלהם פי' שלבסוף
 היה חפרם להן רבן יוחנן בן זכאי ומה לבת בנו שבן יפה כחה במקום האחים תאמר בנותו שדע כחה במקום האחים היה
 מוכרש להן הפי' בהדי דמה שאמר בתפילה וקרא עליו המקרא הזה אלה בני שעיר וכו' שמוזה מוכח שבת כנו יפה כחה
 במקום האחים אעפ"י שהיה לשעיר שאר בניס אעפ"כ היתה ענה בת צבעון כבן ממש לירש עם האחים תאמר בנותו שדע
 כחה במקום האחים לא כמנא בכל התורה כולה שירשה בת במקום האחים ודאי אם היה לשעיר בנות לא היה יורשת עם
 אלה האחים אבל ענה שהיתה בת צבעון היתה יורשת עם שאר אחי אביה דהיינו עם אחי צבעון וזה"ב אם לא היה
 לשעיר

לשעיר רק בת לבד וענה בת צבעון נ"ח יורשת הכל משום
 שיהיה כזה במקום האמין אבל בתמילה לא היו הדוקים
 מניבים מה שהיה אמר מהפסוק אלה בני שעיר לכן היו
 אומרים ר' ובכך אתה פוטריני לכן אלהם ולא תהא תורה
 שלמה שלכו כשיהיה בטלה שלכם ר"ל אני הנאתי ראה
 שלמה ויתור' שלי' שלכו אך אין אתם מניבי' אותו ואעפ"כ
 לא הבינו אותו עד לכסוף אבל לפי דברי הרשב"ם ז"ל קשה
 למה לא היה מנהל להם רבן יוסמן בן זכאי משקי' מן בנו'
 בלפחד דמן הפסוק של אלה בני שעיר אינו מוכח כלום
 דאף הם מורים שכן הבן יורש עם הבנים ומה שמתרץ
 הרשב"ם ז"ל ומיהו משקי' לא היה חפץ לגלות לו טעמו
 ז"ל דבר דאסו לגלות להם טעמי של דבר דמוק הוא בשני
 התוספות :

ויצ"ל

זה שאמרתי שלח היו הגדוקן מביבי' את רבן
 יוסמן בן זכאי עד שהיה מפרש להם לכתוב
 הפירוש וזה לבת בנו שכן יפה כזה במקום האמין מפני
 שהיתה ענה בת צבעון יורשת עם אחי' של צבעון בבכאי
 שעיר ולא מוכח בלפחד כמו שפרש הרשב"ם ז"ל דא"ל
 בתמילה היה מביא ראה מביי שעיר וכו' כמו שפרש'
 התוספו' וא"כ אמרו ובכך אתה פוטריני וסור מראה של
 מדכי שעיר והביא ראה מן בנות בלפחד א"כ קשה למה
 אמרו פעם שנית ר' ובכך אתה פוטריני הא מתמילה לא
 הבינו הפי' עד שאמר להם ולא תהא תורה שלמה
 שלכו כשיהיה בטלה שלכם דר"ל דראה שלמה הוא מן התור'
 שלמה א"כ למה אמרו תו ובכך אתה פוטריני : **ואין לומר**
 דבאעת אמר שאמר להם רבן יוסמן בן זכאי ולא תהא תור'
 שלמה וכו' היו מביי הפי' של רבן יוסמן בן זכאי אך היה
 קשה להם הקושיא של תוספות הא כתיב הוא ענה משמע
 שהיה וכו' א"כ היה ענה בן הבן וכן הבן מורה הם שירש
 כמו הבן ועשו אך שאלה שלכם היה על בת הבן ועוד היה
 קשה להם הקושיא שני של תוספו' דאם ענה היתה בת הא
 היה לצבעון בן אמר איה ובת במקום בן אינו נוטל כלום
 ולא כבידו להם שהיה מת לכן אמרו ר' ובכך אתה פוטריני
 דמזה אינו ראה כלום כמו שאמרנו לכן מור הוא מן ראה
 שלו והשיב הוא להם מן בנות בלפחד אם בן הדרי קושיא
 לדוכתא למה לא השיב להם בתמילה מוכח בלפחד אלא
 ע"כ כדאמרן חס' לא הבינו לר"נ עד שהיה מפרש להם
 דעתו ודוק : **וגם כ"ל** מדברי תוספות מדוייקים היטב מן
 הפכו' אהליבמ' בת ענה בת צבעון שבא צבעון על בתו ענה
 אבל אם ענה הוא וכו' א"כ צריך לומר שבא ענה על אשת
 צבעון והיא אמו או צבעון בא על כלתו אשת ענה אם כן
 קשה מאי בת ענה ובת צבעון הא בני' לא היתה רק בת של
 אסד ולא בת של שתיהן של צבעון ושל ענה אבל לרש"י לא

ובאמת נ"ל שיותר כבון לומר שבא ענה על אמו
 אשת צבעון מלומר שבא צבעון על כלתו דאם
 צבעון בא על כלתו לא שייך קורבה כלל לענה אם כן למה
 אמר ואהליבמה בת ענה אבל איפכא אם בא ענה על אמו
 אשת צבעון שפיר אמר הפסוק ואהליבמה בת ענה בת
 צבעון דבת ענה היתה ממש ובת צבעון מפני שענה היה
 בנו של צבעון ובני בנים ככנים : **ואין** להקשות דלפי זה
 דבני בנים ככנים א"כ קשה מכלן שענה עבירה שבא על
 פלתו או ענה על אמו מדהכתיב ואהליבמה בת ענה בת
 צבעון דילמא באמת היתה בת ענה בלא שום קטא ומה
 שאמר בת צבעון משום בני בנים ככנים כבר הרגיש בזה
 הקושי' הרב רבינו א'י' מורמי' ז"ל ומתרץ הוא דדוק' שפין חס'
ר"י ראה דאם הפסוק אתי לאשמועינן בני בני' ככני' וזה
 ליה לכתו' בקיצור אהליבמ' בת צבעון וכו' ככתב בספרו' אבל
 בני ענה ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה וכבר
 חשב ענה בנו של צבעון א"כ עכ"ל בני בני' ככני' דבשלמא
 אבל בני שעיר מתרץ שפיר הרשב"ם ז"ל דאין לומר אבל בני
 שעיר להורות בני בנים ככני' ולא בא צבעון על אמו דא"כ
 לא הוה ליה לכתוב ענה אבל צבעון כי צבעון ממש היה בנו
 של שעיר וענה היה בן בנו אלא ע"כ צבעון בא על אמו
 והוליד ממנה ענה וא"כ היה צבעון וענה אחים אחד האם
 לכן אמר שפיר אה בני שעי' צבעון וענה ולא בני בני' ככני'
 אבל

חדושי של מהר"ה

אבל בכאן אם היה כתוב ואלה בני ענה דשן ואהליבמה וכבר היה כתוב ואהליבמה בת זבעון שפיר הייתי לומר מומה בני זכים ככנים משום דכתיב כל אחד בפני עצמו שענה היה בנו של זבעון ואחר כך כתוב ואהליבמה בת זבעון ואח"כ כתוב בפני עצמו ואלה בני זבעון ואהליבמה בת זבעון ואח"כ מוכח מזה שזכי זכים ככנים אבל מדכתיב ואהליבמה בת ענה בת זבעון בפעם אחת א"כ ע"כ הכהו תרי בת הן בשוה ולא בני זכים ככנים א"כ ע"כ מוכח מזה שענה היא בת על אמו א"כ היתה בת ענה ממש והעול' סבורין היו מדהולידה אשת זבעון שהיתה מעשרת מזבעון לכן אמר בת זבעון ג"כ ובאמת אף לפי האמ' שלא היתה בת זבעון אע"כ קראה הכתוב בת זבעון משום בני זכים ככנים אבל אם היה אפסא שזבעון בא על כלתו א"כ למה קראה הכתוב בת ענה דאף לפי העול' היתה בת ענה מ"י האמת לא היה כך א"כ למה אמר הפסוק בת ענה : ועוד קשה להולמו על דברי רש"י לל למה אמר פעם אחת בפני עצמו ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה הא באמת דשן היה בנו ממש ואהליבמה לפי האמת לא היתה בת ענה כל עיקר אלא בת זבעון עם אשת ענה וא"כ היה לו לתשוב אצל זבעון למעלה ואלה בני זבעון איה וענה ואהליבמה : ויש ליישב בדומק משום דקשה לרש"י למה אמר הפסוק ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה למה לא אמר הפסוק בקיבור ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה למה אם בא לאשמועינן שהיה נקבה ה"ל ואהליבמה בתו מאי בת ענה אלא בא לאשמועינן שיש הפרש בין לידת דשן ובין לידת אהליבמה שליכת דשן היתה לידה גמורה בנו ממש ואהליבמה לא היתה לידת גמורה אלא לפי העולם שראו שילדה אותה אשת ענה מסתמא היתה מענה בעלה לכן אמר הפסוק בפני עצמו ואהליבמה בת ענה היתה בת ענה לפי העולם אבל באמת לא היתה לידה גמורה מענה לכן לא כתב בת אחת ואלה בני ענה דשן ואהליבמה אלא בפני עצמו ואהליבמה בת ענה אבל מ"י קשה למה לא אמר הפסוק לידת אהליבמה אצל זבעון משום שהיא היתה בתו ממש לפי דברי רש"י לל אבל לפי דברי תוספות לל שמפרשים שענה בא על אמו אם כן מתורץ שפיר שכתב אהליבמה אצל בני ענה ולא אצל בני זבעון וגם מתורץ שפיר שאמר ואהליבמה בת ענה בת זבעון משום שהיתה בת ענה לפי האמת ובת זבעון לפי העולם שראו שילדה אותה אשת זבעון ואף לפי האמת היתה בת זבעון משום בני זכים ככנים :

וג"ל והו כוונת הים מתרצים מה שכתוב הרב רבינו אליהו ז"ל שחם לל בשחם ודמה הרב רבינו אליהו מורחזי לל סדרת הים מתרצים ובאמת נסתלק דמיה שלו לע"ל דמדקדק את לשונם דים מתרצים ותמצא שכוונתם הוא כמו שכתבתו ועיין שם היטב : וז"ל מדוקדק היטב לפי דברי תוספות שאמר הפסוק ואהליבמה בת ענה בת זבעון אמר בתחילה בת ענה ואח"כ בת זבעון משום שבת ענה היתה ממש ובת זבעון תחתיה בני זכים ככנים וגם לפי דראות העולם שילדה אותה אשת זבעון סברו שילדה אותה עם זבעון אבל לפי דברי רש"י לל שמפרש שזבעון בא על כלתו א"כ היתה אהליבמה בת זבעון ממש ולא בת ענה דק לפי דראות העולם וא"כ למה אמר ואהליבמה בת ענה בת זבעון איפסא ה"ל ואהליבמה בת זבעון בת ענה : והו כוונת התוספות שמהימיים בלשונם ולהכי קרי ליה אהליבמה בת ענה בת זבעון וקש' למה להו להתוספת' לכפול את לשונם הא כבר אמרו דאהליבמה היתה בת ענה בת זבעון וכל זבא ענה על אמו והוליד מענה אהליבמה א"כ למה ליה למימר עוד ולהכי קרי ליה ואהליבמה בת ענה בת זבעון דודאי הוא כפול זה קרי ליה אהליבמה בת ענה בת זבעון ועל פסוק קא מפרשי תוספו' אבל לפי דברי רש"י

נכתב תמיהת הרב רבינו אליהו מורחזי ז"ל : מאי שקש' הוא על התעורר ועל רש"י מכלל שבת

אבל בכאן אם היה כתוב ואלה בני ענה דשן ואהליבמה וכבר היה כתוב ואהליבמה בת זבעון שפיר הייתי לומר מומה בני זכים ככנים משום דכתיב כל אחד בפני עצמו שענה היה בנו של זבעון ואחר כך כתוב ואהליבמה בת זבעון ואח"כ כתוב בפני עצמו ואלה בני זבעון ואהליבמה בת זבעון ואח"כ מוכח מזה שזכי זכים ככנים אבל מדכתיב ואהליבמה בת ענה בת זבעון בפעם אחת א"כ ע"כ הכהו תרי בת הן בשוה ולא בני זכים ככנים א"כ ע"כ מוכח מזה שענה היא בת על אמו א"כ היתה בת ענה ממש והעול' סבורין היו מדהולידה אשת זבעון שהיתה מעשרת מזבעון לכן אמר בת זבעון ג"כ ובאמת אף לפי האמ' שלא היתה בת זבעון אע"כ קראה הכתוב בת זבעון משום בני זכים ככנים אבל אם היה אפסא שזבעון בא על כלתו א"כ למה קראה הכתוב בת ענה דאף לפי העול' היתה בת ענה מ"י האמת לא היה כך א"כ למה אמר הפסוק בת ענה : ועוד קשה להולמו על דברי רש"י לל למה אמר פעם אחת בפני עצמו ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה הא באמת דשן היה בנו ממש ואהליבמה לפי האמת לא היתה בת ענה כל עיקר אלא בת זבעון עם אשת ענה וא"כ היה לו לתשוב אצל זבעון למעלה ואלה בני זבעון איה וענה ואהליבמה : ויש ליישב בדומק משום דקשה לרש"י למה אמר הפסוק ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה למה לא אמר הפסוק בקיבור ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה למה אם בא לאשמועינן שהיה נקבה ה"ל ואהליבמה בתו מאי בת ענה אלא בא לאשמועינן שיש הפרש בין לידת דשן ובין לידת אהליבמה שליכת דשן היתה לידה גמורה בנו ממש ואהליבמה לא היתה לידת גמורה אלא לפי העולם שראו שילדה אותה אשת ענה מסתמא היתה מענה בעלה לכן אמר הפסוק בפני עצמו ואהליבמה בת ענה היתה בת ענה לפי העולם אבל באמת לא היתה לידה גמורה מענה לכן לא כתב בת אחת ואלה בני ענה דשן ואהליבמה אלא בפני עצמו ואהליבמה בת ענה אבל מ"י קשה למה לא אמר הפסוק לידת אהליבמה אצל זבעון משום שהיא היתה בתו ממש לפי דברי רש"י לל אבל לפי דברי תוספות לל שמפרשים שענה בא על אמו אם כן מתורץ שפיר שכתב אהליבמה אצל בני ענה ולא אצל בני זבעון וגם מתורץ שפיר שאמר ואהליבמה בת ענה בת זבעון משום שהיתה בת ענה לפי האמת ובת זבעון לפי העולם שראו שילדה אותה אשת זבעון ואף לפי האמת היתה בת זבעון משום בני זכים ככנים :

גבזה נכתב תמיהת הרב רבינו אליהו מורחזי ז"ל : מאי שקש' הוא על התעורר ועל רש"י מכלל שבת

נכתב תמיהת הרב רבינו אליהו מורחזי ז"ל : מאי שקש' הוא על התעורר ועל רש"י מכלל שבת

הקלקל במקולקל משום שנבעון עשה עבירה ומתיל שבא
 על אמו א"כ מהמאט אטא כזה שבא על בלתו ושעיר ועכה
 לא אטאו כלום והוא יותר טוב לומר מלומר משעיר בא על
 בלתו ועכה בא על אמו א"כ תלין הקטא בשכי בני אדם
 יותר טוב לתלות הקטא באדם אחד שפשה הכל נבעון
 מלתלות הקטא בב בני אדם וא"כ ע"כ לומר טא"כ בעין
 אחד רק שנבעון קטא בשעתין ופעם אחד שקשב עכה
 אצל בני שעיר קאקשב משום לפי ראות העולם שילדה
 אותו אשת שעיר א"כ כוודאי הייתה מתעברת משעיר בעלה
 ה"ה נ"כ"כ מה שקשב אצל בני עכה אהליבמה משום לפי
 ראות העולם שראו שילדה אותה אשת עכה שהיא בלתו של
 נבעון א"כ כוודאי היית מתעברת ממנה בעלה כמו שמכרש
 הרב רבינו אלי גורמי ז"ל זהו כוונת רש"י אצל דברי פוסמו
 מיושבים יותר היעב לעבד כמו שאמרו ודוק היעב ומאז
 שכן הוא ודבר עמוק הוא ותשיין היעב נכסון
 ובמורדי ז"ל :

הוא מתורץ היעב שבאמת חופפות מבימי' עם רש"י דלפי
 סדרת רש"י ז"ל שמכרש טענה היה וזכר אם כן מאידכתיב
 אהליבמה בת עכה בת נבעון הוא משום טענה בא על אמו
 אשת נבעון וזה מתורץ מה שאמר הפסוק אהליבמה
 בת עכה בת נבעון אמר בתמילה בת עכה ואס"כ בת נבעון
 משום שבת עכה היתה ממש ובה נבעון לפי ראות העולם
 ונס לפי האמת היתה בת נבעון ממת בני בניס כבניס
 אבל איפכא אם היה בא נבעון על בלתו ואס"כ היתה
 אהליבמה בת נבעון ממש ולא בת עכה רק לפי מראו העין
 א"כ ה"ל לסיפוק תמילה בת נבעון ואס"כ בת עכה והוא
 כוונת התוספות ז"ל בלשונם ולהכי קריה ליה הכסוק
 אהליבמה בת עכה בת נבעון ר"ל שבתמילה אמר בת עכה
 ואס"כ בת נבעון א"כ נרץ לומר שהי' כבוד לפני מוסכר
 כרש"י מלמד שבא עכה על אמו ולא כמו שלפניו שנבעון
 בא על בלתו והוא כוונת התוספות אבל לפי סדרת רש"י
 שלפניו שנבעון בא על בלתו כוונתו שיותר ככן לומר
 שנבעון בא על בלתו מלומר טענה בא על אמו שתלין

סליק פרק חמישי

חידושי

פרק ששי

פירוש של מהרא"ח

ובשיר הרעובים ז"ל בהלכות
 בית הבכיר קר'ו כתב
 שאומר כבן ארומח' כי דלתי
 ולא יותר יתקפה עליו בעל כסף
 משנה על טלח הזכיר הפסוקים
 יושב בסתר עליון נבטלמא מה רבו
 דרי איכא למימר דלא כאמר אלא
 באותות ומוץ שהיו הגרים מתלוננים
 אבל איבא דאין הגרים מתלוננים
 לא אמרינן ליה אבל יושב בסתר
 עליון משמע לעולם אמרינן ליה
 ז"ל דמומר יושב בסתר עליון כמי
 אינו ענין לאמר אלא בשם גרים
 הכללמים כול משום דכתיב חפץ
 יעוף יומם יבול מצדך אלק עב"ל :

אלול בשבעה כאלול יום חנוכה
 שור' ר'ושלים דלא לכספר
 ספני שפחרוהו זכרי' וגברה ידם של ישראל
 ובאורו שכן הוא אוכר והשלם החוברה
 בעשרים וחמשה באלול ואע"פ שנבנהרה
 החובה עדיין השערים לא נבנו שכן הוא
 אוכר הוא יבגנו ויטללנו ואומר ופקרו
 השוערים והבשוררי ועושי הבלאבא ח'
 לפי שאין סומיפין על העיר ועל העווררי
 אלא במלך ובגביא ובכנה הגדול ובאורים
 ובתומים ובסנהרין של שבעים ואחד נ
 ובשתי תרות נ ובשיר שנ' והחודה השני'
 ההולבת לבואל ואני אחריה
 ובית

לפי שאין מוסיפין על העיר
 וכו' נס במסכת סנוע'
 פרק ידיעות הטומאה בעטנה
 אחד הנכנס לעורה ואחד הנכנס
 לתוכה העורה פי' בטומא' שייב
 שאין מוסיפין על העיר ועל העורות
 אלא במלך ובגביא ואורים ותומים
 וככה דרין של על' ונשתי תודות
 ונשתי זכר' מהלכין נשתי תודות
 אקריהם וכל ישראל אקריהם
 הפנימיים כאכלת והפזונה כשרפ'
 וכל טלח כעשו בכל לו הככנס לשם
 אין שייבין עליה והטעם אמרינן
 בגמרא מדכתיב וכן טעמו לדורות
 נקפדת רש"י ז"ל קרא יתירא למידע
 ובימי טעה דהוא חלך ונביא ואמין כהן גדול ואורי' ותומי'
 וע' וקנים ושתי תודות טכמתיא בן סכליא גמרינן : ב

ול' בראה נס מופעם אחר שיושב בסתר עליון כמי משמע
 לאומרו כשישגרים הכללמים בהם משום דכתיב זלמוות
 רשעים תראה דמשמע בלויבי' שהיו עגריש' להם בשפת
 הכבין משום הכי אמר עד כי אתה ס' מקסי עליון ולא יותר
 הכי מפרשים התוכפות טס נהדי' יק' ט' : וגם אפילו ש
 כזה שיר של פנע' וראוי לאמר ככל פעם שמוסיף אל הגבין
 אפילו הכי עמוס שהעיקר השיר כזה מתקין על אשכ
 א 4 א 7

נשתי תודות מפרש בגמרא תודות שאמרו בלחמן ולא
 בגמרס מדכתיב ואעמידה שתי תודות גדולות ומהלכות
 לימן מעל למוסר מאי גדולות אלימא תמין גדול ממש
 גמא פדים וכו' אלא גדולה שבתודה ומאי כיכבו תמין
 ופברש רש"י ז"ל כל חלק תמין גדולות שלש חלקתל טעה :

פירוש של מהרא"ה מסכת מגילת תענית פרק חששי חידושי של מהרא"ה

ג. וכאזי מפרש שם בנמרא ת"ר שיר של תורה בכבודות
 ובכבלים ובכלכלים על כל פניה ופניה ועל כל אבן גדול
 שבידו של אומר ארומוך ה"י דלתני ונו' וסיר של פנעים
 וז"ל שיר של פנעים מאן דאמר דפנעים דכתיב ונגעלא
 יקרב כאלהיך ומ"ד פנעים דכתיב
 יפול מדרך אלף בכבודות ובכלכלים
 וכתופים אומר יושב כסתר עליון
 ככל שדי יתלונן עד כי אתה ה'
 וסמי עליון שנת מעונך וסוד
 ואומר תמור לדוד בכרסו מפני
 אכזלוס כמו ה' מה רבו כרי עד לה'
 שיטעה על ברכתך סלה ומפרש
 רש"י ז"ל תמור לתורה ארומוך ה'
 כי דלתני הוא מן תמור סיר סוכות
 הבית לדוד וסיר של פנעים יושב
 כסתר עליון ולפי שאמר מזה
 בהקמת האשכן דכתיב ויכרך אות'
 עשה וזה בירכן יהי' רמן שפרש
 שכינה כמעשה ידיכם והי' כועס

ד ובית דין מירדן (ס"א מורדן) והולכין
 אחריהן שנאמר וילך אחריהם הושע' וחצי
 שרי יהודה ונ': ה הפנימית נאכלת
 וחיצונה נשרפת ואם לא נתקדשה ו
 בכל אלו הנכנס לשם אינו חייב ו אכא
 שאול אומר שמי ביצים היו בהר המשחה
 אחת למעלה ואחת למטה תחתונה
 נתקדשה בכל אלו ה והציונה לא
 נתקדשה אלא בני הגולה שלא במלך
 ושלא באורים ותומים התחתונה שלא
 תיתה (ס"א שיחה) קרושה נמורה חברים
 וצמי הארץ נכנסים לשם ואוכלין שם
 קרשם קלים

מן המצפה דברים שנחסרו בבית
 שני וא"כ לא נתקן זה המזוזה
 על זה אלא על בית ראשון לכן לא
 ספק המצפ"ס ז"ל לאמר על
 סוכת הכנף הלא כנף בית שני
 כענין לא היה שם שכינה רק בימי
 קתי' היו אותם מנזרם דכתיב
 בזה המזוזה נ"כ על המזוזה בכנף
 אבל לשון המזוזה בכנף ונס
 אין שייכות מהשדית השכינה כמו
 בבית הראשון אינו נרץ לאמר
 וק"ל: א"כ תנאזי זה בתוספת
 יוס טוב דומה לזה:

ש' עליו וכו' והוא מאחד עשר מומרים שאמר מזה כנסת
 עהלים ומתפלה לשעה עד סוף תמור לתורה. ואומר ה'
 מה רבו לבי סכ' כרכים אותם לכפשי אין יושעתה לו
 באלהים סלה שהיו מתלוננים כשרי יהודה ובנימין כשהיו
 בני ישראל בני הגולה נזקין את הזומה שאמר מה יהיודים
 האתללים ונו' עכ"ל: ד ובית דין מורדן והולכין
 אחריהם מסיים שם במשנה וא"כ כל איש ישראל. ובמל'
 איתא שם כיצד מהלכות ר' פי' א"ר שמעון כרבי קד' את' ו'
 כנגד ו נאד' או אחר וז' מאן דאמר וו כנגד וו הפנימית
 הך דמקריבה לשומה מאן דאמר וו אחר וו הפנימית הך
 דמקריבא לב"ד. ה תכן הפנימית נאכלת והחיצונה
 כשרפת בשלמא למאן דאמר וו אחר וו אחרו להכי הפנימית
 נאכלת משום דאיתא סיפוכה קרא וקדשה לה אלא למאן
 דאמר וו כנגד וו תרתייהו כדרי הדרי קא מקדשי' ולטעמיה
 למאן דאמר וו אחר וו אחר ווי מקדשה הא כל על כעשי'
 ככל אלו תכן ואפילו למ"ד נאפת מכל אלו תרתייהו אדא
 מצוה היא אלא אחר' ויחנן על פי כתיב נאכלת ועל פי
 כתיב נשרפת: ומפרש רש"י ז"ל וו כנגד וו שני כהנים
 נשארים אותן וזה א"ל זה הך דמקריבה לשומה שהיא
 פנימית מונעת בין העם לפניה. הך דמקריבה לב"ד
 שהיא חיצונה. וקדשה לה ראשונה קדש את המקום
 וכשנכנסה אחרונה לשם לא נכנסה כיוצא שלא עברה
 במקום קול אלא במקום קדוש: כי הדרי כנסו שתיין
 מקדשות יחד או שתיין יאכלו או שתיין ישרפו. אדא מי

הכתירה פרק ו' ושתי תורות וו אחר וו וכתב עליו כעל כסף
 משנה וז' ואינו יודע מנין לו לרבינו לפסוק כו"ד וו אחר
 וז"ל כו"ד וו כנגד וו ואפשר דמשום דפשיטא דמילתא
 משמע טפי דמילכו' וו אחר וו משום הכי כקישו הכי עכ"ל
 וא"י אינו יודע למה פשיטא דמילתא משמע הכי וכראש
 לי דמסתבר טפי להחמיר כס' ז"ל כו"ד וו אחר וו כדמקשה
 במדרא בשלמא למ"ד וו אחר וו אמרו להכי פנימית' כאל''
 משום דאיתא סיפוכה קרא וקדשה לה אלא למ"ד וו כנגד
 וו תרתייהו כדרי הדרי קא מקדשי' וא"כ למה פנימית' כאל'
 והתשובה כשרפת ואע"פ שנגמר הקשה הנסו תרתייהו אדא
 מצוה היא ומשום זה א"ר יוחנן ע"פ כתיב נאכלת ועל פי
 כתיב נשרפת מכל מקום יכולין אבו ליישב המשנה אפילו
 בלא ר"י מה שאמר באשנה ובשתי תורות הפנימית נאכלת
 והחיצונה כשרפת משום דנהחיצונה היה מקדש את
 המקום ובפנימית נאכלת בזה הורה לנו שנגד כדמקדש
 המקום מאחר שאוכלין השכינה בתוכו משום שלא עברה
 במקום קול אלא במקום קדוש כמו שפרש רש"י ז"ל וזהו
 הטעם של המצפ"ס ז"ל שאמר שאוכל לשם תורה בסוף
 המקום שמקדשים אותו וא"כ למ"ד וו אחר וו יוכל אפי'
 לומר על פי כתיב עשה הכל ואע"פ שהכתובה תרתייהו אדא
 מצוה היא ונכת' אפ"ה נתקדש הארץ אפילו הכי על פי
 כתיב נאכלת ונכת' אפ"ה א"כ רמ"ד שאמר לון כנגד וו א"כ
 פשיטא אדא מצוה היא וא"כ עכ"ל על פי כתיב נאכלת

מקדשה את המקום הא אכן תנן כל שלא נעשית בכל אלו
הכנכם למס אין חייבין עליה אלא כולה בשיבן אפילו
למאן דאמר לקמן דכל אלו דיומתינן אמת מכולן קאמר
אזמלך אזכך בדול או כניא או כסדרין או שמי תודות
הני שתי תודותיה' תרווייהו בשיבן
ותרווייהו קדשי מילתא הוא' על פי
כניא תני' ודריה ומלאכי היו שם
ועל פיהם נרוח הקדש שטו ואין
טעם בדבר עכ"ל: ו' בכל אלו
שם בגמרא איתמר דב הוכא אמר
בכל אלו מן רב קמין אמר באמר
מכל אלו תן רב הוכא אמר בכל
אלו מן קסברי קדושה ראשונה
קדושה לשעתה וקדושה לעתיד

ועל פי כניא נשרפת לכן פוסק כמ"ד זו אמר זו ונס פוס'
כר"י על פי כניא וכי' דזה ומסתבר טפי אפילו הוה תרווייהו
קדא מצוה וקדושה אחת הם אפי' שבי על פי כניא נאכלת
ועל פי כניא נשרפת אבל למ"ד זו אמר זו ונס ליישב
המשנה נשום אכנסן רבן רב כר"י ונס
לשון הפכיתיו ולשון המיוונה
אינו מדויקת כ"כ לכן פוסק כמ"ד
זו אמר זו וזק ועיין בסמוך:
וד' מהרמב"ם ז"ל כתב שם ז"ל
ואוכלין שם למס תורה אמת משתי
תודו והשנייה נשרפת ועל פי כניא
טורפין את זו ואוכלין את זו עכ"ל
וכתב בעל כסף משנה ומי' הנמר'
שאמרנו בשלמא למ"ד זו אמר זו

וכו' אלא אמר ר' על פי כניא נאכלת ועל פי כניא נשרפת
ומפרש דביבדכי מסיק אלא אמר ר' היינו לומר לא תתמי'
פכיתית נאכלת ומיוונה נשרפת' לא האמת נאכלת והאמ'
נשרפת והכניא אמר להם אי זו יאכלו ואי זו ישרפו עד
כאן לשונו: והרמב"ד לי על הרמב"ם ז"ל לפי סברת הבעל
כסף משנה מאי דמקא לה' שהיה המשנה הנפוסת פכית'
נאכלת הוה ליה לפרש המשנה כפשוטה פכיתיו נאכלת
והמיוונה נשרפת ומאי דלא נאכלו שתיקן זה היה על פי
כניא דווקא פכיתיו נאכלת והמיוונה נשרפת ולא שתיקן
נאכלו ולא שתיקן נשרפו' איכא המיוונה נאכלת
והפכיתית נשרפת הכל היה על פי כניא וזהו שמענו רש"י
ז"ל שם כמו שאמרתי' ומוד לר' יוסמן שאמיה המשנה
לדעת הרעב"ם לפי פי' כסף משנה: והדורות לאחר מני
זכריה ומלאכי לא ידעו איזה תורה נאכלת ואיזה תורה
נשרפת אם יתוכספו על העיר ועל העורה למ"ד אפילו
באחד מכל או תנן ואפי' בלשתי תורה יכול לקדש ולהוסיף
ואפשר ליישב זה ר"י אול לשעמי' קדושה ראשונה קדושה
לשעתה וקדושה לעתיד לבוא ובכל אלו תנן ועורא עשה זה
לזכר בעלמא ואין צריך להוסיף אבל הקושיא ראשונה
ערין במקומה עומדת ומי' גדולה בשיבן:

לכך ז"ל לעני' מהרמב"ם ז"ל סובר כמו איניא דר"י
פכיתיו נאכלת ולא מיוונה וזה היה על פי כניא
כמו שאמרנו ולא להביא המשנה שלמה ומה שהרמב"ם ז"ל
לא הזכיר מזה מידי מן פכיתית והמיוונה אלא כתב בתם
ואוכלין שם למס תורה אמת משתי תודות משום דהרמב"ם
ז"ל אול לשעמייה דפוסק כמ"ד זו אמר זו ולעיל כתבתי
דמשום זה פוסק כמ"ד זו אמר זו משום דלשון הפכיתיו
נשרפת ומסתבר טפי אפי' ברא דמ"ד זו אמר זו ולא למ"ד
למה

למה הכניסוה תפני שתורפה של ירושלים היתה נכונה היא
 לכבוש עמ"כ בנמרה : ואל של רש"י אל שני בישיען
 ירושקא בלע"ו וירושלמי גרם ושתי בינים ותפר' בעירוש
 על ירושלמי בן דרובות מים בנה התפחה הר הותים :
 תתפחה ועליונה בשופע ההר היו ואחת למעלה
 בנוכה ואחת בשפלו : תתפחה כתקדש בכל אלו שמימי
 בית ראשון הכניסוה ויבירוה לעיר על ידי קומוה אחרת :
 אלא בעולי הגולה שהוסיפו על העיר וכבו היקף קומוה
 אחרת לחזק ה"ב לה בתוספתא הסנהדרין תתפחה שהית'
 קדושה נמורה עמי הארץ כנכנסים לשם ואוכלי' שם קדש'
 קלין אבל לא מעשר שני וחכרים אוכלים שם מעשר שני
 וקדשים קלין עליונה שלא היתה קדושה נמורה עמי הארץ
 נכנסים לשם ואוכלים שם קדשים קלין אבל לא מעשר שני
 וחכרים אין אוכלים שם לא קדשים קלין ולא מעשר שני
 יש לפדש דעמי הארץ המפרישין מעשרות היו וריו' לעשות
 צו מזה מן היובחר לפי שכיו שומעין דרשה עשר בשביל
 שתמעשר וכו' רבי' 'לפתורו עשיתי בכל אשר צויתני והיו
 שומעין את השתרנתיין ואכלת לפני ה'אליהך מעשר דגרך
 יירדוך ויטהרך לכך היו כנכנסין עד תוך קומת ירושלים
 הפניעיל קלי' לפני ה' ה'אין אבל בקדשים לא היו נושרימין
 ענין ואוכלים אותם לפטים מן קומה סיכונה כשאין
 אונאים אכסני' בפנים וכשהיו אומרים להם וקדושה וו
 אינה קדושה לא היו שומעין לנו לפי שאומרים וו קומה וו
 קומה מה לי תתפחה מה לי עליונה שתורפה של ירושלים
 גלויה וערותה מקום שהיא נכונה עכ"ל של רש"י :
ואם כן כל להניח במקו' שלא היתה אלא תתפוח' שחיתה
 קדושה נמורה ומה שכתב לא כל שכן מעשר שני
 קאי על ספרים אבל עמי הארץ היו מחתירים כמעשר שני
 כיון שכתב רש"י אל שנתעשר שני היו וריון לעשות מזה
 מן המוכרח לאכול לפנים יון המורה וא"כ מה שכתבנו אבל
 העליונה ספרים כנכנסים לשם ואין אוכלין שם לא קדשים
 קלין ולא מעשר שני והו דווקא ספרים שהיו שומעין לנו
 ע"ז שם התתפחה קדושת' נמורה אוכלין שם קדשים קלין
 וכו' ולא העליונה אבל עמי הארץ לא היו שומעין לנו שהיו
 אומרים מה לי תתפחה ומה לי עליונ' דו קומה וו קומה
 לכן היו אוכלין קדשים קלין אף בעליונה וגם נריך להניח
 במקום תתפחה שמה עליונה ספרים וכו' אבל לפי דברי
 ירושלמי ז"ל פירא אחר ועין בתפוחים עלי מה שכתבתי
 בזה : וכל' שיהא לא קדשה וכו' ע"י א"ס לא קדשה
 למה הכניסוה עורא תפני שהוה תורפה של ירושלמי' גלויה
 וערותה מקום שהיא נכונה לכבוש : **אבל** קשה לי מאי
 ולשם היו מוניאין כל תורפות של ירושלים אין לו פירוש

כלל

ו כנגדו לכן אינו נריך להוכיח מזה עידי הרמב"ם ז"ל
 דכווראי הפנימיית כאלת והאינונה כשרפת אלא כתב
 סתם וגם כתב ועל פי כביא כשרפת וו וכאל' וו ומדה
 שם כביא כווראי היה הכביא מורה להס ליבא דהלכתא
 הפנימיית כאלת והאינונה כשרפת כמו שמופדש במשנה
 ומזה הדין אין לן כפקותא להדורו הכבי' אחר ימי כביאים
 מני זכריה מלאכי מאוס דקדושה ראשונה קדשה לשעתה
 וקדשה לעתיד לבוא ואם כן אין נריך לקדש ושאר עזה
 זה לזכר בעלמא לכן אינו מוכיח כלום הרמב"ם
 ז"ל מן הפנימיית ומן המינוכה לפי הדין דקדושה
 ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא כי כך פסק
 הרמב"ם ז"ל כמו שאכתוב אש"כ מזה בארפות בס"ד לכן
 כתב סתם הרמב"ם על הומו שהיו כביאים ואוכלין שם
 לסם מודה דאכביאים קא סמיך כמו שכתב ועל פי כביא
 שרפיך את וו ואוכלין את וו דלא עבר עורא אלא לזכר
 בעלמא ולרורות הכבי' אין לן כפקותא דקדושה ראשונה
 קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא דכל אלו נתקן וגם
 הוא פוסק כו"ד אחר וו והא' כבא תלי' כמו שכתבתי
 לעיל מאוס דהלשון מסתבר שפי הפנימי' כאלת וכו' לכן
 כתב סתם ואוכלין שם לסם תורה וכו' ועל פי כביא וכו'
 דלא כאמר וו רק על בימי עורא שעשה הכל לזכר בעלמא
 ועל פי כביא כאלת ועל פי כביא כשרפת אבל לא להניח
 המעשה שלמה ודוק היטב :

ודע שהרמב"ם ז"ל פוסק כתי' בכל אלו קמתי במתניתין
 וא"כ נריך כל הכבו דמתניתין מלך וכהן גדול וכו'
 וכתי' ד קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא
 ואל שם כל מקום שלא כעשית בכל אלו ובסדר הזה אין
 קדוש נמור ווה שעשה עורא שתי תודות זכרון הוא שעשה
 לא במעשיו כתקדשה היוקוס שלא היה שם לא מלך ולא אורי'
 ותומים ומה כתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה
 שהוא קידש לעורה וירושלים לשעתן וקדשה לעתיד לבוא
 לפיכך נוקדיבין הקרבנות כולן אש"פי שאין שם בית כנוי
 ואוכלין קדשי קדשים בכל העורה אף על פי שהיא פריכה
 ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני
 בכל ירושלים אש"פי שאין שם קומות שהקדושה ראשונה
 קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא ולמה אני אומר
 במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדושתן לעתיד לבוא
 ובקדושת שאר א"י לענין כניעות ומעשרות וכוונא בהם לא
 קדשה לעתיד לבוא לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני
 השכינה ושכינה אינה בטלה והרי הוא אחר והשמותי
 את מקדשיכם ואמרו כחמים אש"פי ששמוין בקדושתן הן
 עומדים אבל קיוב הארץ כשכניעות ונמעשרות אינו אלא

תפני

כלל לכן כ"ל ע"פ הערוך שפי' מקו' וכוונ' וענופ' קרני' תורפ' כמו תורפה של אשה וא"כ מה שאמר אלא למה לא קדשה לא על הכניסה לבד פריך כמו שאמר שם במסכת שנועות אלא על הקדשה כמי פריך למה לא קדשו העליונה כמו שתמונה ומתוך מפני שהוא תורפה של ירושלים פי' מפני שהוא מקום מצווה ומטובך ולשם היו מוציאי' כל תורות של ירושלים כל המצוות וכל הטובות של ירושלים לשם היו מוציאי' לכן לא היה מקדשין אותו ועלשהכניסה עור' אם לא היה קדוש משום שהוא תורפה של ירושלים גלויה ושרותה מקום שהיא נוחה לכבוש לכן הכניסוה עור' לתוך החומ' בירושלמי גרם ג"כ כמו כאן אלא מסי' מפני שהיה תורפות ירושלים והיתה יכולה לכבוש ואם כן מה שאמר מפני שהוא תורפה וכו' תופס שני פירושים הפירוש כמו שאמר בגמרא שם במסכת שנועות והפירוש שאמרתי בשם הערוך כן כ"ל:

עפ"י שהוא כבוש רבים וכיון שכלקמה הארץ מידיהם בטל הכבוש וכפסרה מן העורה ומועטרות ומעשיית שהיה אינה מן א"י. וכיון שעלה עורא וקדשה לא קדשה בכבוש אלא במקדש שהאיקו בה ולפיכך כל מקום שהאיקו בה עולי' ככל ונתקדשה הארץ עורא ומועטרה הוא מקדש היום ואע"פ שכלקמה הארץ ממנו ותיב בשנינו אבמערסו' על דרך שברנו בהלכות תרומה עכ"ל: והראש"ד ז"ל השיג עליו ז"ל סברת עמו היא זו ולא ידעתי מאין לו וכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקב. ובגמרא אמרו דכפול מחינות למא' למד' קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י ולא עוד אלא שאבי אומר שאפילו לר' יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבוא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עורא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קדוש אחר עולמי' בכבוד ה' לעולם. כך נגלה לי מסוד ה' ליריאי'ו לסיפק הככס עתה

שם אין צו כרת עכ"ל: **ובעל** כסף משנה ז"ל ונתרץ דברי הרמב"ם ז"ל משום דהרמב"ם פסק ברא' יהושע דהלכתא כוותי' לבני ר' אליעזר ומכ"ס למאי דקמי' התם דילמא דכ"ע קידשה לעתיד לבוא ומר מאי דשמיע ליה קאמר גמר מאי דשמיע ליה קאמר וכ"ת קלעי' למה ליה לנכישותא בעלמא. דהשתא חף ר' אליעזר סבר דקידשה לעתיד לבוא. ועוד דברקן השוטם ומעלה גרסינן איתמר המעלה בזמן הזה ר"י אמר תיב ר"ל א' פטור ויודע דהלכה כר"י וכ"ס למאי דקמי' דכ"ע קידשה לעתיד לבוא. וא"כ מה שכתב הראש"ד ז"ל סברת עמו ולא ידעתי מאין לו כבר הוכחתי מאין לו מדהלכה כר"י וכר' יהושע דקדושה ראשונה קידש לשעתה וקידשה לעתיד לבוא ולא הוכיח אלא ירושלים ומקדש ממילא אית לן למשמע דבבב' דוקא קאמרו ולא בשאר א"י וכמן רבינו טעם לדבר וא"כ מוכיפול מחינות אין שם ראי'ה אך הבן מקומות דקתני אס' אין מקדש ירקב קשו. ואין לומר דאיתי' גלגל כהלכתא שהרי רבינו פסק כן בפ"ו מה' מעשר שני ז"ל ע"כ: **ובמ"ש** ולא עוד אלא שאבי אומר שאפילו לר' יוסי דאמר קדושה שנייה קידשה לעתיד לבוא לא אמר לא לשאר א"י וכו' אבי אומר אם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה דאע"פ למה היה מביט עורא ומקדש לעתיד לבוא שמה בזמן המבורך יומן לבו רשות להתקרב: ומי'ט לפיכך הככס עתה לשם אין צו כרת אבי' תימה דמעיקרא משמע דבנוסף אחרה' ובסוף דבריו כרא' דפשיטא ליה ומדוע גדול הוא והיה צריך להכיר ראי'ה. ומי'ט על מ"ש רבינו אבל חיוב הארץ בשביעי' ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שכלקמה הארץ מידיהם בטל הכבוש וכו' וכיון שעלה עורא וקדשה לא קדשה בכבוש אלא במקדש שהאיקו וכו' אינו יודע מה כס' מוקה גדול ויבט כיבוש ולמה לא קאמר במקדש נס כן שכלקמה הארץ ממנו בטלה המוקה ותו כראשונה שנתקדשה בכיבוש וכי' לא היה שם מוקה אמו מי עדיפא מוקה בלא כבוש מוקה עם כיבוש וז"ל עכ"ל:

ורחבם המופלג בתור' ובמסירו' מהור' ר' יצחק ז"ל מק' וירמייא' כתב בגליון ספרו הווי'מייא' על קוש' זו דקתני אס' אין מקדש ירקב ז"ל ולי' לא קשה מידי דהא דתנן ואס' אין מקדש ירקב פ"א דמפער ב"ה פ"ב ואס' אין דין מקדש דהיינו אפי' המקדש קיים אלא שפנסם המוצב וכתוב ונבט עליו את עולתך ונ' ודרשינן בזבחים וכי' עליו ונבטם וכו' אלא בזמן שהוא שלם ולא כשפנסם וכצ"ח בזה שאר פסולין שאין אוכלי'ן שם קדשים אין אוכלי'ן שם מעשר שני דבפרק אלו הן הלוקין ילפינן דמ"ס אתקם לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מ"ס דכתיב מעשר דגןך ותירוקין וינהרך וככורות כקדך ונאכך וכמו שכתב רבינו לעיל פ"ב דמעשר שני והא דבכור אינו נאכל אלא בפני הבית היינו שהבי' קיים ומוצב שלם ולא שפנסם וכן דין מ"ס יודע כשאין מקדש הרי אין מוצב ולכן תרקב וכן יש לתרץ שאר מקומות הכי עכ"ל: **וגם** מה שכתב בעל כסף משנה. מפערא דכיון דמיוני' דר' יהושע דהלכתא כוותי' סבר דקדשה לעתיד לבוא ולא הוכיח אלא ירושלים ומקדש ממילא אית לן למימר דבבב' דווקא קאמרו ולא בשאר א"י. כ"ל דנס מעטע זה כתב הרמב"ם כן משום דקשה ליה פקושי' של תוספות ז"ל שם במסכת שנועות וא"ת דכפ"ק דקנינה אית ליה לר' אליעזר דלא קדשה לעתיד

חידושי של מהר"א פרק ששי

לעתיד לבוא נבי עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ובריש מסכת ביצה וכו' וז"ל דקדושת הארץ לבני תרומות
ומעשרות בטלות והכא נייירי בקדושת חמייה דאיפשר דלא בטלה עכ"ל וא"כ הרמב"ם ז"ל ספק כסברא זו משום סברא
כבוכה הוא וכיון שכתב הרמב"ם מסברא שלו לפי שקדושת ירושלים מפני שהכינה הוא ושכינה אינה בטלה וכו' :
וב"ש הנבל כסף משנה על השנת הראב"ד שכתב לפיכך ההכנס עמה לשם אין בו כרת אני תמה דמישקרא משמע
דימסקא חורה ובסוף דבריו כראה דפשיטא ליה וכו' כ"ל שאין בזה תמיה כ"כ דמתחילה היה אומר מסברא לפי שהיה
יודע וכו' ואח"כ אומר כך נבלה ג"כ מוסד ה"א ליראיו לכן אומר לפיכך ההכנס עמה לשם אין בו כרת משמח. הסברא שלו
ונוממת הקבלה וק"ל : וב"ש בעל כסף משנה על הרמב"ם ז"ל איני יודע מה ע"כ חזקה גדול וכתב ביבוס וכו' : כ"ל
לייבש דבשלמא אבל כבוד אע"פ שהיה עמו חזקה אע"פ שיקר כוונתם היה כדי להמיק אף לעמון ולסוטיין ולסויות ידם
על עליונה על א"ה לכן מיד כשלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוד וכפטרנה מן התורה ממעשרות ומשבעות אבל בחזקה
שהמיק בה עורא וקדשה לא המיק בה להיות להם ולסוטיין להיות ידם על עליונה על א"ה דאף באותו זמן היו ישראל
כפופין תחת ידי א"ה רק המיק בחזקה וקדש להיות נוהג בו קדושה לעולם לפי אף אחר שכלקחה ימם אינו בטלה
קדושה משום דכוונת עורא היה מתחילה להמיק בה ולקדש אותה להיות קיימים לעולם כן כ"ל ברור :

כתב בעל תוספות ז"ל בשם תוספות על המשנה זו שאין מוסיפין על העיר ועל העורה אלא במלך וכדאי ואוריס
ותומים והקשו התוספות אע"פ דהרן היה בכין המשכן וכי נשאלו באורים ותומים לשנות משכן הלא קודם
שכתבהו אהרן ע"י המלאכים עשה המשכן עכ"ל : והכינים תוספות ז"ל זה הקושיא : ור"י בראה שאין קושיא כלל
דוודאי בתחילת עשיית המשכן לא נשאלו באורים ותומים כי לא היה מן הנזקך לשאלו באורים ותומים אם הק' בה
מוסיב בשעית המשכן שהרי הק' בה בעצמו אחר ככל
אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן נתמילה והס לא
היו דעתם לשנות המשכן אם לא אומר הק' בה להם לעשו'
אבל בכאן המתחילין איתא לאשמועין שאין מוסיפין
כשהם ירצו להוסיף על הבנין מדעתם נזקך להם שאלת
אורים ותומים אם הק' בה ימסבי עמהם להוסיף על הבנין
וזהו שאמר הכתוב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ר"ל כמו שעכשיו אני מראה אותך לעשות הכל מדעתך
זכן תעשו לדורות דווקא מרצוני מתמילה לדרוש ולקקור אם רצוני זה לעשות דהיינו בשאלת אורים ותומים שהם היו
משתמשים באורים ותומים אם ירצו לעשות דבר מה שיהא דעת הק' בה וברצונה כ"ל ברור :

ובתב עוד וז"ל ובסנהדרין של ע"א כתב הר"ב זביתי משה היו ע' וקני' וכן פירש"י וכו' הרמב"ם כאן ובסנהדרין פ"ק
משנה ה' אבל שם פי' הר"ב משום דמשה במקו' סנהדרין הוה קאי וכפי' רש"י שם ונשמע דמתברר הוא לפי שלא
פלאז מיכיו"ע לסנהדרין כי אם כפרותאונכי' והיה זה אחר שנעשה המשכן כיון שנאמר ולקחת אותם אל אהרן מועד י
ועוד אחר ויסעו מהר ה' והמשכן נעשה בעודם נסויי' ולפירושו דהבא"ז ל' דע' וקנים שנאמרו במתן תורה בסוף פ'
משפטים וע' חזקני ישראל הם היו מיוחדים שבעדה לכל דבר שבקדושה כעין סנהדרין שכתבו בהם אס"כ אספה ל' י'
איש עב' ל' ויפה פייס אבל שוב ראיתי בירושלמי מפרש בהרי"טעם שרץ סנהדרין משום דכתיב אספה לי שבועים איש
אבל ערין תמיה על רש"י ז"ל למה בסנהדרין מפרש רש"י הטעם משום דמשה במקום סנהדרין הוה קאי ובשבעות מפרש
רש"י ז"ל הטעם שהיו שם ע' וקנים עם משה וגם על ר"ע מברטנורה : ונרין לומר משום דבסנהדרין אחר מיד אחר כך
ואין עושין סנהדריות לשבועים אלא ע"פ ע"א וס' נרין לומר הטעם משום דמשה במקום ע"א הוה קאי דעדין לא היו
סנהדרין לכן מפרש רש"י גם אלא הוסיף העיר הטעם נ"כ משום דמשה במקום ע"א הוה קאי והוה כ"ל לייבש רש"י בדומק'
אבל בתוספות פ"ק דסנהדרין מביא שם בשם הקונטרס דשבעות גם הטעם זה דמשה במקום ע"א הוה קאי עין שם :
הירושלמי בירושלמי ז"ל דסנהדרין אבא שאול אומר שתי ביצים היו וכו' הנפתחה כתקדשה בכלן והעלוי כעליותן
מן הגולה לא במלך ולא באורים ותומים * לפיכך התפתחה עם הארץ אוכלין שם קדשים קלין ועשיר שני *
ותקדשים אוכלין שם קדשים קלין אבל לא משפיר שני * והעלוינה עם הארץ אוכלין שם קדשים קלין אבל לא מעשר ב' *
ותקדשים אוכלין שם קדשים קלין ועשיר שני וכו' ויש לתמו' דהא עליונה הוא גרוע יותר מתפתחה אם בתפתחה תביר'
אין אוכלין מעשר שני חכ"ם בעליונה שאינם אוכלין ועוד לבו תלמוד שלנו בתפתחה לא היו עם הארץ אוכלים מעשר
שני כמו משפיר שם טעמן וא"כ במאי קמפלגי תלמוד שלנו ותלמוד ירושלמי * וכו' דבזה קמפלגי תלמוד שלנו ותלמוד

ירושלמי

יחשמי התלמוד שלנו סוכר דעם הארץ היו וריוין לעשות המזוה מן המונח כמו שפרש רש"י לך היו כככבין לתוך
 חומות ירושלים הפנימית וכו' אבל תלמוד ירושלמי סוכר דאלע"ה הקילו שלא לעשות המזוה מן המונח אלא שכתבו
 בתורה ואלת לפני הארץ המשמע תך חומת הפנימית אפ"ה ראים לאכול מעשר שני בניי המזוה אבל אכל סכרים
 התקינו לעשות המזוה מן המונח לאכול בתוך חומת הפנימית ולא לאכול בניי המזוה אבל בעלזכה שלא היתה
 קדושתה כמו המזוה אף ע"ה אסורים לאכול מעשר שני רק קדשי קלים ומה שאמר בסוף ומכירין וכו' א"כ שם קדשים
 קלים ומעשר שני כ"ל להגיה ואין אוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני משום דאכל סכרים החמירו יותר וא"כ יש לומר
 הכרסא שלכנינו בכאן כוננית מעבית כוכל לומר כמו בירושלמי ומ"ש אלא תתמוה לא כל שכן מעשר שני והו קאי על
 ע"ה ולא על סכרי' ואכל עליונה אין אוכלי וכו' זהו דווקא' אבל סכרים אבל ע"ה היו אוכלים קדשים קלים ולא מעשר כ'
 זדוק אבל הלשון של לאכל שכן אינו מדוקדק לפי ירושלמי וגם נדיך להגיה שם בירושלמי התמוה קדושה נמורה וכו' :

פירוש של מהרא"ה מסכת מגילת תענית חידושי של מהרא"ה

יא מושיבין קסטריאות פ"ל שטובין לשמרו כן משמע
 בערוך: יב קול רימים נכדרכי וכו' ה"ל במסכת סנהדרין
 פרק אחר דיני מעונות דף ל"ב ע"ב פ"ג תבא קול רימי' נכדרכי
 טבוע הבן טבוע הבן אור הכר נכדור קול חתמה שם משעה
 שם ופי' רש"י ז"ל סימן הוא שיש שם

כרית מילה כמכרי' ואומר טבוע
 הבן כאן רימים סימן לשקית
 סימנים למכת התינוק וטעם נזרת
 מלכות היה שגורו שלא לזול והיה
 יראי' להזניא קול וקנטו סימן זה
 יב אור הכר נכדור מיל ביום או
 כרית כראים הרבה כליה סימן
 הוא כמי' שנועק נשתה שם משעה
 שם כרית מילה קרי טבוע הבן ע"ש
 שג"ל לסוף טבוע' ותוספות
 גרסי' איפכא קול רימים משעה
 שם ונשיקת סימנים על משעה
 ואור הכר נכדור קול טבוע הבן
 ע"ש שמדליק כל במילה ומכאן
 כהנו להדליק כל במילה וגם מה
 שנהנו לפרום המפה על הפתח
 משום דאמרינן כרים המוכר
 פירות וכוה גדול היה בירושלים
 כל זמן שהמפה פרוסה על הפתח
 אזהרין ככסון עכ"ל וגם נכדור
 זה ראיית בקראקא יר' משעת
 שביתדין עושין ומתן ומכיס שלא
 מן המורה וכו' ה"ל שם בסנהדרין
 ולא לעבור על דברי תורה ומפרש
 רש"י ולא שיתכוננו לעבור על דברי תורה לזרז מלכס חיוב מיתה לשאינו חייב אלא מפני צורך שעה ולפי נרסת שלנו לא
 מפני שכתוב בתורה ה"ה הוא קאי על מוכס שלא מן המורה דהיינו שלא כמות בתורה למייב מיתה אלא מפני שהשעה
 זריכה לכה' או ומעשה באחד שרכב על הסוס בשנת וכו' וכי' חייב היה וכו' מפרש רש"י ז"ל דשכו' בעלמא הוא מדרכין
 אלא

סליק פרק ששי

וא מושיבין קסטריאות בעיריות להורית
 מענים את הכלורת ואחר כך היו נשואין
 לבעליהן ומנעו את ישראל שלא לשמוח
 עם נשותיה' לקיים מה שנאמר אשה תארש
 ואיש אחר ישבלנה ולא רדיה אדם מבקש
 לישא אשה מפני הקסטריאו' חזרו מכניסין
 אותם בחשאי שגוהשבתו מהם קול ששון
 וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול יב
 רחים ואור הנר וכשהיו קול ריחים בבורני
 היו אומרים טבוע הבן שבויע' הבן וכשהיו
 רואים יב אור הנר בכל יד חיל (ס"א)
 ככדור חיל) היו אומרים משתה שם משחה
 שם ובת אחת היתה למתיה בן יוחנן כהן
 הגדול וכשהגיע זמנה למגש' בא הקסטריין
 לשמאה ולא הניחו אותו וקנאו מתחיה
 ובניו ובברח ידם על מלכו' וכן נכסרו בידם
 והרגום ובאותו היום שבטלוהו עשאוהו
 יום טוב: בעשרים ותריין ביה הבנא
 לקטלא רשעיא (ס"א משמריא) מפני שהיו
 יוונים שריון בארץ ישראל ולא היו ישראל
 יכולין לשלוח יד ברשעי' שבהם נד שיצאו
 משם המתינו להם שלשה ימים אם יעשו
 תשובה ולא עשו כיון שראו שכל' עשו
 תשובה

פז אלא שהשעה זריכה לכך מפני שהיו פרוזים בעבירות
 פקיו רואין לזמן של ישראל שהיוונים הסבירוין עליהם
 גזירות והיו מנות בוונות בעיניהם עכ"ל וכו' כל לתרץ
 מאי שייך לומר בכאן אמר ר' אליעזר וכו' אלא להודות אף
 על פי שדנו את רשעי ישראל במיתות שלא כתבו בתורה
 אעפ"כ היו דכין אותם לעשות סייג לתורה מפני שכתבו
 וכן היו המנות בוונות בעיניהם וק"ל יז שמעון בן שטח
 תלה שמונים נשים וכו' ה"ג שם בסנהדרין במשנה כל
 הנסקלין תלנין וסבמים אומרים אינו כתלה אלא היוגדק
 והעובד ע"ז האיש תולין אותו פכיו כלפי העם והאשה
 פניה כלפי העץ דברי רבי אליעזר וסבמים אומרים האיש
 כתלה ואין האשה כתלה א' לכן ר' אליעזר והלא שמעון בן
 שטח תלה נשים באסקלון אמרו לו שמונים נשים תלה
 ואין דכין שנים ביום אחד ומפרט רש"י ל' ואין דכין שנים
 ביום אחד כד' אהד משום דלא מצי להמורי בוכותא דכל
 חד וחד נריך לבקש ראיות למיתה זו ולמיתה זו ונגמרא
 מפרט דכשתי עבירות קאמר דאין ראיתיהן שוות ושמעון

תשובה נמנו עליהם והרגום ואוחו היום שהרגום
 עשאוהו יום טוב: יד אמר ר' אליעזר בן עקיב שמעתי
 שבית דין מלקין ודורנין שלא מן התורה רבית לה
 אמר ר' שמעון שמעתי שבית דין עונשין ממון ומכים שלא
 מן התורה לא מפני שכתוב בתורה ס"א לא לעבור על
 דברי תורה אלא משום שנאמר ובערת הרע מקרבך
 טו ומעשה באחד שהחייב באשוחו חט התאנה
 וחוליכוהו לבית דין והלקוהו וכי חייב היה טז חט לא
 שהיתה השעה צריכה לכך כדי שילמדו אחרים מפני
 שנהגו מנהג גזות: שוב מעשה באחד שרכב על הסוס
 בשבת והביאוהו לבית דין וקלוחו וכי חייב היה אלא
 שהיתה השעה צריכה לכך כדי שילמדו אחרים: יז
 שמעון בן שטח תלה שמונים נשים באסקלון יח וכי
 חייבות הרגיה ותלייה היו אלא שהיתה השעה צריכה
 לכך כדי שילמדו כמגו אחדות וכל ישראל ישמעו ויראו

סליק פרק ששה

בין שטח הוצרך לכך שהיו נכות ישראל פרוזות בכשפים זעשה סייג לעשה ותלאן לכרסומי מילתא ודן את כולם ביום
 אחד מפני קרוביהם שלא יתקשרו להגילן עכ"ל ונגמרא מסיק וקאמר רב סמאל לא שנו אלא במיתה אחת כעין שתי
 מיתות וה' כגון שתי עבירות אבל במיתה אחת ועבירה אחת דכין ומפרט רש"י ל' מיתה אחת כעין שתי מיתות כגון
 שתי עבירות שאין דמות והן מיתה אחת כגון שבת וע"ז וכ"ש שתי מיתות ומש' אבל מיתה אחת ועבירה אחת כעין שתי
 כגון שבת שתייהן בכערה הנאורסה דכין ושמונים נשים לאו בעבירה אחת היו דאיכא באוב ואיכא בידעווי והכתוב
 תלקן בשתיים ושמעון בן שטח לנורק ענה עשה עכ"ל: וא"כ בזה כ"ל לפרט מה שאמר כאן יח וכי חייבות הרגיה
 ותליה היו ומוכח מן המשמעות שמעשה דבעיא אכסא בסנהדרין שהרג את כולם מיד בלא התראה ועדים לכן אמר וכי
 חייבות הרג' היו הא לא חייבות הרג' בלא התראה ואם תמצי לומר שחייבו הרגיה לא היו חייבו תליה דאין אשה כתלת
 כעו שאמרו למעלה בשם הסבמים ואם תמצי לומר שחייבות הרגיה ותליה עכ"ל לא חייבות כולם בזמן אחד דהיינו ביום
 אחד לכן אמר וכי חייבות הרגיה ותליה ר"ל וכי חייבות כולם בבת אחת בזמן אחד אלא שהיתה השעה זריכה לכך כדי
 שילמדו ממנו אחרות וכל ישראל ישמעו ויראו לכך עשה פירסום גדול שתלה שמונים נשים בבת אחת כדי שילמדו ממנו
 אחרות טעום שהשעה זריכה לכך מפני שהיו פרוזים בכשוף ולהודות בזה דהלכה כסבמים שאומרים האיש כתלה ואין
 האשה כתלת ושמעון בן שטח עשה זו רק לעגדור מילתא לכן אמר כאן וכי חייבות הרגיה ותליה היו אלא שהיתה השעה
 זריכה לכך דמפני זו חייבות היו אבל אם לא היה זו לא חייבות תליה כ"ל:

פירוש של מהרא"ה

מסכת מגילת תענית פרק שביעי

א איתנטיילת אדרכתא וכו' נגמרא דפרק העסקיד
 סדר הדין מוניא המלוה שטרן בכ"ד ומקיימו ומייבון
 הלוח לפרעו לא פרע קודעין לו שטר מובו וכותבין למלוה
 אדרכתא על בכסי הלוח ומכריזין ואמר הכרזה שמין ככסי
 הלוח ומחליטין למלוה לא נמא ככסין בני שרוין כותבין לו
 טרפא ואמר מיטרף קודעין הטרפא וכותבין אדרכתא
 על הככסי הללו ואם"כ קודעין האדרכת' וכותבין לו שמואל
 על טרה זה בן הוא בערוך ערך א"י וא"כ כ"ל מה שכתוב
 למקד פורע זה את מובו וקודע איז שטרן זהו לאו דוקא
 בשטר תוכיכא אפילו אם אינו פורע את שוב אפילו הכי

תשרי בג' בתשרי א איתנטיילת אדרכתא
 (ס"א אדרכתא) מן שטריא שפעם אחת
 נזרה מלכו' יון הרשעה נזירה על ישראל ואמרי להם אין
 לכם חלק באלהי ישראל ולא היו מוכריין שם שמים
 בפה"ם ובשגבדה בית השמונאוניזחום והקיבו שיהו
 כותבין שם שמים ואפי' בשטרות וכן היו כותבין בשנת
 כך וכן ליוחנן כהן גדול שהו' משמש לא עליון וכששמעו
 החכמי בדבר אמרו וכי מוכריין שם שמים בשטרן למחר
 פורע זה את חובו וקודע את שטרן ומצ' שם שמים מושל
 באשפה ובטלום ואוחו היום עשו יום טוב

סליק פרק שביעי

קודם את ש"ס אלף מיירי בכל ענין אם הלנה פורע את חובו בלי כפיית מלוה אלף הוא פורע מיד כשיגיע הזמן הכרעון
 קודם את ש"ס חמש ואם אינו פורע אלף בכפיית המלוה אלף ב"ד א"כ נריך לנתנו לו האדרכתא על נכסי הלנה כדי
 לכדוע המלוה ממנו א"כ קודם האדרכתא ומטיל אותו לאשפה דלמא נריך לו האדרכתא אם יש בידו שומת ב"ד לכן אמר
 ג"כ איתכטילת האדרכתא וזשם דיותר פכית לקדוש האדרכתא אם אינו פורע במומחסי ומטיל אותו לאשפה וז"ל ש"ס אם
 הוא פורע במומחסי דאף אם הוא פורע במומחסי או מטלטליס בלי האדרכתא נריך לקדוע הש"ס אפ"כ לפעמים אם
 הלנה רוצה נריך להקמר לו המלוה הסטר קרוע ואינו מטיל לאשפה דלמא יתבע אותו המלוה כעס אמרת אותו הקוב
 תביעת בע"פ ויראה לו הלנה הסטר קרוע שכבר כעטר ממנו אבל אם כותבין אדרכתא א"כ יש בידו שומת ב"ד ומעשה
 ב"ד יש לו קול ואינו יכול להבוע אותו כעס אמרת תביעת בע"פ א"כ כוודאי קודם אדרכתא וגם ש"ס מזה הקוב ומטיל
 אותם לאשפה לכן אמר למחר כורע זה אם קובו וקודם את סטרו וכו' ר"ל שפיעה בזיון נסתין בקריעה ונהטלת הש"ס
 לאשפה לכן אמר איתכטילת האדרכתא וק"ל כל ואם"כ מזאתי בסוף פרק א' מהכח ר"ה טרס"ג גרם וז"ל כך כתוב בתנ"ל
 תפנית לשון ארמי בשילת אדרכתא ביטול אדרכתא שס' פנים מן הסטרות וא"כ יותר טוב לגרום כאן איתכטילת האדרכתא :

פירוש מככת כגילת הענית נרק שמונה

כרתישון בעשרים ושלשה בדרהשון א איסחר כוריה סן
 עזרהא כפני שבנו יוונים נקים בעזרהוה יומעמדי' בתוכו
 אבנים טובות שהיו מנחה עד שיבוא אליהו ויעיד עליהם אם פמאות ואם
 פהורוה דן ונכני עליהן וגנוזו אוהן ובאותו היום שגנו עשאוהו יום טוב :
 בעשרים והכשא ביה נ אחרת שרון שורא וכהוא אהדת שןכרון כפני
 שכשעלה גלוה ראשונה הלנה להם לכטילת ושל כותים ולא הניחום באו
 לים בוכשו יעשו אותה והקיפוח ערו הוכה ונכס כולה עיירה רבות מישראל
 והיו קורין אורה ערי גבורהא : בעשרים ושבעה ביה ג תבת כולהא
 למיכק על כדבחה כפני שהיו צדוקין אוכלין ד מנחה בהסה נטפל להם
 רבן יוחנן בן זכאי אב' שושנים וז' סנין לכם ולא היה נרם אחד שהחיר לו דבר
 חיץ סוקן אחד שדיה ספטטס כנגדו ואומר כפני שהיה כשה אוהב את אהרן
 אחיו אסר אל יאכל כלת לנדה אלא יאכל סלה ובשר כאדם שאמר לחביו
 ה הילך רכיך הילך בשר הילך רכיך הילך בשר קרא עליו חקרא הוה ו
 ויבאו אליהם ושם שהים עשרה עינות מים ושבעים חמרים אסר לו רבי אהר
 כצחק בנו אמר לו שומה שבניולם ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחבטלה
 שלכם אמר לו ר'ובכך אתה פוטרגי אסר לו לאו אמר לוהכתוב ואומר ומנחתם
 ונכסיהם לריח ניחוח אשה לה' :

א אסתמר כוריה פ' הערוך
 כריני השלכו פ' כמו עמודי גדול
 דקין מורכבין קה על פי שמי וערב
 כדי שיהא המלך כרון וכגור עכ"ל
 ונלשון אשכנזי נגרט' ב
 אקידת סומרון כור' לטון אקיות
 כמלה לניטלית ושל כותיים לפי
 ענין הוא לחיוב מדינה ממדי' של
 כותי' : ג תבת כולתא וכו' קור
 למקומו הרשון : ד מנחה כמ'
 פ' מה שכתו בס' טלם לך זשם כתי'
 או לאליל מעש' ב' עטרוני וכי מעשו
 בן בקר וכו' והקריב על בן הבקר
 מנחה ב' עטרוניס זה נקרא מנחת
 בהמה : ה הילך רכיך לטון הא
 לך עונה עם בשר : ו ויבאו
 אליהם וכו' בדגרים בעלמא היה
 מדמה אותם כמו שפטרס דט'
 בס"פ אלף אחד עשר יום :

סליק פרק שמונה

כככת כגילת הענית פרק תשעה פירוש

ככליו בחלרה בככליו איתנטילו סימנאה מן דרחה א ספני שבנו
 יונו' כימאות סיפואו' בעזרה וכשנברה יד בית השמונאי בטלום
 והוציאום כשם ובאותו היום שבטלום עשאוהו יום טוב : בשבעה ביה יום טוב
 יום שכת הורודוס שנוא את ההכמים עשנה הוה לפני הסקום כשהרשעים
 ככהלקין מן העולם ענ' ונב' יד ה' היה במ' להם וכתיב יהי כאשר חמו כל'
 אנשי דמלחכה לכוח מקרב העם וכתיב וידבר הא' לאכר' . וכן הוא אומר
 ב איש טוב זה הואל בשורר טובה יבא . ג ואמר ויצו המלך את בניהובן
 יהודיע ויבנע בו וימיתוהו וגו' ובאותו היום שכת הורודוס עשאוהו יום טוב :

א שזכו יוונים כלמאו' סימנאו'
 בעזר' לא מנחתי בערוך רק דמיון
 מנחתי והוא כתי גנויס של אונר'
 טלסס כמו סימנא' ב איש טוב
 יבשר טוב זה כתיב אלף הרינת
 אכטלום וכיטמו זהו כסורה טונה
 כממו דרטיע דיטראל ואף על פי
 טככה דוד והיה מקבל ואמר כני

כמי נכחי' פעמים כבר אמרו ק"ל
הטעם כרי לשעולות מו' מדורי
דגהס אל גן עמון: ג' ואחר
דכו התקן ונו' א"כ כתי' וזהלכו'
כסון ביד עליה משום שמת' היא
לפני התקום מפלת של דשעים:
ד כיון שהגיעו לאשפרים פי'
סידקו זה לאכסדרום של תנאים:
ה שהיו מוכת' כמותו של כסן
נדול שלא נטמא והקצו תוספת
אל' כתי' כמותו של כסן הנדול
מ'זי היו כתי' דאשילו כנעו כו'
עכסון לא נטמא דכלי קדם אינו
עטמא ענבו אלא מתנבו מ"מ
ליקום שיה' הסיפוקו ונעט' שכבר
גזרו על הניס להיות כזכיס
ונתלטים שהיו מוכתים כמות
בקרקע שלא הסיפו הכלי וכן
משמע מדש' א"ל. והר"ן תירץ
שאל' הסיפוקו היו פותחין אותו
לראות אם יש בו והכ' או מרגליו'
כיון שראוהו קצום כמותו של
כסן הנדול אלא ודאי לא נטמאו
כלל ולא ראוהו עכ"ל הכ"י בטור
א"ק הלכות טכוכה: ו' וזה
ראו לעשות טכוכה שמיכה ימים
וכו'. זה הפיקשה שהלמו דהא

בנישנים וחד ביה יום חד גריוס דלא למספר:
אלהינו מאלכסדרום מוקרן להחריבו ואמרו לו מכור לנו חמשת כורים ארץ
בהר המזריה ונתנ' להם וכאו והודיעו את שמעון הצדיק מזה עשה לבש בגדי
כהונה ונתעטף בגדי כהונה ויקרי ירושלים עמו ואלף בוליוסין (ונו כלים של
זהכ כלי' היה במקדש ומתקנת שמה דומה כיון כלבום ענוקן וכשנכק מוכת לתוכו
דומה כיון בליט היוניס פירוש פרי האלונים לשון ערך) מכוסין בלבנים
ופרחי כהונה מקשין בכלי שרת ואבוקות של אור דולקות לפניהם כל הלילה
כולה הללו מהלכין מצד זה והללו מהלכין מצד זה אמר להם מי הללו אמרו
לו המסור' הללו היהודים שמררו כך כיון שהגיעו ד לאנשפרים ורחה להם
חזה הגיעו למשמר הראשון נפניו זה בזה אמרו להם מי אתם אמרו להם אנן
אנשי ירושלים ובאנו להקביל פני המלך כיון שראה אלכסדרום מוקרן את
שגזון הצדיק ירר ממרכבתו השתחוה לו אמרו לו מלך גדול כמותך ישחחה
ליהודי זה אמר להם רייקנו של זה אני רואה כשאני יורד במלחה ונוצח אמר
להם למה באתם אמרו לו מקום שאנתנו מזללים עליך ועל מלכותך שלא
תחריב יתעך הללו ותתנו להם. אמר להם ומי הם הללו אמרו לו רהללו
חזותיים שגזמרין לפניך אלהים הרי הם מסורין בידכם מה עשולתם נקבום
בעקביהם ותלאים בונכי סוסייהם והיו מנדרין אותם על הקצוים ועל הברקני'
ער שגניעו להר גריוס חרשוהו וזרעוהו כרשינין כדרך שבקשו לעשות לבריח
אלהינו ובאותו היום ששאלו לו כך עשאוהו יום טוב: בעשרים וחמשה ביה
יום חנוכה תמניא יומין דלא למספר כשנכנסו יוני' להיכל טמאו כל השמיים
שבהיכל וכשנברה יד בית חשמונאי ונצחום בדקן ולא מצאו אלא פך יחד
ה שהיה מינה בחותמו של כסן גדול שלא נטמא ולא היה בו הדליק
אלה יום אחד ונגעשה בו נס והדליקו שמנה ימים לשנה אחרת קבעום שמנה
ימים טובים ומה ראו לעשות חנוכה שמנה
ימים והלא חנוכה ששנה משה במדבר לא עשה אלא שבעת ימים שנ' ומפתח
אוהל

כבר אמר הטעם שבעל הכס שהדליקו
פשוטו דהכי קאמר דודאי ראוי לעשות שמחה ימי טובים מחמת כס הדלקה אבל למה בקראו הימים טובים אלו שמחה
ימי טובים דעל פי הכס שהדלקה אין שייכות שם זה אלא עכ"ל הטעם משום שבאותו זמן היה ג"כ חנוכה המוכת והלא
חנוכה ששנה משה במדבר לא עשה אלא שבעת ימים וכן שלמה לבן מפרש ע"ש שתקנו כלי שרת כחותו זמן והיו מתעסקי'
בו שמחה ימים: ועוד כ"ל לפרש דהכ' הכ"ל הקשה בטור שם וז"ל ואיכא למידק למה קבעו ח' ימים חנוכה דכיון דשמן
שנכך היה בו כדי להדליק לילה אח' וכחצו שלא נעשה הכס אלא כשבעה לילות. וז"ל שתיקנו שמן ששכך לט' תקלי' וככל
לילה היו כותבין בחזרה ח' ק' אחד והיה דולק עד הבקר וכחצו שכל לילות נעשה כס. ועוד ז"ל שלאחר שכתבו שמן
בכרות כשיעור נשאר הפך מלא כבתפילה וכיכר הכס אף בלילה מ'. ועוד ז"ל שכליל הראשון כתבו כל השמן בכרות
ודלקו כל הלילה וכבדקו מלאן הכרות מ' אים שמן וכן ככל לילה וליילה עכ"ל לכן תקשה כאן אחר שאמר הטעם משום כס
הדלקה איך ומה ראו לעשות חנוכה שמחה ימים דהא מטעם הדלקה ראוי לעשות ו' ימים דכיון דשמן ששכך היה בו כדי
להדליק לילה אח' דלשלא אס' משה ושלמה עשו שמחה ימי טובים הו' אחרין דמשום זה עשו שמחה ימי טובים דאף שם
הדלקה לא היה אלא ו' ימים אע"כ עשו שמחה ימי טובים לזכר חנוכה ושלמה אכל כיון דמשה ושלמה לא עשו אלא
ו' ימי טובים א"כ למה עשו שמחה ימי טובים חנוכה וראוי לעשות ג"כ ו' ימי טובים דכיון דכס לא היה רק ו' ימים ומשה ושלמה
גם בן עשו שמחה ימים ומתקן דכיון דכחותו פשט ככו את המוכת ושדוהו בשיד ויתקנו בו כלי שרת והיו מתעסקים בו

מאנה ימים כ"ל: ז ומה ראו להדליק את הנרות וכו'
 ע"כ נריך לדמוק לומר דאין מוקשה כפשוטה ומה ראויה
 טעם על תקנת חכמים דהא כבר אמרנו מחסום הכנס הנדול
 טעשה בפך שמן אלא הכי קא קשי' ליה ומה ראו להדליק
 את הנרות ר"ל לדלות זמן טעשה
 הכנס בכך שמן' השמן היה טהור
 והם היו טמאי' חמים מקמת
 קללי סרב א"כ כשהדליקו הנרות
 של הנורה היו טמאים את השמן
 הטהור לכן מותרין ספיר אלא בימי
 מלכות יון בני קשמובלי ככנסו
 ושבע שפודים של כרול מקוכים
 בעץ ובהם הדליקו את הנרות
 ר"ל כיון' שהם מוקפים בעץ א"כ
 הם כשטו' כלי עץ וכשטוי' כלי עץ
 אינו מטמא ובהם הדליקו את
 הנרות וצ"ע בלבוש א"כ הוא מותרין
 בעינין זה בעינין הדלקת הנורה
 באומן זמן לכן אמר' כן ומכוס
 בעץ וכיו"ל:

מצוה נר מצוה נר איש ונתינו והמהדרין נר לכל כפס
 וכפס והמהדרין מן המהדרין וכו' פס הוא בנמר'
 פדק כמה מדליקין וכתב הב"י ז"ל לשידברי הרז"ב ז"ל משהע
 דמהדרין מן המהדרין עבדי כמו הדור ראשון דהיינו כר
 לכל אדם ואחד אס היו אנשי' עברה
 עברה כליל ראשון מדליק עברה
 כרות וכליל ב' עשרים כרות וכליל
 שלישי שלשים' אבל המוסבות
 כתבו כראה לומר דב"ש זב"ה לא
 קאי לא אכר איש ונתינו שיש יותר
 הדור דאיכא היכירא כשמוכיף
 וקולך או מקבר כנגד ימים
 הנכבדים או היוצאים אבל אס
 יעשה כר לכל אדם אפילו יוכיף
 לוכא היכירא שיש לומר סכך יש
 בני אדם דבית עכ"ל והב"י ז"ל
 מותרין פס וכתבונרא וכו' השעול'
 שנהנו להדליק כלילה הראשונה
 כר אדם ומוכיף והולך בכל לילה
 עד שנאמרונה הס' ואפילו בני
 בית הדכה אינם עושים יותר'

ובשנה ובהוראה כענין שנא' יענו בהלל ובהודות לה' כי טוב ונו'
 נר הננוכה איש ונתינו ומהדרין נר לכל נפש ונפש' והמהדרין כן
 ההדרין ביה שמאי' אומרים יום ראשון כדליק שכנה ככאן ואילך
 פוחח והולך ובית הלל אומר יום ראשון כדליק א' ככאן ואילך סוכף והולך:
 שני זקנים היו בצידון אחד עושה כדברי ב"ש ואחד עושה כדברי ב"ה זה נותן
 טעם לדבריו וזה נותן טעם לדבריו זה אומר בפרי חגג (מתמעטין והולכים
 בקרבנות דפ' ספסא) וזה אומר מעלין בקר שאין מורידין: כמות הדלקתה
 כשהשקע החכה עד שהכלה רגל מן השוק וכצוה להגידה על פתח ביתו
 מבחוץ ואם היה רר בעליה מניחה בהלון הכמוכה לרשות הרבים ואם מתירא
 מן הלצים מניחה על פתח ביתו מפנינים: ובשעת הסכנה מניחה על
 שלחנו וזו':

סליק פרק תשעה

דעתם כדעת התוספות דאי
 כהרמב"ם למה איכ' עושה' מההדרין
 מן המהדרין עכ"ל וזה כ"ל פשוט
 ואינו נריך לשמועתי' ונס
 הטור פוסק כדעת התוספות אבל
 אכחו כוהנין כדעת הרמב"ם ז"ל
 וכל' טעמיה דיש גס כן היכר
 אס הדכה בני הבית מדליקין
 שצריך כ"א להדליק במקום מיוחד
 כדישיא לו היכר לכ"א:

וגם כ"ל המשמעות הנמרא כמו
 דעת הרמב"ם ז"ל דאי
 כדעת התוספות מאי והמהדרין
 מן המהדרין הא ב"ש זב"ה לא
 קאי על המהדרין הראשון אלא על כר איש ונתינו וא"כ ה"ל והמהדרין ב"ש
 אומרים וכו' ואש"כ פ"י שכתב לומר דאס הוא
 מדליק בחלוקה הליגות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה א"כ כוס הוא ענוה גמורה ג' להדליק דווקא כר איש ונתינו
 כדי להיות היכר וא"כ מזה נעשה והמהדרין מן המהדרין ודו"ק אש"כ המשמע' ה' לשון אינו כן אלא באשמות הרמב"ם
 ז"ל שקאי ב"ש זב"ה על המהדרין הראשון ועל זה כופל הלשון לומר והמהדרין מן המהדרין לכן אכחנו כוהנין כדעת
 הרמב"ם ז"ל ככל' והיו אמר שם על כלונתא דב"ש זב"ה טעמא דב"ש כנגד כריהסג' א"כ כנגד ימים הנכבדים
 וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאים' א"כ משום מעלין בקדש ולא מורדין' וכל' דללאו הכי ש' לכל אדם טעמו
 נתימון כוס דכבר אמרנו ב"ש ז"ל שמקשה למה אכחנו מושים ק' ימים מוכהס הא לא היה הכנס רק' ימים דכיון דשמן

חירושי של מהרא"ה פרק תשעה

שנכר היה בו כדי להדליק לילה אחת וכמואל שלא נעשה הכנס אלף בו לילות* ויתרץ הכי' זל שלאחר שכתבו שמו
 בכרות המזכורה שאר הפך ככתמילה וכיכר הכנס אף בלילה הא' א"כ שבלילה הראשונה כתבו כל השמן בכרות ודלקו כל
 בלילה ובבקר ומלאו הכרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה עכ"ל* ונרבינו לומר לפי השני התרונים אלף היאך מתורץ
 הקושיא דהא בלילה האחרונה לא היה שום כנס בהדלקה דכשאר השמן או בכך או בכרות המזכורה ביום ו' כדי להדליק
 ליל ק' דאין לומר דאף אחר ליל ק' כשאר הפך מלא או הכרות של המזכורה דזה אינו דלמאי היה כרך עוד לשמן זה הא
 לא היה זו רק משום ז' ימים של שומות מת וזכור השמיכי כותשין שמן ותים לשמן שחר' אלא עכ"ל הטעם דמשום בלילה
 ז' היה מן הראוי להדלק כל השמן שנכר דלא היה בו אלף כדי להדליק לילה אחת וכשאר הפך מלא או הכרות המזכורה
 ומלאים בבקר ביום ו' כדי להדליק ומנו ליל מ' דביום מ' היה דווקא זמן של כתישת ות' ולא קודם לכן וא"כ הדליקו בלילה
 מ' בשמן של כנס ואע"פ דלאחר כך כלה כל השמן כולה בהדלקתו וא"כ לא היה בהדלקה כנס אע"פ דכשאר דכשאר
 כנס בשמן לזה קודם שכתבה להדלקה שנשאר מלא עשו יום מ' אמונה ודוק וזה כראה לי פשוט :

וא"כ כל לשני תרונים אלף כחלקו ב"ה וב"ה דב"ה סבר כתיורץ האחרון של ב"ה שבלילה הראשון כתבו כל השמן בכרות
 ודלקו כל הלילה ובבקר ומלאו הכרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה וא"כ בלילה הראשונה הדליקו כל השמן
 צולה בפעם אחת מה שחאע"פ לפי הכנס היה כ"כ שמן שהדליק בו מ' לילות אבל הכנס היה שנשאר הכרות מלאים בבקר
 כדי להדליק עו' בזה השמן ז' לילות לכן בלילה הראשונה מדליקם' כרות ואחר כך פותח והולך כל לילה כר אחד משום
 דבלילה שניה הדליקו שמן בפעם אחת מה שהיה ראוי לפי הכנס לו' לילות וכשאר להדליק לו' לילות לכן מדליקו ז' כרות
 והשמן כשאר בבקר כדי שיכול להדליק לששה לילות לכן מדליק בלילה שלישי ו' כרות וכן כל לילה ולילה וכאשר אינו
 מדליק רק כר אחד משום דבלילה האחרונה לא היה שמן אלף כדי להדליק גם לפי האמת רק ללילה אחת דבלילה זו כלה
 השמן ולא היה א"כ שום כנס לכן אינו מדליק רק כר אחד וזהו הטעם של ב"ה שאמר כנגד ימים הנכנסים דמשום הכנס
 של השמן היה גם כן בדרך זה אבל ב"ה סובר כתיורץ הראשון של ב"ה זל דתמו במזכורה כשעור שיכול להדליק לילה אחת
 ואע"פ כשאר הפך מלא וכן כל לילה ולילה ולא היה שום הכרות כנס בהדלקת לילה הראשונה דהיו כותבי' במזכורה
 בעשור אלא עיקר הכנס היה בהשארות השמן שנכר לכן אינו מדליק בלילה הראשונה רק כר אחד דכשלקה לא היה
 שום כנס רק בשמן שנותר כדי להדליק מתנו ליל שני וא"כ לעמוד כשהדליקו ליל שניה לא היה בהדלקה שום כנס דהיה
 בכרות שמן כשנכר רק כשנכרף השמן של ליל א' אל ליל ב' וא"כ היה מן הראוי שכל השמן ידלק בלילה א' תמוז שלא ישר
 שום שמן ואף על פי כן היו דולקין בלילה שניה ב"ה כשארית השמן א"כ הוכר מזה כנס גדול לכן בלילה שניה מדליק שני
 יצרות כלומר כר של א' תמוז ושל היום ומה יוכר הכנס גדול ובלילה שלישי ג' א"כ אין בהדלקת שום כנס אלא כשנכרף השני
 לילות של א' תמוז ושל תמוז שלשום ומה יוכר הכנס גדול דו"כ' היה מן הראוי להדלק כל השמן כולה בשני הלילות
 הקודם ואע"פ כיו דולקין בלילה שלישי לכן מדליק בלילה שלישי שלשה כרות כדי לנרשם השני כרות של קודם לזה כדי
 שיוכר הכנס גדול וכן כל לילה ולילה ובלילה האחרונה כשנכרף הו' לילות קודם לזה פשיטא שמה יוכר הכנס הגדול
 לכן מדליק בלילה אחרונה מ' כרות וזהו הטעם של ב"ה שאמר כנגד הימים של היוזאים דלא יוכר הכנס רק כשנכרף הימים
 של היוזאים אבל לב"ה שלא כשאר הפך קודם הדלקה לא הוכר הכנס רק לאחר שראו שנשאר השמן בתולואו למחרתו
 מוילא הוכר הכנס למחרת בלילה א' שהיה כנס בהדלקה לכן אמר כנגד הימים הנכנסים ובלילה האחרונה לא היה שום
 כנס כמו שאמרנו אבל לב"ה היה להיפך לא היה בלילה הראשונה שום כנס בהדלקה רק למחרתו היה כנס ע"י הכירוף הלילה
 הראשונה לזה לכן אמר כנגד ימים היוזאים וזהו הטעם של ב"ה' דוק היטב ותמוזא שכתבו הוא :

סליק הפרק תשעה

מסכת מגילת תענית פרק עשר

פירושי של מהרא"ה

טבת

בצדדים ושנה בטבת יתיבא בנישתא על רינא מפני שבשהיו
 צדוקין יושבין בסנהדרין שלהם וינאי המלך ושלמינין המלכה
 יושבת אצלו ולא אחר מישראל יושב עמה חוץ משמעון בן שטח והיו שואלין
 תשובות והלכות ולא היו יורעין להביא ראיה מן התורה אמר להם שמעון בן
 שטח כל מי שיודע להביא ראיה מן התורה יתא ראוי לישב בסנהדרין וכל מי
 שאינו

או יעשה סנהדרין של ישראל על
 דעתה כל להגיה על דעתו ר"ל על
 דעתו של שמעון בן שטח כמו שאמ'
 למעלה והושיבו בת קומו' ולקיים
 גרסת הספר כל שהוא על דעת
 שלמינין

טלמיין המלכה כמו שאמר אמר
כך אמרו זהו עונה היתה ליכאי
המלך שקאי על
הסנהדרין :

שאינו יודע להביא ראיה מן התורה אינו ראוי לישב בסנהדרין * פנים אחרת
נפל דבר של מעשה ביניהן ולא היו יודעין להביא ראיה מן התורה חוץ מוקן
שחיה מפשט כנגדו אמר לו חן לי זמן ולמחר אני משיבך נתן לו זמן הלך וישב
לו בינו לבין עצמו ובין שראה שלא היה יודע להביא ראיה מן התורה למחר
נתבייש מלבוא ומלישב בסנהדרין גדולה והצמיד שמעון בן שטח אחד מן
התלמידים והושיבו במקומו אמר להם אין פוחזין בסנהדרין של שבעים ואחד וכך היה עושה בכל יום ויום עד
שנסתלקו כולם א וישבה סנהדרין של ישראל על רעה (ס"א על דעתו) ובאותו היום שנסתלקה סנהדרין של
צרוקין וישבה סנהדרין של ישראל עשאוהו יום טוב :

פירוש של מהרא"ה

מסכת מגילת תענית

הירוש' של מהרא"ה

א בשנים בשבת פי' בשני פעמים בשבת הוא י"ט
שבראשון מת הורודוס גדך לנז' שני הורודוס היו דלמל'
פרק ט' אמר בשבעה כסליו מת הורודוס וכן הוא מוכח
דלמעלה אמר הורודוס שזאב חמייס וכתוב בזכרון רומי
טהורודוס היה אוזב את חמייס
ב"ש וכו' וכן חמייס אחריס אך
מדות רעות אחרות היה בו ואלן
לא כתב הורודוס שזאב את
החמייס אם כן ע"כ מוכח מזה
דשני הורודוס היו : ב ידנו על
דכותס פי' שלא היה להם שמה
על שירלו מפלתי ויסיס להם בער
על מיתת רבותס : ג רכך בגלו'
התיר אותס הזקנים פי' העיר
אותו הנזירה שבור עלך להמית
הזקנים וזכרון רומי כתב י
קודם מותו אמרה לו אשתו אל מי
אשא עיני אחרך ואתה עשית
רעות הרבה לפגועים וכל יושבי
הארץ אוהבים אותם וכוהניס
מכהנס ומחמייס קבלתס ואס
דזוכ' להקס ממני ומכך הקטני'
כל יושבי הארץ יעורוס ויאמרה
העלך לא תכבי ולא תנודי ואכי
איענך ענה אם תשמעי לעצתי
תנלס ותמלכי את וכוניך ככל אשר
תאזה כסעך אזי הכני מת ואיס
בעלס אל ידע בנותי ואמרי לי

מולה הוא ואיני רוצה שאדם בעולם יראה אותי ונאכזה
אותי והחוקי מלמתך אל העיר הואת עד שתכניי אותה
(כי היה באתו פעם גדך לזכרון מלמיה לכזש מדינו)
ולכי

סליק פרק עשר

מסכת מגילת תענית

הירוש' של מהרא"ה

כל הכתוב במגילה וכו' כגמרא סס התענית קא מפלגי
בפסיקת הלכה רב פוסק הלכה כר' יוסי ושמואל פוסק
הלכה כר' מאיר ונס ר' יוחנן פוסק הלכה כר' יוסי כדלף
להתענה דאמר דאכור יום שלפניו ולאחריו הוא מותר

אבל כדלף למספר הלכה כר' מאיר
דאמר שאכור יום שלפניו ולא יום
שלאחריו * וא"ל כראה כזה שיתר
ככון לפסוק הלכה כרב משו' דסבר
ר' יוחנן כוותיה כגד אהך אף
דפסק כר' מאיר גבי דלף למספר
מ"מ ק"ל הלכתא כרב באיסורי
ולא כשמואל ונס פשיטא לפי
המסקנה דמסיק שאמר הלכה
כרבנן דר' יוחנן הלשון של כהון
כהון דהן ענין אכורים אבל
לפניהם ולאחריהם מותרין וא"כ
פוסק הלכה דלא כר' יוסי ודלא
כר' מאיר אך יש להסתפק בדין זה
דלף למספר אם הלכה כרב דאמר
שאכור לפניו ולאחריו או הלכה
כר' דאמר שנותר יום שלאחריו *
אבל לפי הסוגי' הלכה כר' אפילו
כגד רב ועיין בירושלמי שמתען כר
בא אמ' אתא עובדא קומי ר' יוחנן
והורי כר' יוסי והיה ר' לעזר
מנעט דאמר שבקין סתמא ועבדין
ביסודים אשכח וכו' ומסיק סס
דאפילו אחריס שני משלוקות ור'

פרק אחר עשר

שבת א

בשנים בשבת יום טוב דלא
למספר ולמה שינו זה מזה
לא שבראשון מת הורודוס וכו' (ס"א ובה)
מת ינאי המלך ששמהח היא לפני המקום
כשהרשעים מסתלקין מן העולם : אמרו
כשהלה ינאי המלך שלח והפש שבעים
זקנים מוקני ישראל בטלן וחבשן בבית
האסורין אמרו לו לשר בית האסורין אם
מתי הרונ את הזקנים הללו ועד שישאל
שמתים לו ב ידנו על רבותם אמרו אשת
טובה היתה לו לינאי המלך ושלמינין שמה
וכשמת סלקה טבעתו מעל ידו ושלהרה
לבי' שר האסורין אמרה לו ג רכך בחלוי
התיר אותם חוקנים חתירן והלכו להם
לבתיהם ואחר כך אמרו מת ינאי המלך
ואותו היום שמת ינאי המלך עשאוהו יום
טוב : כל הכתוב במגילת דלא למספר
מתענין לאחריו ואין מתענין לפניו רבי יוסי
אומר לא לפניו ולא לאחריו * וכל שאין
בו דלא למספר אלא דלא להענינה לתוד'
מתענין

שנה סתם הלכה כסתם אבל ככאן דיש מחלוקת' אלא סתם
אין הלכה כסתם ועיין סס בלשוננו והפוסקים ז"ל לא עיירו
בוה מירי דהס פסוק הלכה בעטלה מגילת תענית לפני' *
ולאחריהם

ולכי לירושלים בשמחה ולא תלבש בגדי אבל ואל תכבי וכו' ואקפי אלך כל זקני הפרושי' ודברי אליהם דברי טובים ואמרי להם אל תבטחו ואל תבטחו בפניהם ואמרי להם אם רצונכם השליכוהו באש או כלבים או קנהוהו הי אכי יודע כי הם אחשי חכד ורממים והם יקדונו בכבוד וכן עשה וקדוהו בכבוד עיני' וכו' וא"כ לפי זה לא הית' לריב' להסר' הסבבת ממנו ולשלוח לשר בית הסוהר דהא הוא בעצמו אמר קודם מותו להשיב עם הפרושים ואפש' המלך לא רצה להשיב דבריו כי דברי המלך אין להשיב והוא כ רצוה לשר בית הסוהר להרוג או גם לכן עשה בתקמת' שהסר' הטבעת מווכו ושלמה לשר בית הסוהר לסימן ואמר כך אמרה שהוא מת:

מחננין לפניו ולאחריו ר' יוסי אומ' לאחריו אבל לא לפניו אבל בימים טובים ובראשי חודשים מותר לפניו ולאחריו ולמה באלו אסרו ובאלו החירו אלא אלו דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חזוק ואלו דברי סופרים ודברי סופרים צריכין חזוק רבי יוסי בן דוסא אומר משום רבי יוסי הגלילי כל הנשבע להתענו' בערבי שבתהו ובערבי ימים טובים הריוו שבועת שוא שמקצת ערב שבת כשבת ומקצת ערב יום טוב ביום טוב: בעשרים וחרין ביה בטילה עבירתא דאמר הנאה להיחאה להיכלא דלא למכפר יום, ששלח גסקלגס הדר הצלמים

שלפניהם כמו כן הבא כמי דכיון דיום שלפני הפרושים נתבטל משום עגמו ומותר להתענות לא יאסרו משום יום שלפני הפרושים עכ"ל פ"ה שכתבו תוספות ז"ל דכיון דיום שלפני הפרושים שנתבטלו מ"ט דידהו שהיו רגילין לעשות בהן ד"ל הוא יום קבוע כמו שזכרנו לקמן ועוד תירץ הרא"ש על מהנינו שנהנין אנו להתענו' בערב פורים משום דפורים הוא דברי קבלה ודברי קבלה הוא כמו של תורה ואין צריכין חזוק ולפניו ולאחריו הוא מותר כמו שזכרנו הנמאר על זום גדליה' וא"כ לפי משמעות התוספות כמי סבירא להם שהלכה שנתלה מגילת תענית. וזאת הראב"ד ז"ל פוסק דדוקא יסיד מותר להתענות אבל צבור אסורים להתענות כמו שזכרנו כאן בשמעתתא דאמר כי הא דרב קמחן גזר תעניתא בתריסר אמרו ליה רבנן יום טוריינום הוא אמר להו יום טוריינום נופיה בטולי בטלה הואיל וזהרנו בו שמעיה ואמיה אהיו משמע מזה משום שגזר תעניתא בצבור לכן אמרו ליה רבנן יום טוריינום הוא ר"ל אע"פ שנתלה מגילת תענית אפילו הכי אסור צבור להתענות בו לכן השיב להם יום טוריינום נופיה בטולי בטליה' אבל הר"ן דמה כדבריה והביא ראיה מוכח פ"ק דר"ה שהוא להסיך וגם הב"י ז"ל פוסק בש"ע בא"ח כמו הר"ן דאפי' צבור מותר להתענות וגם משמעו הרשב"ס ז"ל כן שלא מחלק בזה וכן אכחנו נהנין להתענות אפילו צבור בימים האלו והב"י ז"ל מקשה על הטור ועל רבינו ירוסם שכתבו דברי הראב"ד בלא חולק ולא כתבו שאין המכה כן עכ"ל וגם הרא"ש בבוק פרק שני של מסכת תענית כתב דברי הראב"ד בלא חולק וז"ל תנא ימים הכתובים במגילת תענית הם ולפניהם ולאחריהם אסורים שבתות וימים טובים הם אסורים ולפניהם ולאחריהם מותרים וכו' והאידנא בטלה מגילת תענית כדגדסינן בפ"ק דר"ה' כתב הראב"ד ז"ל הא דאמר דבטלה מגילת תענית ה"מ לתענית יסיד אבל תענית צבור לא גזרינן ניה כדאמר רב קמחן גזר תעניתא בתריסר אמרו ליה רבנן הא יום טוריינום הוא אמר להו משום דבטלה מגילת תענית דנשמתא דהא דקאמר והאידנא בטלה מגילת תענית האידנא כדאמר בתי האמוראים קאמר בתי דשלמי תנאי וא"כ בימי רב קמחן בטלה מגילת תענית וא"ה קאמר דוקא משום דבטלה יום טוריינום אבל משום דבטלה מגילת תענית סמח"ל לא היה נזרר תענית צבור עכ"ל ולא כתב עליו שום חולק כמו שכתב הטור ורבינו ירוסם ז"ל עכ"ל:

ובאמה

כ"ל לעכ"ד דכד עיינת בשמעתת' יתיר אסתבר בדברי הראב"ד ז"ל מודברי הר"ן ז"ל לכן משו"ה הרא"ש ז"ל וספור ורבינו ירוסם ז"ל לא כתבו עליו שום חולק. והוה תמן תנינן בסוף פ"ק דר"ה: איתמר רב ורבי קרובא אמרי בטלה מגילת תענית רבי יוחנן ור' הושע ב"ל אמרי לא בטלה מגילת תענית. רב ורבי חכינא אמרי בטלה

הצלמים להעמידן בהיכל ובאתה שמועה לירושלים ערב
 י"ט הראשון של חג: אמר להם שמעון הצדיק עשו
 מועדיכם בשמחה שאין אחד מכל הרברים הללו
 ששמעתם מי ששכן שכנתו בבית הזה כשם שעשה
 גיסים לאבותינו בכל דור ודור כך יעשה לנו גיסים כזמן
 הזה מיד שמע קול מבית קרשי הקרשים שהוא אומר
 במילת עבירתא דאמר סנאה להיתאה להיכלא אקטיל
 נסקלנס בטלו נזירותו וכתבו אותה שנה וכזונו ובין
 שראה שהיו משמשין ובאין אמר להם צאו וקרמו לפני'ה
 וכשנודע להם הרבר יצאו מלפניו כל גדולי ירושלים
 אמרו נמות כולנו ולא תהא לנו בזאת היו צועקים
 ומתחננין לשליח אמר להם עד שאתם צועקים ומתחננין
 לשליח התחננו וצעקו לאלהיכם שבשמי' להושיע אתכם
 כיון שהגיע לכרכין ראה בני אדם שהם מקדיסין אותו
 מכל כרך וכרך כיון שראה אות' היה מתמיה אמר כמה
 מדובין אלן אמרו לו המסורות אלו הן ח'הודי' שהקדימו
 לפניך מכל כרך וכרך כיון שנכנס לכרך ראה בני אדם
 שהיו מושלין בשוקים על השק ועל האפר לא הגיע
 לאנטיפרס (אנטיפרס כבר פירשתי זה אלכסנדרוס של
 נזירוס) עד שבאת לו אנרת שנהרג נסקלנס ובטלו
 נזירותו מיד בטלו את הצלמים ונררו אותם. אותו
 היום עשאוהו יום טוב: בעשרים ותמניא ביה אינטול
 אנטיוכס מלכא מן ירושלים מפני שהיה מצר לבני
 ירושלים ובא להחריב את ירושלים ולהשמיד את כל
 היהודים ולא היו ישראל יכולין לצאת ולבא ביום אר"א
 בלילה ושמעו שמועות רעות והלך לו ונפל במקומו ואותו
 היום שנולדו משם עשאוהו יום טוב:

סליק הפרק אחד עשר

מגילת תענית דכתיב כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום
 הקמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבי' יהודה לששון
 ולשמחה קרי להו צום וקרי להו צום ושמחה הכי קאמר
 בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה אין שלום צום והכך כי
 הכי דבי יומאן ור' אלעזר אמר לא בטלה מגילת תענית הכי
 הוא דתליכמו רמחמא כנכין ב"ה אבל הכך דקיימי קיימי
 מתיב רב כהנא מועטא וגזרו תפנית כמנוכה בלוד וירד ר'
 אליעזר ורסן: ור' יהושע וסיפר ואמר להם צאו והתענו
 על מה שהתעניתם. אמר רב יוסף שאני מנוכה דאיכא
 מנוכה. אמר ליה אביי ותבטל איזו ותבטל מנות אלף אמר
 רב יוסף שאני מנוכה דמפרסמא כטל ומפרס רש"י זל
 בטלה מגילת תענית לאמר מורכן הבית. אין שלום צום
 אע"פ דבזמן הבית קריכו מועדים טובים. והכך כיוי
 דמגילת תענית כי הכי משויא להו כי היכא דהכי בטלה
 הכי כמי בטלה: דתליכמו כנכין דעל ידי מורכן הוקבע
 לצום ועל ידי הכין הוקבעו לימים טובים שכשנכנה בית
 שכי שלמו בני הגולה האכזה כמודט החמישי הזה באשר
 עשיתי זה כמה שנים מיום המורכן כמו שרא' שם שהשיב
 הק"ה הכי צומתם וספוד בחמישי ובשביעי זה שבע' שנים
 וגו' ומכאן ואילך יהיו לששון ולשמחה ולמועדים טובים:
 וירד ר' אליעזר וכו' ר"א ור' יהושע אמר מורכן הבית היו
 דבימי רבן יומאן בן זכאי רבס קרב הבית: התענו כלומר
 עשו תשובה: דמפרסמא כטל הוא גלוי לכל ישראל על
 יד שכהנו בו המנהג והסקינן בו כשל תורה ולא ככון לנטלו
 עכ"ל. ומוסקינן בגמרא והלבנתא בטלה והלבנתא לא בטלה
 קשיא הלבנתא והלבנתא. לא קשיא כאן במנוכה ופזרי'
 כאן בשאר יומי. וא"כ לפי זה אינו כדפרי דברי הראב"ד
 בשביל סתירת הר"ן שהקשה לפי סברת הראב"ד זל שלא
 אמרו שבטלה מגילת תענית אלף לענין תענית יסוד אבל

לא לתענית כבוד מאי מקשה רב כהנא מועטא שגזרו תענית כבוד בלוד כמנוכה דהא אף לפי רב ור' חנינא דסברו
 דבטלה לא אמרו רק לענין תענית יסוד אבל לענין תענית כבוד מודו שלא בטלה דל שאין כ"כ הוכחה מרב כהנא הנקטן
 דלימא רב כהנא היה כבוד שדעת רב ור' חנינא שאמרו לא בטלה אין חילוק בין תענית יסוד לתענית כבוד דמשום זה
 הקשה מן הנרייתא מן המעשה של גזרת תענית לוד אבל עיקר הוכחה מן התרנן שלא היה מותר זה דיש חילוק בין תענית
 כבוד לתענית יסוד כוכל לומר באמת היה יכול לתרץ לחילוק זה אך יותר טוב להשיב שאני מנוכה דלפי האמת אין חילוק
 במנוכה בין תענית יסוד לתענית כבוד כמו שאמר במסקנא והלבנתא בטלה מגילת תענית בר מחנוכה ופורים. אבל אם
 היה משיב לו דמשום זה אמרו להם ר' אליעזר ור' יהושע צאו והתענו על מה שהתעניתם משום שגזרו התענית זה בכבוד
 וא"כ משום מה דאכור להתענות בזו תענית כבוד אבל תענית יסוד מותר להתענות בו וזה אינו לפי האמת דמסיק
 דכמנוכה ופורים אסור להתענות בהם אף בתענית יסוד לכן השיב ר' יוסף תרנן זה לפי האמת דמסקינן שאני מנוכה
 ופורים וכו' וא"כ מזה אינו מוכח כ"כ לומר כדברי הר"ן. אבל סברת הראב"ד זל מוכח ספיר ומסתכת תענית לפי
 האמת מרב קמין עמנו וגם מרבנן שאמרו לו קדא מאי אמרו ליה רבנן והא יום טוריניוס הוא הא בטלה מגילת תענית
 בימי רב קמין ועוד למה השיב לו רב קמין יום טוריניוס גופיה בטולי בטלה ולמה לא השיב להם דכבר בטלה מגילת
 תענית דהא האמת כך הוא שבטלה מגילת תענית ואדרבא כתשובתו רב קמין להם יום טוריניוס גופיה בטלה יש
 לטעות

חידושי של מהרא"ה פרק אחר עשר

לשטות ולומר דאם לא היו מצטלים יום טוריינום נופיה הוה אסור להטעמי' אפילו לאמר המורנן וזה ליתא לפי האמת
 שק"ל שבטלה מגילת תענית ויהי שכתב הר"ן ז"ל דנבי למיקום אדעתיה אי עביד הכי משום דסבר בטלה ואחר ואמר
 ליה דאפילו למ"ד לא בטלה דיום טוריינום נופיה בטלה עכ"ל זהו דומק גדול דלמה להם למיקום אדעתיה אי עביד
 הכי משום דסבר בטלה דפשיטא עביד הכי משום דנביירב נחמן כדר כפסק הלכה דבטלה ומגילת תענית כמו שכתב
 הרא"ש ז"ל כהר"ן לכן דעת הרא"ש ז"ל שמיכים עם דעת הראב"ד ז"ל כן כ"ל: אבל מ"מ קשה לי על דברי הראב"ד ז"ל
 שחילק בין תענית צבור לתענית יחיד דהא משמע דלמ"ד שבטלה מגילת תענית אין חילוק בין תענית יחיד לתענית
 צבור ובטלה מגילת תענית מכל וכל ואפי' תענית צבור גוורין בו דהשעם של רב ור' תיבא דאמר דבטלה הוא מן הפסוק
 כה אמר ה' כבאות נוס הרביעי ונוס המישי ונוס השביעי ונוס העשירי יהיה לבית יודם ששון ושמוחה בזמן שיש שלום
 יש שמוחה אין שלום אין שמוחה ויש נוס והכך כמי כי הכי ונוס הרביעי ונוס המישי כולם הם תענית צבור ואפילו הכי
 אמר אין שלום היינו אחר המורנן בטלה מן השמחה ויש נוס היינו נזמות אלו לבזור תענית אפילו בצבור ואמר על זה
 והכך פי' שאר ימים של מגילת תענית דומים הם כי הכך משמע שבטלה ומגילת תענית מכל וכל ואפי' תענית צבור מותר
 להתענות בהם: ונ"ל ליישב דלאו דווקא אמר והכך כמי כי הכי להיות דומים לכל חילוי ואפילו לענין תענית צבור
 כמי לא למקצת הם דומין דהיינו לענין תענית יחיד דאף רב ור' תיבא סברו סברה זו דלתיבהו דבנין בית המקדש דנביי
 המורנן הראשון היו ונתעבים נזמות אלו וכשכבכה בית שני היו ימים טובים וכשאוהב וכתב הבית שכי קורו הימים אלו
 למיקום הראשון ומותר להתענות בהן בצבור כמו שהיו בימים הקדמוני' בימי המורנן הראשון אבל הכך ימים של מגילת
 תענית באותן הימים לא היה בהן תענית צבור קבוע בתחילה אלא אי שהיה רונה היה מתענה בו תענית יחיד או תענית
 צבור כשאיירע לישראל ח' נזרה באותן הימים היו מתעבים תענית צבור ואס"כ עשאוהו סכומים ז"ל ימים טובים מקמת
 הכיסים שנעשה בהן ואסרוהו להתענות בהן הן יחיד והן צבור ואס"כ א"כ כשבטלה מגילת תענית בטלה מתענית יחיד
 אבל צבור לא בטלה דאף בזום השביעי ובזום העשירי אם לא היה קודם בנין בית שני תענית צבור ג"כ לא היה בטלה
 מגילת תענית שלהם לאמר המורנן הבית שני לבזור בהם תענית צבור אבל לענין תענית יחיד הם דומין לנזמות אלו
 בזמן שאין שלום נוס ה"ג ג"כ בימים אלו של מגילת תענית בזמן שאין שלום היינו לאמר המורנן נוס היינו תענית יחיד
 אבל לא תענית צבור: אבל רבי יוסקן ור' תיבא סברי שאין להם דמיון כלל להכך נזמות שבבבנו בכסוק נוס הרביעי ונוס
 המישי דהני תליכהו דמוזכא דבנין הבית פי' כשכרבו הבית ראשון קבעו נזמות אלו וכשכבכה בית שני בטלו והיה להם
 לשון ולשמוחה וא"כ הסדרת נזמן עכשיו כשכרבו בית שני קורו למיקומם ומותר להתענות בהם אבל שאר ימים של
 מגילת תענית בתחילה לא קבעו אותם מקמת בנין הבית א"כ אף לאמר המורנן אינם בטלים ואסור להתענות בהן
 אפילו יחיד ודו"ק יוכן כ"ל פשוט לדעת הראב"ד ז"ל:

מסכת מגילת תענית פרק שנים עשר

אדר בתמני' ותשעה באדר א יום תרועת מיטרא
 ואם התריעו בראשון למה התריעו בשני יא
 ראשון משנה זו ושני משנה אחרת ולא כל הכתוב
 בבבלי' דזאת ראשון הוא ראשון שני הוא שני שלישי הוא
 שלישי אלא הפסוק להם חדש ראשון וכל שיש בו: בהרין
 עשר ביה יום מוריינום שחפס את דוליינום ואתפפוס
 אחיו ב בלודקייא אמר אם מעמיו של חנניה מישאל
 ועזריה אהם יבא אלהיכם ויציר יאחבב' מידי כדרך
 שחציל לחנניה מישאל ועזריה מיד נבוכד נצראמר לו
 חנניה מישאל ועזריה צדיקים כשרין היו ונבוכד נצר
 סלך הגון היה וראוי לעשות נס על ידו אבל אחה מלך
 רשע אחה ואין ראוי לעשות נס על ידך ואנו הייבין סיחה
 ואם אין אחה חורגנו הרבה ארונים יש למקום הרבה
 דובים הרבה אריות הרבה נחשים הרבה עקרבי' שיפגעו

פירוש של מהרא"ה

א יום תרועת מיטרא לירד מטר בזמנו' ואם התריעו
 בראשון למה התריעו בב' למה ב'טעמי' קס"ד שהיו מתריעין
 שני פעמים על שנה זו ושני לא על שנה אחת לא ראשון
 משנה זו והשני משנה אחרת לכן אמר ולא כל הכתוב
 במגילה הזאת ראשון הוא ראשון וכו' דלא היו מתריעין
 השני פעמים על ענין אחת על שנה זו אלא השניה על שנה
 אחרת וא"כ אין שייך לומר בזה ראשון ושני אלא תפסו
 להם קדש ראשון וכל שיש בו: דהיינו אם היתה השנה
 מעוברת א' ראשון משנה זו פי' אדר ראשון משנה זו ושני זו
 אדר שני משנה אחרת וכו': את לנלייכום ואת פסום אחיו פי'
 רש"י ז"ל דקיים נמורים היו: ב בלודקייא היא לוד
 והיינו דאמרין בכל דוכתא הרוני לוד אין כל נריה יכולה
 לעמוד במימתן בן עקן ויש אומרים שנהרגו על בתו של
 מלך שמתחת הרובה ואמרו יהודים הרובה וגור גזירה

על שוכאיהן של ישראל ועמדו אלנו וכדו את ישראל ואמרו
 אנו הרגנו והרג המלך אלנו כלבד עכ"ל רש"י ז"ל ג
 ואם אתה הרגנו שם במסכת טענית נרם הכי אלף לא
 מסדוהק"כ"כ בידך אלף טעמיד לפרט דמינך מידך אף
 על פי כן הרגנו וכו' ד דיופלה של דומי מפרש רש"י ז"ל
 שני פרים וכן מסדוהק"כ של מלכים למן פרים : ה
 בגזירין מקלות כמו גזירי עצים : ו ובקשות זה ענין
 גדולים : ז עשו אותיות טוב ולמטה אלף הכס של
 טורייכום לא מסיים עשו אותנו יוס טוב כל משום דנמרא
 מסכת טעני' אמר יוס טורייכום נביה בטולי' מנטל הואיל
 ונהרגנו שמייה ואסיה אסיו ומפרש רש"י שם מסדיים
 היו ולא פירוש מי הם דלוחו שאכל הכריה טירו היה ולא
 שמי' אלף ה"ט של כקנור נשאר במקומו כמו שאר ימים
 טובים של מנילת חכית עד שצאו האמרוכים וצטלו
 מנילות תענית : וז"ל לסי המבכה לשמעתה' שצטלה
 יוס טורייכום ה"ט שצמו על הכס של קנור מיירי בכל
 ענין דלא למסכד דלא להמכסה ולא ככרת המקשן
 שרפה לאוקמה המתנימן כרנן דוקא וה"ט שצמו מתמילה
 על הכס של טורייכום מיירי לענין דלא להמכסה ולא
 למסכד ובגמר' גמדה ט"ט של קנור ל"ט של טורייכום וא"כ
 לפי זה גם ה"ט של קנור מיירי לענין דלא להמכסה ולא
 לענין דלא להכפד אלף מיירי בכל ענין אפי' דלא למסכד
 והמתנימן של מסכת מנילה של אעפ"י שאמ' מקדמיין ולא
 מאמרין מותרין בהכפד ובתענית אמר אלף דכ"ע או
 כרנן או כר'ויס ודוק בשמעתה' : בירושלמי מסי' וכתב
 מלמטן הפה שדיבר באשמה והיד שפסטה נראה תליון
 בקוטטש בגד ירושלים : ו אלא שגאולת מצרים נהגת
 שצעה אע"פ שחידשו אותה אע"כ יש חילוק בינו ובין
 גאולת מצרים זוה כהגת שצעה וזה יוס אמר : ז
 ד"א ומה גאולת מצרים וכו' כלומר שלא קדשו מגאול' מצרי'
 למדו ק"ו לעשותו יוס טוב : ח אמר ר' יהושע בן קרחה
 מיום שמת משה לא עמד כניא ומידש וכו' סס בירושלמי
 כשטלם מרדכי לכתוב בספר לקיים את ימי פורים האלה
 כמה וקיים וכנאים היו מנעטעים על זה אמרו כתוב לה
 במנות אשר צוה ה' את משה אותו המנות שנכטונו מפי
 משה כך אמר לנו משה אין כניא אחר עמיד למדש לכס
 דבר מעמה ומרדכי ואממר מנעטים למדש לנו דברי' לא
 וזו משם כושאין וכומטין דבדר עד שהאיר הק"כ"ה את
 עיניהם

בנו ג ואם אתה הרגנו עתיד הק"כ"ה להבוע דמינו
 מידך : אמרו לא וסני' משם עד שבאת עליו ד דיופלה
 של רומי ופצעו את מוחו ה בגזירין ו ובקעות :
 בתליכר כיהיים נקנור אמרו נקנור אחד מאפרכי של
 מלכי יוונים היה עובר לאלכסנדריא בכל יום ויום וזיה
 מניף ידו כנגד ירושלים וכנגד בית המקדש ומחרף
 וכנרף וכנאץ ואומ' סחי פלובידי ואהרוכ את הסגול
 הזה וכשגברה מלכות ברת השמונאי ונצח"כ ובנסו
 לחילות שלו והיו הרג' ער שהגיעו לקרובין שלו והתכו
 את ראשם וקצצו את בהונות ידם והגליהם והתכונת
 ראשו וקצצו בהונות ידיו ורגליו ותלאוהו נגד ירושלים
 וכתבו מלכתן הפה שדבר בגאווה וידים שהיו מניפו' נגד
 יהודה וירושלים ועל בית המקדש נקבה זו העשה בהם
 ובאותו היום שעשו לוכך ז עשו אותו יום טוב :
 בארבעה עשר ביה ובחכשה עשר ביה ימי פוריא אינו'
 דלא לכפד ימים שנעשו ביום ניסים לישראל על ידי
 סרדכי ואכתר ועשאוים ימים טובים : ק אמר ר'
 יהושע בן קרחה מיום שכת כשה לא עמד נביא וחדש
 כצוח לישראל הון ככמות פורים ז אלא שגאולת
 מצרים נהגת שבעת ימים וגאולת סרדכי ואכתר אינה
 נהגת אלא יום אחד ז ד"א ומה גאולת מצרים שלא
 נגזרה גזירה אלא על הזכרים גאולת מרדכי ואכתר
 שנגזרה גזירה על הזכרים ועל הנקבות מנעו ועד וקן טף
 וגשי' ביום אחד על אהת ככה וכמה שאנו חייבין לעשו'
 אותם ימים טובים בכל שנה ושנה : בארבעה עשר ביה
 שרין למנא שור ירושלים דלא לכפד כפשי שכתרוהו
 אויבים וכשהחילו לבנותו אותו היום עשאוהו יום טוב
 ששכחה היא לפני כקום שירושלים נגנת שנ' כה אמר
 ה' שבתי ציון ושכנתי בתוךך ירושלים ונקראה ירושלים
 עיר האמת הר' הצבאות הר הקדש : ואומר שבתי
 לירושלים ברחמים בתי יבנה בה נאם ה' ונמר ואומר
 הוא יבנה עירי ונלותי ישלח לא במחיר ולא בשוחד אמ'
 ה' צבאות : בשבעה עשר ביה קמו עממיא על פליטת
 כפריא במדינת בליקות וביה ונדאי והוה פורקן לבית
 ישראל שכשירד ינאי המלך להרוג את החכמים ברהו
 סלפנו והלכו להם לסוריא ושרו במדינת קוסליק
 ובנסו האויבים עליה שבאוהו מקום וצרו על הם להרגם
 והזיעו בהם זיע גדולה והכו מהם מכה רבה והשאירו
 בהם פליטה והלכו להם לבי' ובדי וישבו שם עד שהשכה

ברחו משם י רבי יהודה אומר כוס קשור היה להם בפחה וכל מי שהוא רואה אותו כמדונה שאין שם יהודי וישבו
 להם עד השכה וברחו להם ובאותו היום שברחו משם עשאוהו יום טוב : רבי חירקא אומר יום שנכשו אויבים
 לחרון הבמי ישראל עלה הם והשחית שליש גיטו : בעשרים ביה צמו עמא לכמרא ונחת להון מפני שחיה רעבון

צ"מיהם ונזלו אותה כחוב תורה וככתיב וכתובי' הלא
הוא דכתי' יחית' ה'א' וזה כתוב וזאת וכרן כס' זאת תור'
כה דתימור וזאת התורה אשר שם וזה לפני בני ישראל'
זכרון לו הכתיב ויכתב ספר הזכרון לפני ליהוה יונ'
וכתב לו הכתובים ויזכיר אתם קיים את דברי המורים
האלה וככתב בספר: ט זאו והכניסו תנודי פסמי' שהם
במזירות ושל קרם ומטלטלין אותם שלא יתקו כנשמים
וכיודשתי אחר ע"ז הדה אונדה ערב פסמים הזוגם אחר
שם עיקר התפלה היה שירוב נשמים בעונתן וכך הוא שם
ההדי' וכתפללו ולא ירדו נשמים אמר רבי יוסי כי ר' בון
שלא בא בעונה: י יא אמרלו רבוננו של עולם ראינוך לא
כמות' שם חמשת תענית דק' ג פירק שלישי גרם אמרו
לו תלמידי ר' ראינוך ולא כמות חפשי רש' אל מראה אותך
ולא כמות כנימותא השתדל שלא כמות ברעב מפני עזרת
נשמים עב' ואל' כ מראה לברום הכא ג"כ אמרו לנו סתם
כמו בסמוך ומ"מ י' ליישב נרסת סלבו שאמרו זה למונה
המעט דרך בקשה לאל שיראו אותו למונה המעט ולא
יוותו: יב התחילו הנשמים יורדין כמלא פי חכיות שם
גרם ההדיא התחילו הנשמים יורדים כועף עד שכל טיפה
נשיבה כמלא פי חכיות: יג פר הודיות להתוודות עליו
ונשה לו סמיכה והביאו שלמי' טובי כוון הכית היה: נשם
בירושלמי גרם בעשנה ונס הוא כתלמוד ככלי מסכת תעני
אמר להן זאו וראו אס כמותי אכן הטועים ואמר במרא
בירושלמי אמר להן כשם שאי אפשר לאכן הזאת להימנות
מן העולם כך א"ל להתפלל על הנשמים טיבמו להם אלא
זאו והביאו לי פר הודיות וכו': יד אלו היה שנים כשני
אליהו גזרת עמדת נשמים ומפתח של נשמים בידו של
אליהו: יו לא תמצא שם שמים מתפלל בתויה שאליהו
כשבע מו' א' אס יהיה השנים האלה על ומטר כי אס לפי
דברי ואתה כשבע שאין אתה זו עד שירדו נשמים כמלא שם
שמים ומתפלל על ירך דזה או זה באלילי שבועת טרא וזס
בירושלמי נסיים לא כמדת מביא את הרבים לירי קילול
השם שכל הוציאת ההדי' לירי קילול השם כדרך כידו וכו'
ואמר לו ואין הק"ה מטפל בנזירתו מכני נזירתו של כדוק
ואמר לו הן הק"ה מטפל בנזירתו ומכני נזירתו של כדוק
ואין הק"ה מטפל בנזירתו של כדוק מכני נזירתו של
כדוק מתירו ומששם שם כפירוש על בירושלמי בתו' בשלמא
הק"ה מטפל בנזירתו מכני נזירה כדוק ואל' כזה כיחא
לומר לך תירוק שלא היה קילול שם אף על פי שהיה כשבע
להעביר הנשמי' אפי' כדוק יכול לנטל אותו אבל לנטל
נזירת כדוק אחר מפני נזירת כדוק מכירו זה אינו דהא

ובצורת בארץ ישראל שלש שנים זו אחר זו: והתפללו
ולא ירדו נשמים וכיון שראו שיצא רוב אדר ולא ירדו
נשמים הלכו להם אצל חוני המעגל אמרו לו התפלל
שירדו נשמים אמר להם ט צאו והכניסו תנודי פסמי'
בשביל שלא ימקו התפללו ולא ירדו נשמים ענ עונדה
וזמר כתובה כדרך ששעה חקוק חביא שנאמר על
משמרת' אעמדה ואתיצבה על מצור ואצפה לראו' מה
יבדך בי ומה אשוב על תוכחתי אמר רבוננו של עול' בניך
שמו פניהם עלי שאני: כ כן בית לפניך נשבע אני
בשך הנדול שאינו זו מכאן עד שתרחם עלי בניך
התחילו הנשמי' יורדין טיפין טיפין יא אמרו לו רבוננו של
עולם ראינוך לא נמות כסבורין אנו לומר אין הנשמים
הללו באין לא להחיר שכועתך אמר להם בניא תמותו:
אמר רבוננו של עולם לא כך שאלתי אלא נשמי בורות
שיחן ומעירות יב התחילו הנשמים יורדין כמלא פי
חכיות ושערו חכמים טפה אחת לוג אמרו לו ראינוך לא
נמות כסבורין אנו לומר אין הנשמים הללו באים אלא
להחריב את העולם כולו אמר להם בני אל תמותו אמר
רבוננו של עולם לא כך שאלתי אלא נשמי רצון וברכה
ונרברה ירדו כחקן עד שעלו ישראל פירושולים
להר הכירט מפני רוב הנשמים אמרו לו כשם שהתפלל'
עליהם שירדו כך התפלל עליהם שלא ירדו וילכו להם
אמר להם אין מתפללין על רוב הנשמים אלא לכו
והביאו לי יב פר הודיות הלכנו הביאו לו פר הודיות
סך שתי דיו עליו והתפללו ואמר רבוננו של עולם ראת
עמך ישראל ונחלתך אשר הוצאת בכחך הגיבול ובחוקך
הנטייה שאין יכולין לעמוד לא ברוב כעסך ולא ברוב
טובך: כעסת עליהם אין יכולין לעמוד חשפעת עליהם
טובך אין יכולים לעמוד יהי רצון מלפניך שיהא רוח מיד
נשבה הרוח ותפזרו העינים וזרחת הארצה ונתגברת
הארץ ויצאו הכל לשרה וראו את המדבר שהוא מלא
כמתן ופטירות שלה לו שמעון בן שמח אלמלא חוני
המעגל אתה גבורני עליך נידו יג לא היה שני בשני יאהו
יד לא נמצא שם שמי' מתפלל על ירך אבל מה אעשה
שאתה מתחטא לפני המקום כבן שהוא עו מתחטא
על אביו ויושה לו רצונו אמר לו הביא לי חמין והביא
לו הביא לו צונן והביא לו תן לי אנונים ונתן לו חן לי
רמוני ונתן לו תן לי אפרסקין ונתן לו על ירך הכתוב אומ'
ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך ואתו היום עשאוהו יום
טוב: לפי שאין הנשמים יורדין אלא בזכותן של ישראל
שנאמר יפתח הלך את אוצרו חשוב לך בזכותך ובך
הדבר תלוי: ואמר ונברכו בך כל משפחות האדמה
וברעך: בך בזכותך הנשמים יורדין והטללים יורדים

התם ליהוה אשתבע להיפך וא"כ איך ינטל גזירת דקין אמר
 ומכיו דקין מכירו מאי אולמי האי מהאי עכ"ל: טו
 מתקטף לטון קטף כלומר היו הולך ומטא: טז ומעשה
 שמתענו בימי שמואל הקטן וכו' מברון יש כאן וכו' כמו
 שהגהתי וכן הוא בספ"ג דתעמי וקת קשה הא זה מעשה
 לכתור למעלה אמר ששאוהו יום טוב על שמיעת התפלה
 של חוכי המעטל ואמר כך אמר במעשה ב' והו סימן רע
 שלא כמן פרנסתו אלא עד שיבכה ויתמכן לכניו ואין לך
 מער גדול מזה שהיה רעונן ובגורת ג שנים ולא נענו עד
 שחוכה המעטל עב עונה ועוד בתוכה: וי"ש ליישב
 דומסו זה עשאוהו יום טוב שאם לא היה חוכי המעטל
 שהתפלל עליה היו מתים ברעב כמו שאית' ביובכת תענית
 ששלמו לו לשכת הגוית ימלט אי נקי דור שלא היה נקי
 מילטמו בתפילתך וכן מפרש שם רש"י בהר"ה שמיים אי"כ
 יורדין לא בזכותן של ישראל פי' כשהם זוכים כמ"ס שכתוב
 אם במקמי תלכו ונתמי גשמכם בעמם ואין גריבים איתם
 לעווק ולנער את עממכם אלא מיד אינו כותן לכם שמים
 ועל זה עיימי ראה חמשה שמואל הקטן שאל פי' שנטענו
 קודם הכן המה וסנרין היו שמואל וסנרין היו שמואל וסנרין היו
 ואיני אטנה אטפ"כ אמר להם שמואל אנושל לכם משל
 לעבד שדקש פרם מרדו וכו' ובמעשה אמר נושל למלך שבעט
 על בניו וכו' וכאן נעבו בתפלתם ג שנים עד שנטענו
 עליהם חוכי המעטל כ"כ א"כ בזה מוכח שלא היה להם
 זכות וראויים היו למוט ברעב ואל"כ עשה להם הק"נה
 כס גדול והניל אותם הק"נה ממות למיים לכן נשפלה זה
 ששאוהו יום טוב כמו' יצאית מזרים ושאר כיה' כיו' בזה
 וק"ל: יז עד שיבכה ויתמכן שם גרם עד שיתקמק
 וינטער והיה היא: יח שבת הוא להם שטידין לא קראו
 ובסנו: יש עד שיבכה ויתמכן לכניו שם בנמר מ"סיים ושמואל הקטן שבת של כבוד היכי דמי אמ' משיב הרוח וכשז ויקא
 אמ' מוריד הגשם ואתא מטרך: כ דלא יעידון שלא יהו גריבין ליבטל מתלמוד תורה שנגזר עליהן שלא יעסקו בתורה:
 כא הפינוגי בליה ענקו כך מתרמא בתה"ל כל לשון טעוה וזעקה לשון כנייה: כב אי שמים גרבינן איהו ה'
 להק"נה היו זועקי' על אותם שגזרו עליהם גזירות קשות והיו אומרים להם לפני הק"נה וכו' איהיכס וכו' עכ"ל של
 רש"י ז"ל ומתקנות מוכר' פי' אמר משום דקשה להם על כירוש רש"י ז"ל דלא מוכרש כלום באי שמים מה היו זועקים לכן
 מוכרש' אי שמים כירוש שמים להק"נה היו זועקים למה יאמרו איה אלהיכס ולהם אומר וכו' לאו אחיכס אכמנו עכ"ל.
 כירוש אי לשון איה זועקי' לשמים: כג לכן כל איכס דאית' עלוהי וכו' שם בנמרך בתפלת תענית כדק רישון דק י"ב
 אימת מקביל לה פי' התענית רב אמר בתפלה ושמואל אמר בתפלת המכה אמר רב יוסף בווטיה דמטול מסתבר דתיב
 במגילת תענית לכן כל איכס דאית' עלוהי מקדמת דכא ייכר מאי לאו ייכר עמנו וכלו ומשכי לא ייכר עמנו: כד י"ג איה
 ד' קייא וז' שמוען בריבד אמר ייכר וסד אמר ייכר מאן דאמר ייכר כדאמרין למאן דאמר יאכר מאי היא דתיב
 במגילת תענית כל איכס דאית' עלוהי מקדמת דכא ייכר מאי לאו ייכר עמנו וכלו ומשכי לא ייכר עמנו: כד י"ג איה
 כד י"ג איה לא קבליה ואי לא קבליה עליה בתפלות המנח לא דמי להכך י"ט אמר דמעקר תעני' כשי לקבולי בתפלת המנח עלוהי
 ואי לא קבליה עליה בתפלת המנח לא עשה ולא כלום ייכר לשון ואכרה איכר: כד בגלגלותא איכר דאמר לישון כד
 שקבל עליו להקטנו כיון דממתי ידי' ה' דמתרמין אריות בכלו ידו ואין ד' מודה עכ"ל של רש"י ז"ל ועיין בקדמו' שלי:

בזוכך י ואומר ונתתי נשמכם בעהם: טו ומעשה
 שנתענו בימי שמואל הקטן וירדו להם גשמי' קודם הגין
 (ס"א החמה כסבורין העם לום' ששבת של צבור הוא אמ'
 להם אכשול לכם לכה ד לעבד שניקש פרם מרדו א"ל
 לו חגולו ואל אשמע קולו שוב שמ' ה' הקטן גור
 העני' וירדו להם גשמים אחר שקיעה) החמה
 כסבורין העם לוכר' יש שבת הוא להם אמר
 להם דרי אחם דומים לכלך שבכם על בנו' אמר
 לאפ' מרופוס שלואל החן פרנסתו י' ער' שבת
 והחן לפני: בעשרים וחמניא ביה אחת בשורתא
 שבתא ליהואי' כ דלא יעידון כהגמי אוריתא דילא
 לככרד לפני שגורו כלכי יון על ישראל שלא יעסקו
 בחורה ושלא יכולו את בניהם ושלא ישרו את השבת
 ויעבדו לאילים ובניה כרותה לישראל שלא ימוש כפר
 חורה דחוכים' שני' לא השכח כפי' זרעו ואומר אם
 ימוש רחוקים האלה כלפני ואניזאת ברי' חיתותם עו'
 מה עשה יהודה בן שמוע וחבריו עמדו והלכו אצל
 כסבורי' אחת שכל נדוהי פנוגי כצוין אצלה ונטלו
 עצה כמנה אמרה להם באוהי פנוגי כליליה עבדו כל
 והיפנוגי כליליה כן אי שמים לא אחיכס אנהנו לא
 בני אב אחד אנהנו לא בני אב אחת אנהנו מהנשתנינו
 מכל אופה ולשון שאהם גזרו' עלינו גזרות קשות ולא
 זוז מצב עד שותירו לום' שלש בצות לכול את בניהם
 ולעסוק בגורה ולשמור את יום השבת וש' יעבדו
 לאילים אוחו הינם שרתירו לרם' שלש בצות הללו
 עשאוהו יום טוב: כג לכן כל אינש דאית' עלוהי כן
 קרבח דנא יאכר כד בצלו כיצד יהוד' שקבל עליו
 העניו

תענית להיות מתענה בשני ובחמישי הרי זה מתענה
 ומשלים פניו בו ימים טובים אלו הכתובים במגילת
 תענית הרי זה מספר זה הכלל כל שנדרו קור גזירותיו
 תרחה גזירותיו מפני נדריו ואם גזירותיו קודם נדרו
 ירחח נדרו מפני גזירותיו ואין בין אדר הראשון לאדר
 השני אלא קריאת מגילתו שלוח מתנות לאבינוים רבן
 שמעון בן נמליאל אומר כל מצוה שנוהג באדר ראשון
 אינה נוהגת באדר שני הוץ מן ההפסד ותענית שנוהג
 זה בזה :

וכותבין

כל איכא דאיתו עלויה מן קדמת דכא יאסר בגלו:
 שם במסכת תענית פרק ראשון דף י"ב אימת מקביל
 לה התעני רב אמר במכסה ושנוא אמר בתפילת המכסה וכו'
 מפרש רש"י ז"ל רב אמר במכסה בומן המכסה ואפילו בשוק
 אומר הריני תמר בתענית ושמואל אמר בתפלת המכסה
 בסופה תוסף רזוי ותסוכי עד שאומ' הריני תמר בתענית
 ודוקא כקט מכסה נעז' דסמוך לתפיל' יום תעניתו לאפוקי
 תפלת יוצר דיקא כמי מדפסק שמואל ופליגי אדרב דאמר
 בומן המכסה שיעורא יתירא ותוספת ז"ל מפרשים יאסר
 בזלף הוי לשון אסור שאזכר את עצמו ויאסר הוי לשון
 הרהר כלום יסוד מן הכדר יהיה מותר לאכול למחר שיהיה יט
 ואין להתענות עכ"ל :

וא"כ כלל לנרום כאן במגיל'
 תענית יאסר סתם ולא בגלו דאל"כ הוי דברים סותרין זה את זה כדבריתא גופא שאמר א"כ זה הכלל כל שנדרו קודם
 גזירותיו תרחח גזירותיו מפני כדרו ומשמע סתם כל שנדרו קודם אפילו לא קבלו בשעת תפלת המכסה וכן מפרש רש"י
 ז"ל ועל זה אמר א"כ כיצד יקוד שקבל עליו תענית להיו מתענה בשני ובחמישי הרי זה מתענה ומשלים אלו ימים טובים שאין
 צריך לקבל דוקא בתפילת המכסה דא"כ שצריך לקבל בתפילת המכסה ה"ל כפי הריהו מן מקבל עליו בתפילת המכסה וזשלי"א ע"כ
 שדי בקבל שקבל כבר עליו להיו מתענ' ועל זה אמר כל איכא דאיתו עלויה מן קדמת דכא יאסר כלום יהא באסורו אפ"י
 שפגע בו יט או הכתובים במגילת תענית אפ"כ הוא באסורו דמן קדמת דכה * וכן הוא מוכח מן היקשן שמקשה
 מאי לאו יסר בגלו ואם הנדרסא שלפניו הוא אימת למח' אמר הלשון מאי לאו הא כתיב בפירושו יאסר בגלו : וכן הוא
 מוכח מדברי הפוסקים ז"ל וז"ל בסור א"כ הלכות תענית סימן תקס"ב אימתו מקביל רב אמר במכסה כשיגיע זמן המכסה
 יאמר הריני בתענית יסוד למחר ושמואל אמר בתפילת המכסה פי' ר"מ שיאמר בשמוע תפלה הריני בתענית יסוד למחר
 יהי רצון מלפניך שתקבלנו בזהב וכו' ור"ף פסק כשמואל והראב"ד פסק כרב וכיון דאיכא פלוגתא דרבנותא טוב שלא
 להפסיק בתפילה עכ"ל וכתב ב"ז ז"ל כן פסק הרמב"ם ז"ל כשמואל והראב"ד פסק כרב * וז"ל הראש הראב"ד כתב הר"ף
 פסק כשמואל משום דאמר רב יוסף כוותיה מסתברא ולא משום דלא פסק הלכתא אלא מסתברא אמר וכיון דתבי בהדי'
 ללא כרב יוסף מדמי סברא דליה וקיימא שמעתתא בין רב ושמואל וקיימא לן הלכתא כרב כן נראה לי וכן עמא דרב
 עד כאן דברי הראב"ד עכ"ל של ב"ז ז"ל : **וא"כ** משמע לפי דברי הראב"ד לנרום כאן יאסר סתם ולא בגלו איבא
 דכ"ע אפי' לשמואל דאל"כ שפליגו בנרסאות דלשמואל היה הנדרסא יאסר בגלו ולרב היה הנדרסא יאסר סתם א"כ למה
 כתב הראב"ד ז"ל דמכס הדרייתא נראה דברי שמואל מכל וכל הא היה לו הנדרסא יאסר בגלו אלא עכ"ל דלא קאמפלגי
 אלא את אמר יסר משמע לשון ואסרה איכא עכשיו בתפילה כך סבר שמואל וחד אמר יאסר משמע יהיה אסור אפילו אם
 קבל עליו קודם לכן וא"כ כדאן נרס יאסר בזלף א"כ בגלו אינו ככון דוה סותר את זה כן כ"ל ברור :

ומה שהקשה הב"ז ז"ל על סור וז"ל איני יכול ליישב לפי מה שפי' רש"י ז"ל בדברי רב ושמואל שכתב במכסה בומן המכסה
 ואפילו בשוק אומר הריני תמר בתענית ובתפילת המכסה א"כא דשמואל בסופה תוספת רזוי ותסוכי עד
 שאומר הריני תמר בתענית ודוקא כקט מכסה משום דסמוך לתפיל' יום תעניתו לאפוקי תפלת יוצר דייקא שכתב
 שמואל ופליגי אדרב דאמר בומן המכסה שיעורא יתירא עכ"ל אמר דשמואל בתפלת המכסה דוקא קאמר וכיון שכן היאך
 כתב רבינו כיון דאיכא פלוגתא דרבנותא טוב שלא להפסיק בתפלה שכתב יוצא ידי כולם וליתא דהא כתיבין
 דפסק הלכה כשמואל בתפלת המכסה בעי בדוקא * וגם אין לומר שרבינו סובר כמו המדרבי דשמואל מודה לרב דאם
 קבלו במכסה קודם תפלת המכסה שפיר דמי' וכו' ש קודם לכן אבל רב לית ליה דשמואל ע"כ דלהוא פרושא צריך לומר
 דרב סובר דקודם תפלת המכסה צריך לקבלו אבל משהתחיל להתפלל תפלת המכסה לא מהני קבלה דאל"כ במאי פליגי
 וא"כ יקשה לנחמן דפסק כרב קודם תפלת המכסה דוקא בעיין והוה ליה לרבינו לכתיב כן בהדי' * ואיפשר לומר
 דסבר כפי' רש"י ז"ל ש"ק טוב שלא להפסיק בתפלה כלומר שלא לאומרה בשמוע תפלה כמו שפירש ר"מ אלא בסוף התפלה
 וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל שיאמר אחר התפלה תמר אהא בתענית דכיון דסמוך הקבלה לתפלת המכסה הוי ליה שואל
 בתפלת המכסה ויוצא ידי מכותו לדברי הכל * ויותר ככון לפרש דהבי קאמר מאמר שאין הכל מסכימים דהלכה כשמואל
 מוטב להכית דבריו ולאמון כדברי רב דלמא לית הלכתא כוותיה דשמואל וגמא נפסקי בתפלה אבל אי לא יושם

כה וכותבין בשטר אדר ראשון אלא שכותבין תניין וכו' לכאורה אין לזה פירוש כלל דנמאי קא מפלגי ת"ק ורבי יוסי ורבי יהודה עד שנואמתי גרסא בירושלמי אבל לפנין שמרות כותבין אדר הראשון ואדר

הספק התפלה הוה אמרינן דכיון דאיכ' פלוגתא דרבנן דהא דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד אבל משום הספק תפלה יש לאקוון דכדברי רב ולהכימי דברי שמואל כן כראה לי לפרש דבריו אבל אינו כראה בעיני משו' דמשו' זה דמלא להפסי'

השני אלא שכותבין אדר השני עקיין ר' יהודה אומר אדר השני כותב ת"ו ודיו' ובפירושו על ירושלמי כותב וז"ל כותב ת"ו ודיו פי' לרמוז באות ת"ו שהוא אדר תניין. ועם בירושלמי במוספת שקלים כתב בעל הפירוש וז"ל אבל מאתאי מונה דהכי ז"ל הא להלכה לא אבל לעביין שטר' כותבין אדר הראשון ואדר השני שני דברי ר"מ ר' יהודה אומר אדר הראשון סתם ואדר השני תניין ובהא פליגי ר"מ סבר אדר שני עיקר ור"י סבר אדר הראשון עיקר עכ"ל: וקשה לי על דבריו שכתב ובהא פליגי ר"מ סבר אדר שני עיקר ור"י סבר אדר הראשון עיקר דבשאלא איבא דר' יהודה ניחא דהוא אמר בפירושו

כה וכותבין בשטר אדר ראשון אלא שכותבין תניין ר' יוסי אמר אין כותבין אלא תניין רבי יהוד' אומר אדר השני נכתב. ומי כתב מגיל' תענית' סיעתו של רבי אל' עזר בן חנינא בן חזקיה בן גרין כתבו סגילות תענית. ולמה כתבוהו מפני שאין למודין בצרות ואין הצרות מצויות לבוא עליהם לא בזמן הזה שהם למודין בצרות והצרות באות עליהם אם היו כל הימים ריו וכל האנשים קולמוסים וכל בני אדם לבלרין אינם מספקין לכתוב הצרות הבאות עליה' בכל הנה ושנה: ר"א אין שוטתה נפגע ולא בשר המת מרניש באיזמל:

בתפלה דקאמר איני מניין דהא ק"ל שאלא אדם דכיון בשמוע תפלה ועוד דהא איפשר לאומרו בתפלה בלי שיפסיק בה דהיינו שיאמר אותה בסוף התפלה וכמו שכתב רבינו בסיומן תקס"ח שהותעבה בשנת יכלול ענינו באלהי נצור וזה הדרך הטוב וישר לזאת ידי כולם דלפי פי' רש"י שהנ' כפי פשט השמועה לרבו ודאי שפיר דמי לקבל בתפלת המנחה כיוכ"ש עכ"ל של ב"ב ז"ל:

ותמיה לי עליו שמאריך כאן שאינו מורך כ"כ דפשיט העור סובר כפי' רש"י שמקבל עליו התענית בסוף התפלה קודם לאי נצור וזה יוצא ידי כולם דאף רב

סליק הפרק שנים עשר

יהודה ניחא דהוא אמר בפירושו אדר הראשון סתם ואדר השני תניין ר"ל אין צריך לכתוב בפירושו אם הוא רונה לכתוב בשטר אדר ראשון' אלא כותב סתם אדר ונוסתמא הוא אדר ראשון דהו' עיקר ובשני צריך לכתוב דהו' תניין אלא לר"מ דאמר בתרתייהו צריך לכתוב ולפרש אדר ראשון ראשון ואדר שני שני א"כ מכלן שאדר שני הוא עיקר:

מודה לשמואל שיכול לקבל בתפלת המנחה ויהי שכתב הכי' בלשון ואפשר לומר דסובר כפי' רש"י כראה לי פשוט וזהו המשמעות הטור וכיון דאיכא פלוגתא דרבנן דהא שאל להפסיק בתפלה אלא בסוף התפלה כדי לזאת ידי כולם: וכמו' שהקשה הכי' ולמה לא יפסיק בתפלה דהא ק"ל שאלא אדם דכיון בשמוע תפלה כ"ל ליישב דזה קבלת התענית שמקבל על עצמו הוא בשגיל הנדר וא"כ ומה שכתב ר"מ יאמר בתפלת המנחה מוסר אהיה בתענית יהי רצון שתהא תפילתי ביום תעניתי ונקובלת עיקר הכוונה כדי לקבל עליו בתפלתו התענית כדאמר בגמרא איתת מקבלו רב אמר במנחה ושמואל אמר בתפלת המנחה ועל זה מפרש ר"ס פירושו ואגב שמקבל עליו התענית בתפלת המנחה

ובפרק הקונס במוספת כדריש סס על מתניתין קונס יין שאיני טועם לטובה כתעברה השנה וכו' אמר בגמרא סס דתני' אדר הראשון כותב אדר ראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר"מ רבי יהודה אמר אדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תניין. וא"כ סס הוא ניחא דנפרש ר"מ אדר שני כותב אדר סתם אבל לפי גרס' ירושלמי לא מוכח מירי אליבא דר"מ דאמר שני הוא עיקר דלימא דאדר ראשון הוא עיקר אבל לפי גרס' שלנו הוא יומר טוב דת"ק

סבר וכותבין. בשטר אדר אלא שכותבין תניין פי' כשרונה לכתוב בשטר אדר ראשון אלא שכותבין תניין וכו' לכאורה אין לזה פירוש כלל דנמאי קא מפלגי ת"ק ורבי יוסי ורבי יהודה עד שנואמתי גרסא בירושלמי אבל לפנין שמרות כותבין אדר הראשון ואדר השני שני דברי ר"מ ר' יהודה אומר אדר הראשון סתם ואדר השני תניין ובהא פליגי ר"מ סבר אדר שני עיקר ור"י סבר אדר הראשון עיקר עכ"ל: וקשה לי על דבריו שכתב ובהא פליגי ר"מ סבר אדר שני עיקר ור"י סבר אדר הראשון עיקר דבשאלא איבא דר' יהודה ניחא דהוא אמר בפירושו אדר הראשון סתם ואדר השני תניין ר"ל אין צריך לכתוב בפירושו אם הוא רונה לכתוב בשטר אדר ראשון' אלא כותב סתם אדר ונוסתמא הוא אדר ראשון דהו' עיקר ובשני צריך לכתוב דהו' תניין אלא לר"מ דאמר בתרתייהו צריך לכתוב ולפרש אדר ראשון ראשון ואדר שני שני א"כ מכלן שאדר שני הוא עיקר:

סליק הפירוש על פרק שנים עשר

חירושי של מהרא"ה פרק שנים עשר

המנחה אומר ג' י' רמון וכו' וההפלה אומר כמו למחר בתפלת עמנו וכו' ביום נוס תענית וא"כ אין זה נקרא שו"א
 אדם נזכרו בתפלה אלא כדי לאמר את עצמו באישר קבלת הכרז של תענית לכן לא יפסיק בתוך שמוע תפלה אלא לאמר
 התפלה קודם אלהי נכור וכמו שכתב הטור מי שמתענה בשבת יאמר קודם אלהי נכור עמנו : כן ב"ל נכור וכן הוא
 משמע בש"ע בהגהה של ר' משה איסרלש שכתב אחר שכתב הכ"ה הלשון של הרמב"ם ז"ל אימת מקבלו בתפלה המנחה אומר
 בשמוע תפלה או אחר פסיים תפלתו קודם שיעקר רגליו וכו' ועוד יותר לקבלו אחר התפלה משמעת התפלה כדי שלא
 להפסיק בתפלתו פי' אחר התפלה קודם אלהי נכור כדי לזאת ידי כולם כמו שכתב הטור וק"ל :

כתבו

תוספות ז"ל ואם נזירתו קודם לכדור תבטל נזירתו את כדורו אומר רש"י דמה נדדו מכל וכל ולא ישלם
 אותו התענית ובר"י מסופק בדבר יש להחמיר דדוקא אותו היום לא יתענה אבל ישלם אותו ליום מחר וכן
 יש לומר שלא להתענות בר' ובמכונה ובפורים דמאלו ודאי לא בטלה מגילת תענית : ואין בין אחר הכאשון לאדר
 השני וכו' דהיינו לכל הדברים לעשות סעודה גדולה וכן שאר הדברים שנוהגים בפורים ורבן שמעון בן גמליאל סובר
 כל המנוה שנוהגת באדר ראשון אינה נוהגת באדר שני חוץ מן ההספד ותענית שנוהגים זה בזה בטור כתב מחלוקת
 בין הפוסקים ז"ל וז"ל והא דיוס י"ד וט"ו לאדר ראשון והשני שווין בהספד ותענית היינו דוקא בשקראו המגילה וכו' ביום
 בראש להם לעבד השנה אבל אם לא קראו המגילה מותרין בהספד ותענית : ובספר המצות כתב שאסורים בהספד
 ותענית בכל השנים אפי' שלא קראו המגילה וכן יראה מדברי הרמב"ם ז"ל וכן כתב הר"ף ז"ל שצריך להרבות בו בסעוד'
 ב"ד אבל בט"ו כתב שאין צריך להרבות בו בסעודה וא"א ז"ל כתב כצדק הראשונה עכ"ל : וכפ"י ז"ל וטעם של
 הרא"ש מדאמרינן בס"ק דמגילה תן קראו את המגילה באדר הראשון וכתעברה השנה קורין אותה באדר שני ואין בין
 אדר ראשון לאדר שני אלא קריאת מגילה בלבד ומתנות לאביונים ובמרא אילפני תנאי בתלמי ומסיים בה ושווין
 בהספד ותענית שאסורים זה בזה וכתב הרא"ש ושוין בהספד ותענית לאסורים זה בזה פירש אם קראו המגילה ב"ד
 וכו' ביום עברו השנה אסור בהספד ותענית אבל בשאר שנה מעוברת כ"ל שומרת בהספד ותענית עכ"ל וכתב הכ"ה ז"ל
 פירוש על דברי הרא"ש ז"ל וז"ל ומה שכתב הרא"ש בו ביום ואם לא נראה להם לעבד עד אחר אותו היום פשיטא לאסור
 בהספד ותענית שמאחר שבאותו היום לא היה בדעתם לעבד ה"ל בזאת היום אחר שנים פשוטות עכ"ל :
ולי נראה דזהו פשוט ואין צורך הרב ב"י ז"ל להאריך בזה דפשיטא אם לא היה בדעתם לעבד אותו היום וסברו שבאע"פ
 פורים היום נעשו אותו י"ט נגזר בוודאי הוא אסור בהספד ותענית י' ואם באל לשמעין דאם עברו אחר אותו
 היום שומרת למחר ביום ט"ו להתענות אפי' שקראו המגילה ב"ד אין הסברא נוגעת בן שיהיה דומה להתענות
 ביום המחר בט"ו ואם כבר קראו המגילה ב"ד דהנהו שני ימים כיומי ארבעתא דמי לענין הספד ותענית דאף הר"ף ז"ל
 דמחלק בין שני ימים אלו לא מחלק רק לענין להרבות בסעודה שאין צריך בט"ו להרבות בסעודה כמו ב"ד אבל לענין
 הספד ותענית הם שווין א"כ לא היה צריך הרב ב"י להאריך בזה דזהו פשוט אך הוא כתב במגילת דפשיטא כמו שחסיים
 בלשוננו ופשוט הוא : וכן ז"ל כתב בש"ע שלו אלו שתי דעות י"א שאסור בהספד ותענית באדר ראשון וי"א שומרת בהספד
 ותענית אבל הגהות ר' משה איסרלש ז"ל כתב המהגה כצדקה הראשונה : ומה שכתב הטור בגס הר"ף ז"ל וצריך להרבות
 בו בסעודה ב"ד אבל בט"ו כתב שאין צריך להרבות בו בסעודה כתב ב"י בגס הגהת מיימוני וטעמא משום דאמר תלמוד'
 אין בין אדר ראשון וכו' ולא הזכיר ט"ו ושמיא איכו מוכח משום זה דנקט אותו שהוא עיקר עכ"ל :

חירושי של מהרא"ה

מסכת מגילת תענית

חירושי של מהרא"ה

מאמר אחרון

ואלו

<p>א בעשרה באייר מת עלי הכהן וכו' ופכשיו קרה ה' אפס על ודעית פולין גדול בר"א אייר שנת תפ"ז לפ"ק רנו האויבים הרב רב בישראל בנימות משונות קשות ונהרגו על קדושת הסם ואני הייתי בתוך המהפכה זו וראיתי דברים קצנו לתוך המים על קדושת הסם</p>	<p>הימים שבתענין בהם מן החורוה וכל הסתעפה בהם לא יאבד ולא יאחד בנין כרחו ישחה עד הערב : נאחד בנין כרחו בניו של אהרן : בעשרה בו פחה מרים הנביאה ונכתם חבאר : בעשרים וששה בו כח יהושעבן נון : א בעשרה באייר מת עלי דבחה ושני בניו ונשבה ארון הברו' בעשרים וחשעה בו מת שמואל הנבי' וכפרו לו</p>	<p>ואלו הימים שמתענין בהן מן התורה : מפרש הכ"ה ז"ל על דה"נ שכתב אלו הימים שמתענין בהם אף על גב דמתק' סכמים הם קרי לכן מן התורה לומר שיש לומר בהם כמו בשל תורה עכ"ל : לא יאכל ולא ישתה עד הערב כתב ב"י ז"ל כלומר עד שקיעת</p>
---	---	--

**פירוש של מהר"א • מסכת מגילת תענית • חידושי של מהר"א • כד
מאמר אחרון**

שקיעת השמש והיינו זאת המוכנים כמו שכתבנו בס' ימין
תק"כ ולא כמו מי שגביל להפעלות עשרת ימי תשובה
שאין צורך להפעלות רק עד שיאלו מניית הכנסת כמנואר
שם וכל הימים הכתובים בס' ימין הזה כתובים בכלבו
סיומן ס"ג אבל לא ראינו מעולם
ולא שמעתי מי שנהג להפעלות
בזה ובאמת שיש לתמוה על מי
שתקל היאך תיקן קצתם להפעלו
כ"ד עכ"ל וכש"ע כתב בעל
הנ"ס שה טוב שלא להשלים
כ"ד :

לובל ישראל : כ בעשרים ושלושה בסיון
בטלו הבכורים מלעלות לירושלים בימי
ירבעם בן נבט בעשרים וחמשה בו נהרג
רבן שמעון בן גמליאל ור' ישמעאל בן
אלישע ור' חנינא סגן הכהנים • בעשרים
ושבעה בו נשרף ר' חנינא בן תרדיון וספר
תורה עמו • בשבעה עשר בתמוז נשחטו
הלוחות ובטל התמיד ושרף אפוסטומוס
את התורה והעמיד צלם כהיכל • באחד מת אהרן כהן הגדול • בתשיעה
באב ננוד על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכד
ביתר ונחרשה העיר • בשמונה עשר בו ככה נר מערבי בימי אחז • בשבעה
עשר ס"א נ • בשבעה באלול מתו מוציא רבת הארץ רעה במגפה •
בשלושה בתשרי נהרג גדליהו בן אחיקם בן שפן והיהודי אשר היו עמו במצפה •
בחמשה בו מתו עשרים אנשים מישראל ונחבש רבי עקיבא בן יוסף בבית
האמורין ומת • בשבעה בו (ס"א בששה בו) ננוד על אבותינו שימותו בחרב
ורעב מפני מעשה העגל • (ס"א בשבעה בו מתו עושי העגל) בששי במרחשון
עורו את עיני צדקיהו מלך יהודה ושחטו בניו לעיניו • בשבעה בכסליו שרף
יהויקים את הסגולה שכתב ברוך בן נריה מפני ירמיהו • בשמונה בטבח נכתבה
התורה יונית בימי תלמי המלך ונחושך בא לעולם

החסידי אשר נשפכו כמים ויהפוך אכלנו לששון ולשיוחה שכאמר והפכתי אכלם לששון וכאמרתם מינוכס ונו' :
בשבעה באלול מתו מוציא דבת הארץ רעה במגפה כתב ב"י ואל כתב בתשובת הר"א כסוף כלל י"ג על זה
שכתב בה"ב בשבעה באלול מתו מוציא דבת הארץ אס על המרגלים הוא אומר קשה על סדר הניקראות משמע שמתג
קודם שאמר משה לישראל שימותו במדבר ומוסתתא משה לא העתיף להתפלל על ישראל וכו' התפלל ואז אמר לו הק"ה
שימותו ומשה אמר מיד לישראל ואז אמרו ישראל שאלו עשנו תשובה והיאך ימותו המרגלים בשביעי באלול וכו' היו
מוציא דבת (בתי"ס) מט"ב עד שבעה באלול ודבריו עמוהי ושמא מוציא דבת אפרי"ע כל"ז בראה דאפשר לומר שנוכס
של המרגלים היה שמיד כשתרבה לטובם בדברי המדרש והיו מתמזים בכלאים רעים עד שבעה באלול מה שלא היה כן
לשאר מתי מדבר שלא היה מיתתם אלא כנושחל בנייתא מסלכא • אבל הא קשיא לי למה התקינו להפעלות ביום שמתג
מוציא דבת הארץ שמתג מביעי באותו היום • דבאבוד רשעים רבה ושמא מפני שלא ופי שתתקבל תשובתם מנצטעריבן
דמסתווא שבו ולא תקבלו עכ"ל דברי ב"י ז"ל ויפה הוא מתרץ על קושיא הר"א :

ל בראה גם כן לתרץ הקושיא הר"א ז"ל באופן אחר הכתוב אחר עד מתי לעדה הרעה הזאת שירוש רש"י אלג
המרגלים ונחאן לעדה שהיא עשרה • ופנריכס אחס יסלו כמדבר הזה וכניכס יהיו רועים במדבר הזה
אנכעיס שכה ונו' כמספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום ולכה ונו' וא"כ ה"א במספר הימים אשר תרתם
זהו קאי על המרגלים שרתם את הארץ ועל זה אמר אחר כך וכניכס יהיו רועים במדבר ארבעים שנה וכשאו את
זכותיכם עד תום פנריכס משמע שהמרגלים בעתם ימותו בתוך ארבעים שנה ולא מיד ובאמת לא היו בתוך שאר ישראל
שהארץ להם הק"ה כ"כ זמן ארוך לכן נעפתיק הפסוק והאנשי אשר שלח משה לתור את הארץ ונו' ימותו האנשי מוציא

לעולם שלשת ימים: ד בתשעה בו לא כתבו רבותינו על מה: בעשרה בו סמך סלך בכל את ידו על ירושלים להחריבה: בשמנה (ס"א בחמשה) בשבת כתו הצדיקים שהיו בימי יהושע בן נון: בעשרים ושלושה בו נתקבצו כל ישראל על שבת בנימן ועל פלגש בנכעה ועל צלם מיכה: בשבעה באדר מתמשה רבינו בתשעה בו נורו תענית שנחלקו ב"שובה: אלו ימי התענית שקבלו עליהם ישראל מן התורה:

ויגיד נדוד רבותינו שיהו מחננין בשני ובחמשי מפני שלשה דברים על חרבן הבית ועל התורה שנשרפה ועל חרפת השם: ולעתיד לבוא עתיד הק"כ להפכס לששון ולשמחה שנאמר והפכתי אבלם לששון וניחמתי מיוגונם: ה אמר רבי אליעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך לימורי ה' רוב שלום בניך יהי שלום בהילך שלוה בארכנוותך למען אחיו ורעי אדברה נא שלום בך למען ביתה' אלהינו אבקשה טוב לך וראיה בנין לבניך שלום על ישראל שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשלה' לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

סליק מגילת תענית בע"ה סליקא
 לה מסכת מגילת תענית יוסף
 השם ידו לגאול אותנו שנית
 ובל"ה ואע"י לק"י:

דנת הארץ רעה במגפה לפני ה' ר"ל הם לא מתו תוך ארבעים שנה אלא מיד ומתו תוך קדש ימי' או תוך שתי קדש ימים לכן אמר הפסוק אכיה' דברתי אם לא זאת אעשה להנודים עלי לאלו המוטאים אכל האנשים אשר שלח משה למור את הארץ וגו' וילוו עליו להוציא דבה על הארץ הם היו החטאים' וימותו במגפה לפני ה' כמו שאמרש דר"י ז"ל לפי שמדמותיו של הק"כ לא שלט מזה כנגד מזה אכל לא מתו מיד לפני ה' ואמר כך מור הפסוק למקומו הראשון וידבר משה את הדברים האלה אל כל ישראל וגו' וא"כ לפי הנראה של מגילת תענית שאמר שמתו בשביעי בחלו ובט"כ היה הנוזיה וא"כ מתו תוך ארבעים יום ממש אבל לשאר העדה לקוטאים הארץ הק"כ יום לשנה ואם כן מה שאמר הקדוש ברוך הוא כמספר הימים אשר תרתם קאי גם כן על כל ישראל דעכ"פ היה להם הקטא בשלישית המרגלים כן כ"ל. אבל הקושיא שהקשה הכ"י ז"ל באבוד רשעי' רנה עדין במקומה עומדת והתירוצ מה שמתוך הכ"י שפסכי שלא זכו שתקבל תשובתם מטעמין זהו דזקק גדול בשכי הא הם היו ממחטאים רבים אין מספיקין להם לעשות תשובה:

ואפ"ר ליישב משום דבאותו פסע ראוי היה כל ישראל להיות חייב כליה במגפה כמו שאמר הק"כ והכל אך ברוב מסדו של מוקס מס עלינו ולא הרב במגפה הזאת אלא המרגלים בעצמם ולא כל ישראל לכן אין לנו שמה דבאותו היום מטעם באבוד רשעי' רנה כי גם אהבנו היינו רשעים בערודת ביאת הארץ כעושה לכן דבאותו היום מתעבים אהבנו כדי לקבל עלינו תשובה שלמה לתקן הקטא שפאנו בשלישית המרגלי וק"ל כן כ"ל:

ד בתשעה נכבת לא כתבו רבותינו על מה וככל בו מכלי' ובכפר קבלת הרא"כ בד כוזר' שמואל הלוי נגיד היה קרוב למלכות באדים כל דברי המלכות הוא היה על פיו והמלך גדלו ועשה טובות גדולות לישראל בספרד ובארץ המערב ובאפריקה ובארץ מצרים ומכתבי ובאשקיה ועד ישיבת ככל ועד עיר הקדש כל בני תורה בארצות האלו מהנה מנכסיו וקנה ספרים הרבה מכתבי הקדש והמשנה והתלמוד שגם הם מכתבי הקדש. וכל מי שהיה רוצה להיות תורתו אומנתו ככל ארץ ספרד ובארצות שהזכרנו הוא היה מוציא עליהם ממוכנו והיה לו סופרים כותבי מאשה ותלמוד וכותן במתנה לתלמידים שלא היו יכולים לקנות משלהם בין בישיבת ספרד בין בארצות שהזכרנו ועוד היה מספיק שגן זית לבתי ככסיות שבירושלים בכל שנה והרבין תורה הרבה ומת בשביעה טובה וכן לאמר טובה לר' בתרים כתר תורה וכתר גדולה וכתר לוויה וכתר שם טוב ומועטים טובים על גביהם וכפטר בשנת ד' אלפים תתמ"ו. ועוד על כבו רבי יהוסף הלוי בנו הכניד ומכל מדות הטובות שהיו באביו לא חסר לו אלא שלא היה ענומן באביו מפני שגדל בעושר ולא כשא על כעשוריו ונהנה לנו עד להשפית ויקאלו אותו סרני פלשטים עד שאהרן ביום שבת בע' בשבת שנת ד' אלפים

תקב"ד

מתכ"ד הוא והקבל נדאטטה וכל הנאים ומאונות רמקוט
לראות תורתו ונדולמו ו ואכלו הלך בכל מדינה ומדינה
ובכל עיר ועיר מימי רבותינו בקדמונים שכתבו מנילם
תענית נורו תענית ד"ט בטנת ולא ידפו על מה הוא
מכאן ידענו שכתבו נרוח הקדס ליום זה עכ"ל:

ה אבר רבי אליעזר אמר רבי חנינא הלמידי
דכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל
בניך לימודי ה' ורב שלום:

באמת למה ת"ם מדכים שלום בעולם משום דאיתא במשכ'
על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה
ועל נ"ח ובמקום אמר א' על שלשה דברים העולם קיים
על הדין ועל האמת ועל השלום ומקשה ב"י אל למה לי
שלשה עמודים אמרים להתקיים העולם נטבילו אם
בטבילו השלשה עמודים התורה והעבודה ונ"ח העולם
עומד בטבילה ובזרא העולם בטבילים ומכ"ט יש בהם כח
להיות העולם קיים בטבילים ומתוך כאן בזמן שנית
המקדס קיים והיה תורה ועבודה ונ"ח אבל עכשו בגלות
אין לנו העבודה וגם התורה לא יבולין אמרנו ללמוד
כהגון ונ"ח גם כן אין יבולין אמרנו לגמול כמדעס
מזרו לכן העולם קיים בטבילו העמודים אמרים ע"כ
דבריו:

ו ר"י כראה שנאמת הכל אחד הוא הכל בטביל
התורה הכל תלוי בתורה אם אין תורה לא היה
העולם נברא ואמר הדברי"ה היה מזור העולם להיות תורה
אם אין לימוד התורה לכן העולם קיים בטביל התורה
שיקר קיום העולם בזמן הזה הוא בטביל התורה כמו
שנאריך בפ"ק דע"ז בטביל העדות שמים וארץ שאמרנו
א"ה שמים וארץ כונעין בטעותהן דכתיב אם לא בריתי
יומם ולילה קוקו שמים וארץ לא שמתי והקטו גם תופסו'
אדרגא מזה מוכח בקיימו ישראל את התורה מדקיימו
שמים וארץ עכשו דאם לא קיימו הוה שמים וארץ נהדרו
עיון שם וגם שני העמודים של העבודה ונ"ח ככללין
בטמוד התורה דממנת התורה יודע לעשות העבודה
בתיקון וגם בתורה הוויר לגמול כמדעס מזרו וגם
שאר שלשה העמודים דין אמת ושלוש הכל ככללין בעמוד
התורה דאם אין תורה לא יוכל לעשות משכט צדק על
פי דין תורה וגם התורה נקרא אמת בנאמו אמת קנה
ואל תמוכוד כי שקר אין לו רגלים למורש וגם שלום מקמת
התורה עושה שלום בינו ובין מזרו כי כמה פנים הוויר'
התורה לעשות שלום ולא היה כלי מתוק את התורה אלא

שלום שנאמר ויקין ישראל אחד בלשון ימיד שהיה ישראל
כאיש אחד ואם כן כל שלשה עמודים דין אמת ושלוש הכל
תלוי בעמוד תורה לכן אמר הכסוק על מה אנדה הארץ
על עונם את תורתם שהיו משליכים דברי תורה לארץ על
כן כשלו שלשה והוכיח להם הכביא יתום לא ישכטו
ואם כן לא היה בהם עמוד דין ורודף שלמוכים שהיו
רודפין השלום מהם והיה להם שפת סלקו' בלזבול ידברו
ולא היה בהם עמוד של אמת לכן כיון שלא היה להם ה"ג
העמודים האלו לכן אנדה הארץ שכל עמודים אלו הן
תלוי בתור' לכן אמר העול' קיים על הדין ועל האמת ועל
השלום אם אין דין איש את רעהו קיים בלשו וגם אם אין
אמת ושלוש בטבע עול' א"א להתקיים כמו שכתב בעל
בית מדע הגאון רבינו יואל אל מקראקא והכל הם ככללין
בעמוד התורה ואם כן אם אין דין ואמת ושלוש גם כן
אין עמוד תורה על כנו ונטבילו וההעולם מרב כמו
שאמרנו אבל אם ישנם שלשה העמודים אלו הרי עמוד
התורה בתקומו אם כן ראוי להיות העולם קיים על עמודו
ואם כן הם ששה עמודים אבל הכלכלל בעמוד אחד והו
תורה אם אין תורה אין כלום בטובל כמו שאמרנו ע"ל אין
פרעוכיות צא לעולם אלא בטבילו ע"ה כמעשה דההוא
כונס דקשי כלילא ואם כן בעמוד התורה שלום בא
לעולם לכן אמר רבי אליעזר אמר רבי סנינא תלמידי
מכמים מרבים שלום בעולם בעולם דיקי ר"ל עמוד
שלום שהעולם עומד עליו וכו' תלמידי סכמים מרבים
שלום מקמת תורתה הם מרבי' שלום בעול' להיות שלום בין
אחד לתברו והיו' כאמרי' ורבי' אמם ומוקו'ה כורטק' בה
להם מדה כנגד מדה לתת שלום בעולם להיות כל אחד
יושב איש תחת גבו' ויש שלום בין אחד לתברו למען אפי' ורטי אדרבה כא
לימודי ה' ורב שלום בניך שלום רב לאוהבי תורתך ואין
לעו מכשול וקשה בהסוק למה אמר ואין לעו מכשול
ה"ל ואין להם מכשול אלא להיות לנו בטבילו הת"ם שהם
עושים שלום בין אחד לתברו למען אפי' ורטי אדרבה כא
שלום כך לכן אמר ואין לעו מכשול מקמת הת"ם שעושים
שלום בין אחד לתברו אין לעו מכשול לכל העולם שלום בא
לעולם ואין שום פרעוכיות בא לעולם רק שלום רב כי
שלום בחילך ושלוה בארענותיך ויהי רצון שיקיים
בקרוב ביטינו סוון הכביא ישעיה מה כאו על
הדרים דגלי במזר משמיע שלום מבזר סוב
מנמים ישועה אומר לגיין סלך אלך ד:

סליק הסאמר ומכנת זו בע"ה עם פירושה וחירושה בונה ירושלים יי' יכנס נדחיה ובה לציון נואל ולעבי פסיעה
וישיו אתה כל הסחאבלים עליה ב"לאו: